

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
ADMINISTRATION ACCORDING TO THE FOUR IDDHIPADA
OF HUAITHUANUEA SUB-DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, IN NONGBUA DISTRICT,
NAKHONSAWAN PROVINCE

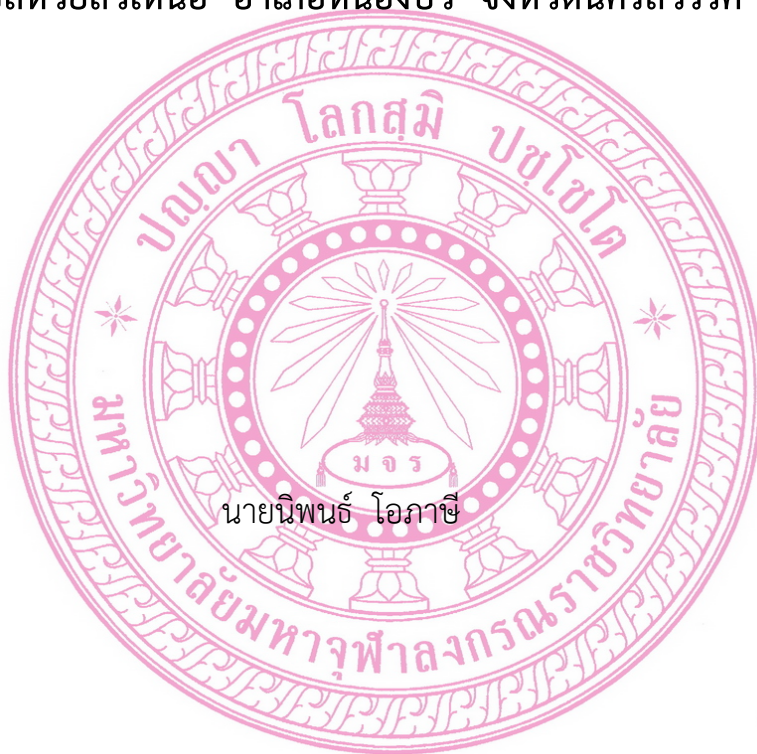

นายนิพนธ์ โอภาซี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

การบริหารงานตามหลักอธิปไตย ๔ ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

ADMINISTRATION ACCORDING TO THE FOUR IDDHIPADA
OF HUAITHUANUEA SUB-DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, IN NONGBUA DISTRICT,
NAKHONSAWAN PROVINCE

Nipon Opasee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Public Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E.2014

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ
อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระสุธีธรรมาวุธ, ผศ.ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประธานกรรมการ

(พระเทพปริยัติเมธี, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(รศ.ดร.สมาน งามสนิท)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สุรพล สู่พระพรหม)

กรรมการ

(พระโสภณวราภรณ์, ดร.)

กรรมการ

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร.)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระโสภณวราภรณ์, ดร.

ประธานกรรมการ

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นายนิพนธ์ โอภาซี)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล
ห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัย : นายนิพนธ์ โอภาษี

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระโสภณวราภรณ์, ดร., พธ.บ., กศ.ม., Ph.D.

: พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร., พธ.บ., ศศ.ม., รป.ด.

วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษา การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชาชนต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ศึกษาวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนใน ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๓๕๘ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙ ๓๒ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอ้างอิงที่ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยจำแนกตามลักษณะของตัวแปร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ การทดสอบค่า ที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประชาชน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓. ๔๓) เมื่อพิจารณา รายละเอียดแต่ละด้าน คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าส่วนใหญ่เกิดจากผู้บริหารขององค์กร ที่ใช้อำนาจการตัดสินใจฝ่ายเดียวและ ไม่นำข้อมูลปัญหาของท้องถิ่นมาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงานและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ดังนั้น การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลควร มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการ กำหนดเป็นนโยบาย นโยบายถึงจะตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ และองค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานในโครงการและกิจกรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้การบริหารงานควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือหลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) และวิมังสา (ความไตร่ตรอง) มาประยุกต์ใช้ทั้งการบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน เพื่อให้การบริหารเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

Dissertation Title : ADMINISTRATION ACCORDING TO THE FOUR IDDHIPADA OF HUAITHUANUEA SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN NONGBUA DISTRICT, NAKHONSAWAN PROVINCE

Researcher : Mr. Nipon Opasee

Degree : Master of Arts (Public Administration)

Dissertation Supervisory Committee

: Phrasophonwarapon, B.A., M.Ed., Ph.D.

: Phrakhrusangharak Kiattisak Kittipaño, B.A., M.A., D.P.A.

Date of Graduation : March 31, 2014

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the administration according to the four Iddhipada of Huaithuanuea Sub-District Administrative Organization in Nongbua District, Nakhonsawan Province, 2) to compare the opinion of the people toward the administration according to the four Iddhipada of Huaithuanuea Sub-District Administrative Organization in Nongbua District, Nakhonsawan by classifying on the personal factors, and 3) to study the problems, obstacles, and suggestions for the administration according to the four Iddhipada of Huaithuanuea Sub-District Administrative Organization in Nongbua District, Nakhonsawan Province.

This research applied the Quantitative Research with the survey. The sample was 358 people in Huaithuanuea Sub-District, Nongbua District, Nakhonsawan Province by the simple random sampling. The tools of the research were questionnaire with 0.932 of reliability. The analysis of data used Statistical Package for Social Science. The statistics for analysis data used Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, and F-test with One Way ANOVA.

Results of the Research

1. Overall, the people's opinion toward the administration according to the four Iddhipada of Huaithuanuea Sub-District Administrative Organization in Nongbua District, Nakhonsawan Province was at the high level ($\bar{X} = 3.43$). When considering each aspect: Chanda, Viriya, Citta, and Vimamsa, it was found that the people's opinion toward the administration according to the four Iddhipada of Huaithuanuea Sub-District Administrative Organization in Nongbua District, Nakhonsawan Province was at the high level in all the aspects.

2. The comparison of the people's opinion toward the administration according to the four Iddhipada of Huaithuanuea Sub-District Administrative Organization in Nongbua District, Nakhonsawan Province by classifying on the personal factors was found that the people having the different opinion toward the administration according to the four Iddhipada of Huaithuanuea Sub-District Administrative Organization in Nongbua District, Nakhonsawan Province. Therefore, the hypothesis was denied.

3. The problems, obstacles, and suggestions for the administration according to the four Iddhipada of Huaithuanuea Sub-District Administrative Organization in Nongbua District, Nakhonsawan Province were that mostly the administrators wielded the decision. Moreover, the administrators did not bring the problems to make the database for making the plan. The people had no the participation in the organization.

Therefore, the administration of the Sub-District Administrative Organization should survey the demand of the people in the community to bring the data for setting the policy. The policy should meet the demand of the people absolutely. Moreover, the Sub-District Administrative Organization should give the opportunity to the people in the participation to check the administration in the project and the activity of the Sub-District Administrative Organization. The administrators should apply the Dhamma principles in the administration such as the four Iddhipada: Chanda (the will), Viriya (the effort), Citta (the thoughtfulness), and Vimamsa (the investigation).

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อันประกอบด้วยท่านอาจารย์ พระโสภณวราภรณ์,ดร.และ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ,ดร. ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำ ดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณประธานและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ คือ พระเทพปริยัติเมธี, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, รศ.ดร. สมาน งามสนิท และผู้เชี่ยวชาญในการ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย คือ พระครูสิทธิวิริรักษ์ อาจารย์ ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ , ผศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ดร.อดิศักดิ์ ก่อวัฒนา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์,อาจารย์อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ และนายจรินทร์ ไทยยำนันท์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ขอขอบคุณ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือ ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบคุณพี่น้องชาว ตำบล ห้วยถั่วเหนืออำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยตอบแบบสอบถามทุกท่าน รวมทั้ง

ขอกราบขอบพระคุณ พระเทพปริยัติเมธี,ผศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ เจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้เมตตาให้โอกาสในการศึกษาและสนับสนุนทุนในการศึกษา ตลอดจน คุณพ่อสมพร คุณแม่ดอกไม้ โอภาณี และครอบครัวโอภาณี ทุกท่านที่คอยให้กำลังใจในการศึกษา สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ เพื่อนๆ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่ ๔ ทุกรูป-คน ที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมาทุกท่าน

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาเป็น กตเวทิตาคุณแก่ ครูบาอาจารย์ บิดามารดา ญาติสนิทมิตรสหาย ที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุกๆ เรื่อง รวมทั้งบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยฉบับนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี

นายนิพนธ์ โอภาณี

๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๙)
สารบัญแผนภาพ	(๑๐)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๒)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	๙
๒.๑.๑ ความหมายการบริหาร	๙
๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	๑๒
๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	๑๕
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๒๑
๒.๒.๑ ความหมายองค์การบริหารส่วนตำบล	๒๑
๒.๒.๒ ความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล	๒๓
๒.๒.๓ ความเป็นมาและการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล	๒๓
๒.๒.๔ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	๒๔
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท	๓๐
๒.๓.๑ ความหมายของอิทธิบาท	๓๐
๒.๓.๒ องค์ประกอบของอิทธิบาท	๓๓
๒.๓.๓ อิทธิบาท ๔ ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก	๓๕
๒.๔ ข้อมูลพื้นที่วิจัย	๓๘

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง		หน้า
	๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๑
	๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหาร	๕๑
	๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท ๔	๕๓
	๒.๕.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๕๕
	๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๘
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๕๙
	๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๕๙
	๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๙
	๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๒
	๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๔
	๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๕
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	๖๗
	๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๗
	๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	๗๐
	๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๗๕
	๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	๘๒
	๔.๕ สรุปผลสัมฤทธิ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	๘๗
	๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๙๑
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๙๓
	๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๙๓
	๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๙๙
	๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๐๕
	๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๐๕
	๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ	๑๐๕
	๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	๑๐๕

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บรรณานุกรม	๑๐๖
ภาคผนวก	๑๑๑
ผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๑๒
ผนวก ข ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ	๑๑๘
ผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	๑๒๓
ผนวก ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Try out)	๑๒๕
ผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๒๘
ผนวก ฉ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๓๐
ผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก	๑๓๗
ผนวก ซ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๔๕
ประวัติผู้วิจัย	๑๔๘

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า	
ตารางที่		
๒.๑	เกณฑ์อัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล	๒๙
๒.๒	แสดงพื้นที่ทั้งหมดของตำบลห้วยถั่วเหนือจำนวน ๙ หมู่บ้าน	๓๙
๒.๓	แยกจำนวนประชากร แต่ละหมู่บ้าน	๔๐
๒.๔	แสดงสัดส่วนอายุประชากร	๔๑
๒.๕	แสดงรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ย้อนหลัง ๓ ปี	๔๔
๓.๑	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	๖๑
๔.๑	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล	๖๘
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวม	๗๐
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P)	๗๑
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do – D)	๗๒
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านจิตตะ (ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C)	๗๓
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A)	๗๔
๔.๗	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ	๗๕

สารบัญตาราง(ต่อ)

เรื่อง ตารางที่	หน้า
๔.๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอายุ	๗๖
๔.๙ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๗
๔.๑๐ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอาชีพ	๗๘
๔.๑๑ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามรายได้	๗๙
๔.๑๒ สรุปโดยภาพรวม การเปรียบเทียบความเห็นของ ประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑ – ๕	๘๑
๔.๑๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P)	๘๓
๔.๑๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิริยะ(ความเพียร)การปฏิบัติตามแผน (Do – D)	๘๔
๔.๑๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านจิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C)	๘๕
๔.๑๖ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A)	๘๖
๕.๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	๙๖

สารบัญแผนภาพ

เรื่อง

แผนภาพที่

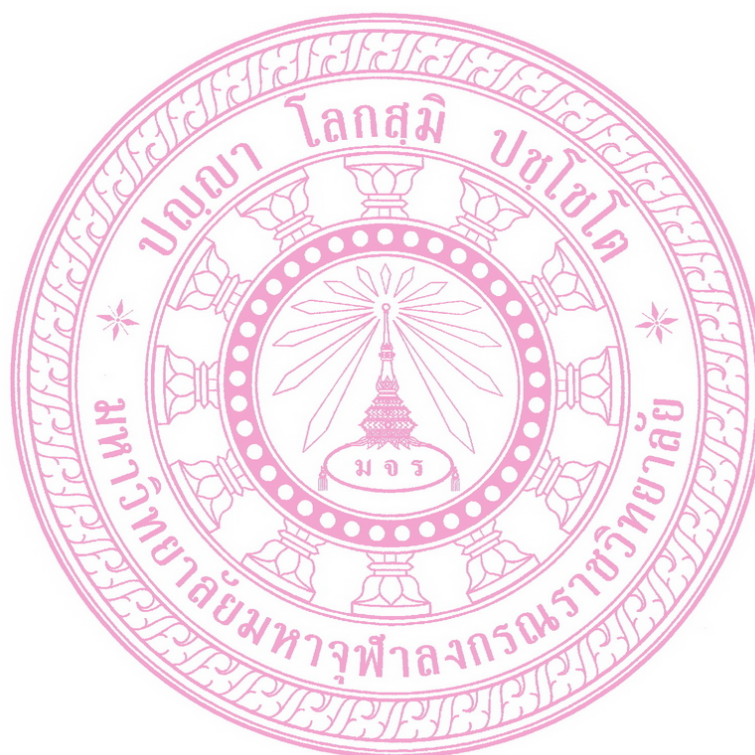
- ๒.๑ รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๒ กรอบแนวคิดการวิจัย
- ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

หน้า

๒๘

๕๘

๙๑

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พ.ศ.๒๕๓๙ เป็นหลัก โดยใช้ระบบย่อคำ ดังต่อไปนี้

ท.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค (ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ (ภาษาไทย)

อภิ.วิ. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก วิภังค์ (ภาษาไทย)

ในงานวิจัยฉบับนี้ใช้พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พ.ศ.๒๕๓๙ เป็นหลักการอ้างอิงพระไตรปิฎกใช้ระบบระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ขุ.อิตติ. (ไทย) ๒๕/๓๒๑-๓๒๒/๗๒ หมายความว่า การอ้างอิงนั้นระบุถึง สุตตนตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๒๑-๓๒๒ หน้าที่ ๗๒ เป็นต้น

p.page หน้า พหุพจน์ใช้ pp.

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้มีการปรับปรุงเรื่อยมาจนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ คณะรัฐมนตรีได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในราชกิจจานุเบกษา ทำให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘ และมีผลทำให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน ๓ ปีซ้อนหลังติดต่อกันเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ ^๑ และได้รับการยกฐานะเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่เรียกว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)”

ปัจจุบันราชการส่วนท้องถิ่นมี ๒ รูปแบบ ^๒ ได้แก่ท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล กับท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาที่เกิดขึ้นหลังจากประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยซึ่งแต่ละองค์กรมีลักษณะโครงสร้างการบริหารอำนาจหน้าที่และระบบหลักการจัดตั้งที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับกฎหมายการปกครองขององค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติที่ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองแก่ท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิรูปการเมืองในระดับท้องถิ่นบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของประชาชน โดยในหมวด ๑๔ ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๘๑ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๑ รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในท้องถิ่น” ^๓ ทั้งนี้การจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยหลักการ ๓ ประการคือ

๑. หลักเจตนารมณ์ของราษฎรในท้องถิ่น หมายถึงการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นจะต้องยึดถือความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นเป็นหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ

^๑มานิต จุมปา , คำอธิบายกฎหมายการปกครองว่าด้วยการจัดระเบียบราชการบริหาร , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๙๑.

^๒สมคิด เลิศไพฑูรย์, กฎหมายการปกครองส่วนท้องถิ่น เอกสารตำราหลักประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองส่วนท้องถิ่นวิชากฎหมายสำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๑.

^๓ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑๒.

๒. หลักการมีส่วนร่วมของราษฎรในท้องถิ่น หมายถึง การให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินการทั้งในหน้าที่สภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหาร

๓. หลักกำกับดูแลท้องถิ่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ราษฎรในท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนา การสรรหาทรัพยากรและรายได้ในท้องถิ่นมาดำเนินการตลอดจนการกำกับดูแลและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของราษฎรในท้องถิ่นด้วยตนเอง โดยส่วนกลางกำกับดูแลเท่าที่จำเป็น^๔

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตยโดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง(Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่ต้องทำเท่าที่จำเป็นและให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น ซึ่งเหตุผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญเพื่อให้การดำเนินงานของรัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดขั้นตอนการดำเนินการอันเนื่องจากการล่าช้าในการตัดสินใจจากส่วนกลางโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมดำเนินการ ตลอดจนร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริงและเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจึงส่งเสริมให้การพัฒนาส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม^๕ การบริหารงานที่ดี คือ การใช้ทรัพยากรขององค์การการวางแผน การจัดการ การจูงใจ การควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุเป้าหมายขององค์การด้วยดี องค์การที่มีการบริหารจัดการที่ดีจะส่งผลให้เกิดการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เรียกว่า “ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการที่ทีมงาน” นั่นเอง การวิเคราะห์และการบริหารจัดการทีมงานนั้น จำเป็นตั้งแต่การปฏิบัติงาน คือ ต้องมีการกำหนดกติกาการปฏิบัติงานร่วมกันภายในทีม หากไม่มีการกำหนดกติกาไว้ในเบื้องต้น บุคลากรก็ จะปฏิบัติงานตามแบบแผนเดิมที่เคยหรือเคยเป็น และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ เมื่อลงมือปฏิบัติงานแล้วต้องตรวจสอบดูอย่างละเอียดว่า บุคลากรได้ปฏิบัติงานดังกล่าว ตามกติกาที่ตั้งไว้ หรือไม่ และเป้าหมายที่กำหนดไว้กับผลงานที่ได้รับมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตรงกับความต้องการขององค์การมากน้อยเพียงไร^๖

วิวัฒนาการของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้สถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การบริหารงานภาครัฐและเอกชน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง เพราะความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสารเทคโนโลยี การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วสู่ประชาชน แต่ระบบการบริหารงานทั้งภาครัฐ และเอกชนเกิดความไม่สอดคล้อง และทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงทำให้สังคมโลกหันกลับมามองถึงสาเหตุปัญหาที่แท้จริง ในการบริหารของแต่ละประเทศที่มี

^๔ ฐิติดา แจงกลาง, การศึกษาการบริหารงานด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี, (อุดรธานี : ม.ป.พ., ๒๕๕๒), หน้า ๒.

^๕ สิริพัฒน์ ลาภจิตร, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๒๓ - ๒๔.

^๖ เสนาะ ดิยาวี, หลักการบริหาร , พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑.

ผลกระทบต่อด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์การอื่น ๆ อย่างมากมาย การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จและความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพขององค์การ การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยนำศาสตร์และศิลป์พร้อมด้วยทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในการกระบวนการการบริหารได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ^๗

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีการบริหารงาน ซึ่งประกอบด้วย การออกแบบองค์การ การวางแผนและการควบคุม กระบวนการทางด้านพฤติกรรมและการตัดสินใจ เป็นเรื่องที่ผู้บริหารจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์การหากผู้บริหารสามารถเรียนรู้ และเข้าใจมิติทั้งสี่ด้านของการบริหารใช้ในทุก ๆ องค์การไม่ว่าจะเป็นองค์การธุรกิจ หรือหน่วยงานของรัฐก็ตาม รวมถึงการวางแผนการควบคุมด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ วิธีการที่ผู้บริหารวัตถุประสงค์อาจเป็น “แผนกลยุทธ์” ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ทั่วไปในระยะยาว และ “แผนยุทธวิธี” ซึ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายเฉพาะด้าน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ระยะยาว ดังนั้น ก่อนที่ผู้บริหารจะออกแบบโครงสร้างองค์การจึงควรพิจารณากำหนดแผนกลยุทธ์หรือชุดของแผนเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หลักขององค์การ นอกจากนี้ สำหรับแผนยุทธวิธีเป็นแผนที่วิธีหลายแผนประกอบกันและการควบคุม ทันทีที่แผนได้ถูกกำหนดขึ้นและนำไปปฏิบัติ องค์การควรพัฒนาระบบการควบคุมเพื่อตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอว่าแผนที่วางไว้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ การควบคุมจึงเป็นการตรวจสอบแผนและดูว่าการปฏิบัติงานมีการคลาดเคลื่อนจากแผนที่กำหนดอย่างไรในหลายกรณีการควบคุมจะแก้ไขจากสิ่งที่คลาดเคลื่อนจากแผนไปได้เองโดยอัตโนมัติ และหลายๆ กรณี ที่ผู้บริหารจะต้องคอยแก้ไขความคลาดเคลื่อนนั้นเอง ในทำนองเดียวกันกับการวางแผน องค์การอาจมีกลไกการควบคุมในระดับกลยุทธ์และยุทธวิธีระบบการควบคุมเชิงกลยุทธ์เป็นการควบคุมในระยะยาว ในขณะที่ระบบการควบคุมยุทธวิธี มีความเฉพาะเจาะจงและใช้เวลาที่สั้นกว่า และผู้บริหารสามารถใช้วิธีการวางแผนและควบคุมเป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมในมิติด้านอื่นๆ ได้ด้วย^๘

หลักสอนของพระพุทธศาสนา กล่าวไว้ว่า ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “อิทธิบาท ” ซึ่งหลักอิทธิบาท ประกอบด้วย หลักธรรม ๔ ประการถือเป็นคำสอนที่มุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานอยู่บนฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ เป็นคำสอนที่เน้นให้การปฏิบัติงานอยู่บนฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ เป็นหลักคำสอนที่เน้นความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ความหมายอีกนัยหนึ่งของ หลักอิทธิบาท ๔ คือ

^๗รับขวัญ ภาคภูมิ, “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต ๑ ”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^๘สัมฤทธิ์ ยศสมบัติ, **รัฐประศาสนศาสตร์ : แนวคิดทฤษฎี**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็กซเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๕๙), หน้า ๑๖๑.

คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ, คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ประกอบด้วย ๑) ฉันทะ ความพอใจ คือ ต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ๒) วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ๓) จิตตะ ความคิดมุ่งมั่น คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตฝึกฝัไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ ๔) วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบ หาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นมีการวางแผน วัดผล คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุง หากนำคำสอนของหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานก็จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน^๔

จากสภาพปัญหาดังกล่าวพบภาพหน้าที่ในการบริหารงาน ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ คือแรงจูงใจให้ผู้วิจัยทำการศึกษ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงาน อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลที่มุ่งหมายได้แก่ ด้านฉันทะ ความพอใจ เพื่อส่งเสริมให้องค์การ บริหารส่วนตำบลได้มีการวางแผนงาน ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนา จะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ด้านวิริยะ ความเพียร เพื่อส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการ ดำเนินงานตามแผนงาน ด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน ไม่ท้อถอย ด้านจิตตะ ความคิดมุ่งไป เพื่อส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการตรวจสอบแผนงานเอาจิตฝึกฝัในการดำเนินงานที่ได้ วางไว้ ไม่ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป ด้านวิมังสา ความไตร่ตรอง เพื่อส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบล หมั่นพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบ หาเหตุผล และตรวจสอบ ข้อยิ่งหย่อนในการบริหารงานที่ รับผิดชอบ มีการวางแผน วัดผล และคิดค้นวิธีการแก้ไขปรับปรุงข้อผิดพลาดของงานอย่างสม่ำเสมอ การศึกษาแนวทางการใช้อิทธิบาท ๔ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ได้อย่างยั่งยืน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษา การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารงาน ตามหลัก อิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

^๔ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้งแมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๐.

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ระดับความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากหลักธรรมในพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค^{๑๐} ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑.ด้าน ฉันทะ ๒.ด้าน วิริยะ ๓.ด้าน จิตตะ ๔.ด้าน วิมังสา

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากหลักธรรมในพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค^{๑๑} ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑.ด้านฉันทะ ๒.ด้านวิริยะ ๓.ด้าน จิตตะ ๔.ด้านวิมังสา

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัย

๑.๔.๓.๑ ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีจำนวน ๓,๓๙๘ คน^{๑๒}

^{๑๐}ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๕๓/๒๑๙.

^{๑๑}ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๕๓/๒๑๙.

^{๑๒}แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี ๒๕๕๕ – ๒๕๕๖ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖.

๑.๔.๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ ท่าน ได้แก่

๑) พระครูนิมิตธรรมคุณ เจ้าคณะตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๒) นายภาณุวัฒน์ เหลืองสุรสีกุล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๓) นายกนกศักดิ์ วิภาทานัง หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๔) นางรุ่งทิพย์ บัวกลม นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลบ้านกระดานหน้าแก ตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๕) นางอมรรัตน์ จันใด ครู.ศศ.๒ โรงเรียนชุมชนบ้านกระดานหน้าแก ตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๖) นายจอม ม่วงหวาน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๗) นางประนอม โอภาสี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่
พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา
ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๖ ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๖ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนมีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชนมีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย

๑.๖.๑ การบริหาร งาน หมายถึง การดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพโดย ใช้หลักการและวิธีการการที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเรื่องดำเนินการนั้น

๑.๖.๒ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ หมายถึง การดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพโดย ใช้ธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จหรือหลักการปฏิบัติเพื่อเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ซึ่งจะทำให้บรรลุถึงความสำเร็จและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วยหลักธรรม ๔ ประการ ประกอบด้วย

๑.๖. ๒.๑ การบริหารงานตามฉันทะ หมายถึง ความพอใจ ความรัก ความชอบ ความสนใจในสิ่งที่ทำ คือ มีใจที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประสบความสำเร็จ เมื่อมีหน้าที่ความรับผิดชอบก็มีจิตใจรักและพอใจที่จะปฏิบัติหน้าที่นั้น

๑.๖.๒.๒ การบริหารงานตามวิริยะ หมายถึง ความขยันหมั่นเพียรที่พึงมี มีความมุ่งมั่นพยายามปฏิบัติด้วยความอดสาหัสอดทน ทำอย่างเต็มที่เต็มกำลัง และเต็มความสามารถ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จ

๑.๖.๒.๓ การบริหารงานตามจิตตะ หมายถึง ต้องการเอาใจใส่ในสิ่งที่ทำ หมั่นตรวจตราดูแลอยู่เสมอ ตั้งใจและจดจ่อกับสิ่งที่ตนทำหรือเรื่องที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดไว้

๑.๖.๒.๔ การบริหารงานตามวิมังสา หมายถึง ต้องการพิจารณาไตร่ตรองโดยใช้สติปัญญา ใคร่ครวญว่าสิ่งไหนที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ สิ่งไหนทำแล้วไม่เกิดผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ และคิดหาวิธีแก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้น

๑.๖.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยการบริหารงานส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๖ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ได้แนวทางการ พัฒนาการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๔ ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนา การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒. ๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
 - ๒.๑.๑ ความหมายการบริหาร
 - ๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
 - ๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงาน
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๒.๒.๑ ความหมายองค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๒.๒.๒ ความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๒.๒.๓ ความเป็นมาและการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๒.๒.๔ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท ๔
 - ๒.๓.๑ ความหมายของอิทธิบาท ๔
 - ๒.๓.๒ องค์ประกอบของอิทธิบาท ๔
 - ๒.๓.๓ อิทธิบาท ๔ ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก
- ๒.๔ ข้อมูลพื้นที่วิจัย
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - ๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหาร
 - ๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๒.๕.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท ๔
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพ หรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ การบริหารเป็นมรรคที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กรซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์กรโดยย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม มีนักบริหาร นักวิชาการ และนักการศึกษามากมายหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายเกี่ยวกับการบริหาร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การปกครอง เช่น บริหารส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดการ เช่น การบริหารธุรกิจ^๑

พิทยา บวรวัฒนา กล่าวว่า การบริหารเป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจ ด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้^๒

สมคิด บางโม ได้สรุปว่า การบริหารหรือการจัดการ หมายถึง ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์กรและนอกองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ^๓

ยุทธ ไกยวรรณ ได้กล่าวถึงการบริหารว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่ทำหน้าที่วางแผนให้คนอื่นทำงานแทน โดยอาศัยใช้ศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย (Goal) ข้อกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการบริหารต้องอยู่บนพื้นฐานของปัจจัยการบริหาร (Factor Management) ด้วย^๔

สิริภพ เหล่าลาภะ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ ๒ นัย คือ ๑) คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า บริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หร ธาตุในความนำไป ดังนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปณฺหํ ปริหริตํ สมตฺโถ” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบ ซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบ หรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้น

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๖๐๙.

^๒พิทยา บวรวัฒนา, การบริหารเชิงบูรณาการ, (นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖), หน้า ๒.

^๓สมคิด บางโม, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๑.

^๔ยุทธ ไกยวรรณ, การบริหารการผลิต, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

ไป ๒) คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษ ว่า Administer และ Administration แปล หมายความว่า การปกครอง ดำเนินการ อำนาจการ จัดการ จัดให้ วาง ส่งเสริม และบำรุง^๕

นักวิชาการต่างประเทศได้ให้ความหมายของ การบริหารไว้ดังนี้ คือ

เดล โยเดอร์ (Dale Yoder) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การนำไปสู่กระบวนการ ของการทำการกิจกรรมที่มีการวางแผน (Planning) การอำนาจ การ (Directing) และความร่วมมือ (Coordinating) โดยเฉพาะกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ^๖

เฮอร์เบิร์ต เอ ไชมอน (Herbert A. Simon) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะ ในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการปฏิบัติจนเป็นผลสำเร็จโดยที่ผู้บริหารมักจะไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะเพื่อทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกไว้ แล้ว นอกจากนี้ไชมอน ยังได้กล่าวย้ำเพิ่มเติมว่า นโยบายการขยายความของการบริหารอันสามารถ ที่จะทำให้เกิดชัดเจนขึ้นอีกนั่นก็คือ กิจกรรมความร่วมมือของกลุ่มที่ต้องการประสบผลสำเร็จต่อส่วนรวม^๗

กูลิค และเออร์วิค (Gulick L. and Urwick J) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารนั้นต้อง ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ หรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า “POSDCORB Model” ซึ่งอธิบายตาม ความหมายได้ดังนี้

๑) การวางแผน (P=Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทำอย่างไร

๒) การจัดการองค์การ (O=Organizing) หมายถึง การจัดหน่วยงาน กำหนดโครงสร้าง ของหน่วยงาน การจัดสายงานตำแหน่งต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

๓) การจัดหาบุคคล (S=Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคล เป็นการบริหารงาน ด้าน บุคคล อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศ การทำงานที่ ดี การประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

๔) การอำนาจ (D=Directing) หมายถึง การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการหน่วยงานให้ เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๕) การประสานงาน (Co=Coordinating) หมายถึง การประสานงานกิจการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน ให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๖) การรายงาน (R=Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงาน ให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้า เพียงใด

^๕สิริภพ เหล่าลาภะ, พุทธศาสตร์การเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^๖Dale Yoder, *Personnel Principles and Policies*, (fourth printing, Englewood Cliffs : New Jersey Prentice - Hall, Inc. 1956), p.7.

^๗Simon, Smithburg &Thompson, *Public Administration*, 14th ed. (New York : Alfred A.Knope, 1971), p.3.

๗) การงบประมาณ (B=Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ บัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุมและการตรวจสอบด้านการเงิน^๘

เฮนรี ฟาโย (Henri Fayol) ได้สรุปสาระสำคัญของหลักการบริหาร ไว้ดังนี้

๑) หน้าที่ทางการบริหาร (Management function) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling)

๒) ผู้บริหารจะต้องมีลักษณะพร้อมด้วยความสามารถทางร่างกายจิตใจ ไหวพริบ การศึกษาหาความรู้ เทคนิคการทำงานและประสบการณ์ต่าง ๆ

๓) หลักการบริหาร ซึ่งมีหลักทั่วไปที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหาร ๑๔ ข้อ คือ

- (๑) หลักการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ (Authority and responsibility)
- (๒) หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (Unity of command)
- (๓) หลักการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Unity of direction)
- (๔) หลักการดำรงไว้ซึ่งสายงาน (Scalar of chain)
- (๕) หลักการแบ่งงานกันทำ (Division of work, or specialization)
- (๖) หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย (Discipline)
- (๗) หลักของการถือประโยชน์ส่วนบุคคลรองจากประโยชน์ส่วนร่วม (Subordination of individual to general interest)
- (๘) หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration)
- (๙) หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง (Centralization)
- (๑๐) หลักของการมีระเบียบเรียบร้อย (Order)
- (๑๑) หลักของความเสมอภาค (Equity)
- (๑๒) หลักของการมีเสถียรภาพของการว่าจ้างทำงาน (Stability of tenure)
- (๑๓) หลักของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative)
- (๑๔) หลักของความสามัคคี (Esprit de corps)^๙

วิลเลียม อูชิ (William Ouchi) ได้กล่าวทฤษฎีของการบริหาร คือ ทฤษฎี Z โดยหลังจากการศึกษาการบริหารของธุรกิจญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา และได้ทำการประสมประสานกัน โดยมีแนวคิดด้านการบริหาร ดังนี้

- ๑) การจ้างงานระยะยาว
- ๒) การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์

^๘Luther Gulick and Lyndall Urwick, *Papers on the Science of Administration*, (New York : Institute of Public Administration, 1937), pp.37 - 38.

^๙Henri Fayol, *Industrial and General Administration*, (New York : Mc-Graw Hill, 1930), pp. 17 - 18.

- ๓) ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล
- ๔) การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป
- ๕) การควบคุมในตัวเองไม่เป็นทางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ
- ๖) เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง
- ๗) มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว^{๑๐}

จากการศึกษาความหมายและคำจำกัดความของการบริหารที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงพอสรุปได้ว่า การบริหารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมืออันสำคัญในอันที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จ หรือล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพ หรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร มีลักษณะการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพราะการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและการเจริญเติบโตของการบริหาร ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวองค์กรโดยย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมและ การบริหารหมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยหลัก คือ เงิน บุคคล วัสดุสิ่งของ และวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหารงานเป็นเรื่องของการทำงานที่เป็นขั้นเป็นตอนและคิดอีกอย่างหนึ่งคือ การทำงานที่มีการวางแผนเพื่อที่ทำงานได้อย่างไม่ผิดพลาดหากมีการวางแผนงานก่อนลงมือ ดังจะเห็นได้จากนักวิชาการที่ได้ออกแบบเป็นโมเดลหรือขั้นตอนการทำงานและการบริหารงานไว้หลายๆ ท่านดังนี้

เสนอ ตีแยว ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ คือ^{๑๑}

๑. การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จสาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่างๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถ ในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

^{๑๐}William Ouchi, *Organization and Management*, (Eaglewood Cliffs : Prentice Hill,1971), p. 283.

^{๑๑}เสนอ ตีแยว, *หลักการบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑ - ๒.

๒. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กร เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่มีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

๓. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

๔. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่างๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์กรจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕. การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

สมยศ นาวิการ ได้กล่าวถึงแนวคิดการบริหารไว้ว่า การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์กรแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ไปใช้กับองค์กร เรียกว่า วิธีที่ดีที่สุด (one best way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์กรจะเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ไม่มีหลักสากลใดที่สามารถใช้ได้กับทุกปัญหาผู้บริหารต้องศึกษาการบริหาร โดยมีประสบการณ์จากกรณีศึกษา (case study) จำนวนมาก และวิเคราะห์ว่าวิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ^{๑๒}

สุพิน เกษาคุปต์ ได้กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นแนวทางการบริหาร ที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การวางแผนและการตัดสินใจในงานต่างๆ ที่เขามีส่วนรับผิดชอบอยู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรใด ที่ใช้นโยบายการบริหารแบบนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญของพนักงาน ที่

^{๑๒} สมยศ นาวิการ, การบริหารตามสถานการณ์, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๔๙.

มีต่อความสำเร็จขององค์การ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี มีความภูมิใจ และรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นการจูงใจในการทำงานที่ดีวิธีหนึ่ง^{๑๓}

สมคิด บางโม ได้อธิบายองค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อองค์การ ดังนี้

๑) วัตถุประสงค์ที่แน่นอน กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไม เพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการ หรือในการผลิตต้องรู้ว่า จะผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหากไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหารการดำเนินงานต่าง ๆ จะไม่มีผลสำเร็จ เพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒) ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมไปถึงความสามารถในการจัดการทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ 4 Ms คือ มนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ 6 Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓) มีการประสานงานระหว่างกัน หรือเรียกได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน กล่าวคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง 4 Ms หรือ 6 Ms ดังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกัน และที่เกิดขึ้นจริง ๆ ด้วย การนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

๔) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารงานนั้นสิ่งทีวัดผลสำเร็จของงานว่า บรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือ ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึงความสามารถขององค์การ ในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในการใช้ทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออกและรายได้ขององค์การ^{๑๔}

เด่น ชะเนติยง ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือ การบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (knowledge) มีหลักเกณฑ์ (principle) และทฤษฎี (theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกันกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัติมันจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะ ดังนั้น นักบริหารที่เก่งต้องมีศาสตร์และศิลปะ^{๑๕}

^{๑๓} สุพิน เกษาคุปต์, **การจัดการปฏิบัติงาน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๙๒ - ๙๓.

^{๑๔} สมคิด บางโม, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๖๒ - ๖๓.

^{๑๕} เด่น ชะเนติยง, **การบริหารงานบุคคล**, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ๒๕๓๓), หน้า ๕๒.

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารนั้น จะครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหาร อันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรือการมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหาร จะประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีความประสานระหว่างกัน และ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารงาน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้จะครอบคลุมไปถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารเชิงกลยุทธ์

๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงาน

การบริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความจำเป็นและน่าศึกษาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะพิจารณาในฐานที่เราเป็นสมาชิกของสังคม แท้จริงแล้วบทบาทและความสำคัญของการบริหารนั้นมีควมคู่มา กับอารยธรรมและการดำรงชีพของมนุษย์ทีเดียว เพราะเมื่อมนุษย์รวมกันอยู่เป็นหมู่เป็นกลุ่มมีหัวหน้า ปกครองบังคับบัญชา มีการแบ่งงานกันทำ ตามลักษณะความรู้ความสามารถมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในระหว่างพวกและเผ่าเดียวกัน โดยมีจารีตประเพณีและวัฒนธรรมเป็นเครื่องกำกับความประพฤติ ของกลุ่มชนเหล่านั้น เมื่อกลุ่มสังคมขยายตัวเติบโตขึ้น มีความซับซ้อนมากขึ้น มนุษย์ก็เริ่มสร้างและ วางระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ ขึ้นโดยเรียนรู้จากประสบการณ์และความเชื่อถือ ทั้งนี้ก็โดย มุ่งหวังที่จะให้เกิดความสำเร็จเรียบร้อยขึ้นในองค์การและเกิดความสงบสุขขึ้นในสังคมนั้น อาจสรุปถึง ความเจริญเติบโตและความสำคัญของการบริหารได้ดังนี้ คือ

- ๑) การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์และเป็นสิ่งช่วยให้ มนุษย์ดำรงชีพอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก
- ๒) จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์การต่างๆ ต้องขยายงาน ด้านบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
- ๓) การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้า ทางวิทยาการ (Technology) ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรม ทำให้การบริหารเกิดการ เปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น
- ๔) การบริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
- ๕) การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของ สังคมในอนาคต

๖) การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในสังคม ฉะนั้น ความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง (Political socio-cultural factor environment) อยู่เป็นอันมาก

๗) การบริหารมีลักษณะต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักบริหารจำต้อง คำนึงปัจจัยแวดล้อมต่างๆและการวินิจฉัยสั่งการนี้เองที่เป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของ นักบริหาร และความเติบโตของการบริหาร

๘) ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในสำนักงานหรือในครอบครัวย่อมมีส่วนเกี่ยวพันกับการ บริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีพอย่างฉลาด

๙) การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กัน ไม่อาจแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด ดังที่กล่าวกันว่า “การเมืองกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียวกัน (Politics and administration are the two sides of a single coin)” ฉะนั้นการศึกษาวิชาบริหาร จึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย^{๑๖}

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวถึง การบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ^{๑๗}

๑) P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒) O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

๓) S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔) D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

๕) C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

ฟาโย (Henri Fayol) ได้กำหนดหลักการในการบริหารจัดการขึ้น ๑๔ ประการเป็นส่วนประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้^{๑๘}

๑) การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ฟาโย ได้เสนอว่า คนงานควรจะได้รับภาระมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้น หรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรยุคปัจจุบันได้

๒) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) แวปเบอร์ และฟาโย ได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการของแวนเดอร์จะได้อาจมาจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชา ส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับความชำนาญงานของบุคคล (Expertise) ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) ความมีคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Worth) และความสามารถในการนำ

^{๑๖} สมพงษ์ เกษมสิน, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยพัฒนการพิมพ์ธนบุรี, ๒๕๑๘), หน้า ๑๑ - ๑๒.

^{๑๗} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีในการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๔. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓ - ๕.

^{๑๘} ฟาโย, อังโน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, **ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน**, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๖๘ - ๖๙.

(Leading) และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนเน้นว่าอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

๓) การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) ฟาโย กล่าวว่าคำสั่งสองคำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน เช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้อง ในเมื่อผู้ควบคุมสองคนได้ให้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์ คำสั่งสองคำสั่งนี้ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้บังคับบัญชา และทำให้เกิดการสับสนในลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชาสองคนจะเป็นการยาก และผู้บริหารจะไม่สนใจในความรู้สึกรักของผู้ใต้บังคับบัญชา มักจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

๔) สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชาจากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ ความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของสายการบังคับบัญชา โดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับชั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ต่ำที่สุดในลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่าง รวมถึงความล่าช้าในการวางแผน (Planning) และการจัดการ (Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับชั้นการบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลง และองค์การจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ภายในองค์การได้มีการแบ่งแยกแผนกต่างๆ ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับชั้นการบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับต้นของสาย การบังคับบัญชาแต่ละแผนก ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่นๆซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่นและรู้วิธีการในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น สำหรับการทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้นเป็นการสร้างทีมงานข้ามสาย ซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕) การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ ซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้อยู่รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของสาย การบังคับบัญชา แต่เป็นการกำหนดว่า ควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าไร อย่างไร และมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือว่ามีความสำคัญเนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกระดับขององค์การ

๖) การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การ องค์การใดที่ไม่มีการวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคล แต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นทีมร่วมกับกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่า จะใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์ หลักการในข้อนี้ยึดหลักว่า กิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๓) หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาคคือ ความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายในองค์การซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการความเสมอภาคมากขึ้นเป็นการจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

๔) การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการจัดหาเพื่อให้องค์การได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นการจัดหางานให้แก่พนักงานโดยใช้ผังองค์การ (Organization Chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานแต่ละคนและเป็นการชี้ชัดว่าตำแหน่งของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขึ้นได้ในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์การยุคปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องให้การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์การจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับคนทุกคน และทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๕) ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำการต่างๆ โดยปราศจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่มซึ่งความคิดริเริ่มนี้นับถือว่าเป็นจุดแข็งขององค์การ เนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์การและความต้องการของพนักงาน และความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุล ซึ่งเป็นสิ่งที่ชีวิตผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

๑๐) ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอร้อง (Application) และลักษณะของการแสดงความนับถือออกมา สำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชา ความมีระเบียบวินัยเป็นบุคลิกลักษณะ ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลายๆ คนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด และทำงานอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ความมีระเบียบวินัยจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์การกับคุณสมบัติของผู้นำภายในองค์การ และเป็นความสามารถของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติตามอย่างยุติธรรมอีกด้วย

๑๑) ค่าตอบแทน (Remuneration of Personnel) การให้รางวัลประกอบด้วยโบนัส และแผนการแบ่งกำไร เป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้ การให้หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พนักงานมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์การ ระบบรางวัลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้ความยุติธรรมทั้งพนักงานและองค์การ รวมทั้งสามารถกระตุ้นผลผลิตเพิ่ม โดยการให้รางวัล เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยยึดหลักว่าการจ่ายค่าตอบแทนควรยุติธรรมและตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

๑๒) ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงานมีความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาว เมื่อพนักงานอยู่ในองค์การซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีมเป็นระยะเวลานาน โดยพยายามพัฒนาทักษะ และปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรขององค์การ การจ้างงานระยะยาวเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้อธิบายการประสบความสำเร็จของบริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่น

๑๓) ผลประโยชน์ส่วนตัว มีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์การ (Subordination of individual interests to the common interest) ผลประโยชน์ขององค์การ

ถือว่าเป็นประโยชน์ของทุกๆ คน หรือของทุกกลุ่มในองค์กร ในขณะที่องค์กรยังดำเนินกิจการอยู่ จะต้องมีการกำหนดผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์กรและสมาชิกภายในองค์กร

๑๔) ความสามัคคี (Sprit de corps) เป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์กร ที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้น ภายในองค์กร และสิทธิในการสั่งการ หรือการบริโภค และความร่วมมือกัน ถือว่าเป็นส่วนประกอบ สำคัญในการที่ทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จและมีการพัฒนา ความสามัคคีจะสามารถบรรลุผล สำเร็จได้หากมีการติดต่อกันระหว่างผู้บริหารและคนงาน โดยการติดต่อเพื่อแก้ไขปัญหาใน สถานการณ์ที่สำคัญ เพราะความสามัคคีคือพลัง เมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูงก็จะทำให้องค์กรมี ความแข็งแกร่ง

ลูเธอร์ กุลิก (Luther Gulick) ได้เสนอหลักการบริหารระบบราชการที่เรียกว่า POSDCoRB Model มีรายละเอียดดังนี้^{๑๙}

๑) P - Planning (การวางแผน) เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์การต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นใน อนาคต ซึ่งต้องคำนึงถึงทรัพยากรภายในองค์กร และสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อให้แผนที่กำหนด ขึ้นมีความรอบคอบและสามารถนำไปปฏิบัติได้

๒) O - Organizing (การจัดองค์การ) เป็นการจัดองค์การที่เป็นส่วนราชการโดย จัดแบ่งตามความชำนาญเฉพาะอย่าง ออกเป็นกรม ฝ่าย แผนก จะพิจารณาปริมาณงานคุณภาพงาน ขนาดของการควบคุม และพิจารณาแบ่งสายงานหลัก และสายงานที่ปรึกษา โดยคำนึงถึงอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่กันไป

๓) S - Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) เป็นการคัดเลือกบุคคลให้เข้ามาดำรง ตำแหน่งภายในองค์กร โดยพิจารณาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมให้ได้ในปริมาณที่ เพียงพอจะทำให้งานสำเร็จได้

๔) D - Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) เป็นการกำกับดูแล สั่งงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยอาศัยลักษณะความเป็นผู้นำ การจูงใจ ศิลปะการปกครองคน และการสร้าง มนุษย์สัมพันธ์ของผู้ใต้บังคับบัญชา

๕) Co - Coordinating (การประสานงาน) เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทุกฝ่าย ทั้งในระดับสูงกว่า ต่ำกว่า และการสร้างมนุษย์สัมพันธ์กับ ผู้บังคับบัญชา

๖) R - Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ของการ ปฏิบัติงานจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารระดับต่างๆ โดยมีการติดต่อสื่อสารแบบเป็นลายลักษณ์ อักษร

๗) B - Budgeting (การงบประมาณ) เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการควบคุมการ ปฏิบัติงานโดยใช้วงงบประมาณ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ การเตรียมขออนุมัติงบประมาณการเสนอให้ ผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นชอบ การดำเนินงานตามงบประมาณ การตรวจสอบ การใช้จ่าย งบประมาณตามแผนที่เสนอขอไว้

^{๑๙} ลูเธอร์ กุลิก อ้างใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ , ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๘๖.

เทเลอร์ (Frederick W.Taylor) บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ^{๒๐}

๑) ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่างคือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒) ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธีด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓) ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคนงานนี้ คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลิตผลสูงขึ้น

๔) การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงานฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้น

กระบวนการบริหารงานตามแนวของเดมมิง (deming) คือ แบบ PDCA ดังนี้^{๒๑}

(๑) การวางแผน (plan - P)

(๒) การปฏิบัติตามแผน (do - D)

(๓) การตรวจสอบ (check - C)

(๔) การปฏิบัติ (action - A)

กระบวนการบริหารทั้ง ๔ ขั้นตอน จะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันไปไม่สิ้นสุดซึ่งเขียนได้ว่า (plan - do - check - action) PDCA ซึ่งเป็นเสมือนวงจรอันหนึ่งเรียกว่า วงจรเดมมิง (the deming cycle) วงจรหรือวงจร (PDCA) เป็นเครื่องมือการบริหารอย่างต่อเนื่องในการติดตามพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายโดยวงจรเดมมิง หรือ PDCA เป็นกระบวนการหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ได้เป็นอย่างดีในการควบคุมคุณภาพหรือการบริหารคุณภาพ

จากหลักการดังกล่าว พบว่าวิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมาและได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหาและความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของ

^{๒๐} เทเลอร์ อังโน ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗ - ๔๘.

^{๒๑} อังโน พระสมรส ธมมโรโส (ขวัญหอม). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๑ - ๒๒.

กลุ่มมาคิดวิเคราะห์และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่ม ให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อยๆ

สรุปได้ว่า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารใช้สำหรับตัดสินใจ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทั้งที่เป็นองค์กรที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย โดยนำทรัพยากรมาใช้ให้ประหยัด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บุคคลต่างๆ เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งกระบวนการบริหารเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับขั้นตอน เป็นระบบให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นหน่วยราชการที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีวิวัฒนาการในการบริหารงานมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองของรัฐบาล ซึ่งทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทได้รับการเอาใจใส่มากขึ้นกว่าเดิมจากอดีต ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานและปกครองตนเอง

๒.๒.๑ ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ องค์การบริหารส่วนตำบล มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล ไว้หลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่ามีน่าสนใจศึกษา ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กล่าวไว้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ราชการส่วนท้องถิ่นที่เกิดจากแรงผลักดันของประชาชนและรัฐบาลที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ องค์การบริหาร และองค์กรปกครองตนเองในระดับตำบล เพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองและบริหารตามหลักการปกครองตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลจึงถูกก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗^{๒๒}

โกวิท พวงงาม ได้กล่าวไว้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยการบริหาร ราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘^{๒๓}

^{๒๒} กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประสานมิตร, ๒๕๔๖), หน้า ๓.

^{๒๓} โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต , ปรับปรุงใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๐), หน้า ๒๕๔.

สนธิ จรอนันต์ ได้กล่าวไว้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖) ซึ่งได้บัญญัติให้ยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท โดยไม่รวมเงินอุดหนุนเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลก็เพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น พัฒนาไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล การเปลี่ยนแปลงเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลที่จะยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา^{๒๔}

อุดม เขยกิจวงศ์ ได้กล่าวไว้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง รูปแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริงอันเป็นการสนองตอบต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลที่จะให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่และมีอิสระในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด^{๒๕}

ฮอลโลเวย์ (Holloway) ได้กล่าวไว้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน^{๒๖}

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล คือ ความพยายามในการที่จะร่วมมือดำเนินงานของส่วนราชการต่างๆ หรือดำเนินกิจการต่างๆ โดยเฉพาะในการบริหารจัดการงานต่างๆ ของภาครัฐทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นโดยผ่านการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นภายใต้องค์การปกครองท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนดไว้

^{๒๔} สนธิ จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สุขุมและบุตร จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๖๓.

^{๒๕} อุดม เขยกิจวงศ์, หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา อบต.ประชาธิปไตยของชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๓๓ - ๓๔.

^{๒๖} ฮอลโลเวย์ อ้างใน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, “ผลการประเมินความพร้อมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗), หน้า ๓ - ๙.

๒.๒.๒ ความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนการกระจายอำนาจให้แก่การปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริง มีความสำคัญต่อการบริหารการพัฒนาในระดับตำบลทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ซึ่งในทางทฤษฎีมีความเชื่อว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีแนวโน้มว่าจะมีศักยภาพสูงในการพัฒนาชนบท เป็นองค์กรที่มีพลังประชาชนในท้องถิ่นและใกล้ชิดกับประชาชนในชนบท จึงน่าจะรู้ถึงปัญหาความต้องการที่แท้จริงรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหามาเป็นอย่างดี จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ องค์การบริหารส่วนตำบล มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของ องค์การบริหารส่วนตำบล ไว้หลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่าน่าสนใจศึกษา ดังนี้

บัญญัติ พุ่มพันธ์ ได้กล่าวไว้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญ ดังนี้

๑. เป็นองค์กรตามกฎหมายที่ทำหน้าที่บริหารจัดการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และชุมชน ตามนโยบายกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น

๒. เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนฐานราก มีความอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารงานภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด ทำให้สามารถแก้ไขปัญหา อำนาจความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

๓. เป็นองค์กรที่มีผู้แทนประชาชนเข้าไปบริหารงานทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และฝ่ายบริหาร คือ นายก องค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาตำบล หมู่บ้านตรงกับความต้องการอันแท้จริงของประชาชน

๔. เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยในทางปฏิบัติแก่ประชาชนในขอบเขตที่ไม่กว้างนัก ทำให้ประชาชนมองเห็นภาพรวมอย่างชัดเจน และมีส่วนร่วมได้ไม่ยาก

๕. เป็นการสร้างผู้นำทางการเมืองที่จะเข้าสู่เวทีการเมืองในระดับต่างๆ รวมทั้งในระดับชาติต่อไป

๖. เป็นการส่งเสริมการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย^{๒๗}

๒.๒.๓ ความเป็นมาและการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘ ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยมีการเปลี่ยนแปลงสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้^{๒๘}

๑) รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล ได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า ๑๕๐,๐๐๐ บาท

^{๒๗} บัญญัติ พุ่มพันธ์, **อบต.ของเรา : ท้องถิ่นของเรา** พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิชิตการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑.

^{๒๘} ไกรวิทย์ พวงงาม, **การปกครองท้องถิ่นไทย**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๘), หน้า ๒๔๐.

๒) รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ได้รับฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐบาลได้มีการเสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ในประเด็นต่าง ๆ ทั้งโครงสร้างที่มาของสมาชิก อบต. อำนาจหน้าที่ของ อบต. เป็นต้น

และในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐบาลได้เสนอขอปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔, ฉบับที่ ๕) โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ แก้ไขชื่อเรียกบุคคล ที่มาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และคำศัพท์กฎหมายที่ให้สอดคล้องกับกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ

๒.๒.๔ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล

๑.) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๒ คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละ หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๑ หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๖ คน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๒ หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๓ คน อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละ ๔ ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภา ๑ คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี นับแต่วันที่ได้รับเลือกเป็นประธานหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระไม่ได้ ในกรณีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งไม่ครบวาระเวลา ๔ ปีก็ให้ถือว่าเป็น ๑ วาระและเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง ๒ วาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา ๔ ปี นับแต่วันที่พ้นตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล อาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การ

บริหารส่วนตำบลตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน ๒ คน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คนซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

๓.) พนักงานส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีพนักงานส่วนตำบลและอาจจัดแบ่งการบริหารงานออกเป็น (๑) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (๒) ส่วนต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คนเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลรองจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่ตามที่มิ กฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

๔.) อำนาจหน้าที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้^{๒๔}

- ๑) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ องค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
- ๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม (๑) และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๕.) อำนาจหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

- ๒) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

- ๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและ

เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

- ๔) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

- ๕) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

- ๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างของ

^{๒๔} ภิวัทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า ๒๔๔ - ๒๔๕.

องค์การบริหารส่วนตำบลอำนาจหน้าที่ในการสั่งหรือปฏิบัติราชการของรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

ในกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งไว้เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รักษาราชการแทน

๖ .) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้ง ในด้านเศรษฐกิจสังคม และ วัฒนธรรม และภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้^{๓๐}

- ๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- ๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- ๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- ๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- ๗) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๖๘)

- ๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- ๒) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- ๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- ๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- ๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- ๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- ๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- ๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

^{๓๐}สุรพล สุยะพรหม, ผศ.ดร. การเมืองกับการปกครองของไทย , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๓๓ - ๒๓๔.

๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

๑๒) การท่องเที่ยว

๑๓) การผังเมือง

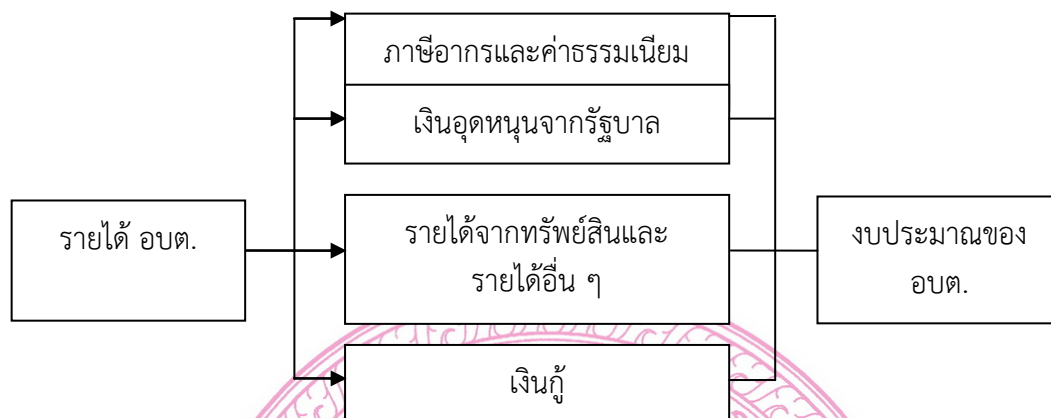
๗ .) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้^{๓๓)}

๑. รายได้จากอากรและค่าธรรมเนียม ดังนี้

- ๑) ภาษีบำรุงท้องที่
- ๒) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- ๓) ภาษีป้าย
- ๔) อากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมรวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์
- ๕) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
- ๖) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- ๗) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา
- ๘) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นพนัน
- ๙) อากรนกนางแอ่น
- ๑๐) ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
- ๑๑) เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง
- ๑๒) ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
- ๑๓) ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน
- ๑๔) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
- ๑๕) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
- ๑๖) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- ๑๗) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ๑๘) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนด
- ๒ . เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- ๓ . รายได้จากทรัพย์สินและรายได้อื่น ๆ ดังต่อไปนี้
 - ๑) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๒) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๓) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๔) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
 - ๕) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้

^{๓๓)} ภิวัตน์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า ๒๔๖ - ๒๔๙.

๖) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

แผนภาพที่ ๒.๑ รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๘) รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายจ่ายดังต่อไปนี้^{๓๒}

- ๑) เงินเดือน
- ๒) ค่าจ้าง
- ๓) เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ
- ๔) ค่าใช้สอย
- ๕) ค่าวัสดุ
- ๖) ค่าครุภัณฑ์
- ๗) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ
- ๘) ค่าสาธารณูปโภค
- ๙) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น

๑๐) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

เงินค่าตอบแทนประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

^{๓๒} ภิวัทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า ๒๕๐.

การจัดเกณฑ์อัตรากำลังของพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเป็น ๕ ชั้น รายละเอียดดังตารางที่ ๒.๑

ตารางที่ ๒.๑ เกณฑ์อัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล

ชั้นองค์การบริหารส่วนตำบล	เกณฑ์รายได้	จำนวนพนักงานส่วนตำบล
๑	๒๐ ล้านบาทขึ้นไป	๒๑
๒	๑๒ – ๒๐ ล้านบาท	๑๒
๓	๖ – ๑๒ ล้านบาท	๖
๔	๓ – ๖ ล้านบาท	๔
๕	ไม่เกิน ๓ ล้านบาท	๓

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีการประกาศใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการประกาศใช้พร้อมกันทั่วประเทศ กำหนดให้ หมวดที่ ๑๑ ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน ข้อ ๒๒๕ ให้กำหนดขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็น ๓ ขนาด ดังนี้^{๓๓}

๑. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๑ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่
๒. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๒ และชั้น ๓ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง
๓. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๔ และชั้น ๕ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

จากโครงสร้างในอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นว่าโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการปรับเปลี่ยนเรื่อยมาจากที่มีสมาชิกที่มาจากการมีตำแหน่ง และอยู่ในสายการบังคับบัญชาของการบริหารส่วนภูมิภาค เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล มาเป็นสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น และความเป็นอิสระในการบริหารมากขึ้นด้วย

^{๓๓} สำนักงานเลขาธิการ อบต.อุบลราชธานี, คู่มือการบริหารงานบุคคล อบต. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, (อุบลราชธานี : ม.ป.พ., ๒๕๔๒), หน้า ๘๔.

๒.๓ แนวคิดหลักอิทธิบาท ๔

๒.๓.๑ ความหมายของอิทธิบาท ๔

อิทธิบาท ๔ นั้นผู้วิจัยได้ศึกษาตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อจะใช้หลักการ และแนวคิดให้ประสบผลสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ใน พระไตรปิฎก เพื่อให้ เป็นข้อปฏิบัติ หรือ เป็นแนวทางให้ประสบผลสำเร็จ หรือประกอบการทำงานก็ดีเมื่อต้องการสมาธิเพื่อให้ กิจที่ทำนั้นดำเนินไปอย่างได้ผลดีก็พึงปลูกเร้าและชักจูงด้วยอิทธิบาท ๔

พระพุทธองค์ได้ให้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิบาท ๔ ในสูตรต้นตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์^{๓๔} ไว้ว่า สาวกทั้งหลายของเรา ผู้ปฏิบัติตามเจริญอิทธิบาท ๔ ประการ คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้

๑) เจริญอิทธิบาท อันประกอบไปด้วยฉันทสมาธิปานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะ ความเพียรสร้างสรรค์)

๒) เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิริยสมาธิปานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะ ความเพียรสร้างสรรค์)

๓) เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยจิตตสมาธิปานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากจิตต ความเพียรสร้างสรรค์)

๔) เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิมังสาสมาธิปานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิมังสา สมาธิความเพียรสร้างสรรค์) ประการนั้นแล สาวกของเราเป็นอันมากจึงได้บรรลุที่สุดแห่งอภิญญาและ อภิญญาบารมีอยู่

ดังนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสใน สูตรต้นตปิฎก ที่ม. นิกาย มหาวรรค^{๓๕} ว่า พระผู้มีพระภาค ผู้ทรงรู้ทรงเห็น เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงบัญญัติอิทธิบาท ๔ ประการนี้และ เพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จ เพื่อให้ชำนาญ ในเรื่องความสำเร็จ เพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิบาท ๔ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นพอสรุปได้ดังนี้คือ พระ พุทธองค์ได้กล่าวถึงอิทธิบาท ๔ ว่า เป็นสิ่งเพิ่มพูนความสำเร็จ เพื่อให้ชำนาญ เพื่อพลิกแพลงให้เกิด ความสำเร็จเพื่อละกิเลสอันเป็นเครื่องผูกใจ ๔ ประการ

จากการทบทวนเอกสารปรากฏว่า มีนักวิชาการและผู้วิจัยได้ศึกษาและอธิบายถึง ความหมายของอิทธิบาท ๔ ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้เขียนเกี่ยวกับอิทธิบาท ๔ สรุปได้ว่าหลักธรรมที่ ไม่เคยล้าสมัย หรือหลักธรรมอันเป็นหลักแห่งความสำเร็จ หรือทางแห่งความสำเร็จ ๔ ประการ ที่ใน ปัจจุบันแม้เราจะหลงลืมกันไปบ้างว่า คืออะไร แต่ถ้าหากได้ย้อนรำลึกกันบ้างว่ามีอะไร และคืออะไร จะเห็นได้ว่าหลักธรรมอายุ ๒ พันกว่าปีนี้ ไม่มีคราวใดที่จะเรียกว่าล้าสมัย

๑) ฉันทะ เพราะเหตุว่าทรงรักสิ่งที่ทรงทำ จึงได้ทำสิ่งที่ทำอยู่ในขณะนี้

๒) วิริยะ คือความพากเพียร ความพยายามไม่ย่อท้อ

๓) จิตตะ คือความเอาพระทัยจดจ่อในสิ่งที่ทรงทำ เพราะฉะนั้นท่านจึงทำได้

^{๓๔} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๒๔๗/๒๔๖.

^{๓๕} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๔๗/๒๔๙.

๔) วิมังสา ทำงานแล้วไม่ทิ้ง คอยตรวจสอบ ทบทวน ไตร่ตรอง พิจารณา

ดังนั้น หลักความสำเร็จ ปฏิบัติตามหลักธรรม ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการ ที่เรียกว่า อิทธิบาท (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ) ซึ่งมี ๔ ข้อ คือ

๑) ฉันทะ : รักงาน (การเห็นคุณค่า ความรัก ความพอใจ) คือ มีใจรัก พอใจจะทำสิ่งนั้น และทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำพอให้เสร็จๆ หรือ เพียงเพราะอย่างได้รางวัลหรือผลกำไร

๒) วิริยะ : สู้งาน (ความเพียร เห็นเป็นความท้าทาย ใจสู้ ขยัน) คือ พากเพียรทำ ขยัน หมั่นประกอบ หมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็งอดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ท้อถอย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ

๓) จิตตะ : ใส่ใจงาน (ความคิด อุทิศตัวต่องาน ใจจดจ่อ จริ่งจ๋ง) คือ เอาจิตฝึกฝืน ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้น บ่อยๆ เสมอๆ ทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ

๔) วิมังสา : ทำงานด้วยปัญญา (ไตร่ตรอง พิสูจน์ ทดสอบ ตรวจสอบ ตรวจสอบแก้ไข) ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยังหย่อน เกินเลยบกพร่องขัดข้องในสิ่งที่ทำนั้น โดยรู้จักทดลอง วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป^{๓๖}

พระกวีวรรณ อ่างใน พิศารพร วีรสิทธิ์ ได้กล่าวไว้ว่า หลักในการทำงานให้สำเร็จนั้น ตามหลักพระพุทธศาสนาเรียกว่า “อิทธิบาท” มาจากคำว่า อิทธิ = ความสำเร็จ บาท = วิถีทางที่จะนำไปสู่ เมื่อ “อิทธิบาท” เป็นชื่อของธรรมหมวดหนึ่ง ก็หมายความว่า ธรรมหมวดนั้นแหละเป็น “หลักการ” สำคัญที่จะนำเราไปสู่จุดหมายปลายทาง หรือไปสู่ความสำเร็จได้^{๓๗}

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้อธิบายว่า อิทธิบาท คือ ทางที่จะไปสู่ความสำเร็จ ๔ ประการ คือ ๑) ฉันทะ ความพอใจ ๒) วิริยะ ความเพียร ๓) จิตตะ ความเอาใจใส่และ ๔) วิมังสา ไตร่ตรองค้นคว้าในสิ่งนั้นๆ ถ้าเรารักสิ่งนั้น เอาใจใส่สิ่งนั้น มันก็ก้าวหน้า การคิดการทำก็ก้าวหน้าต่อไป เพราะเรารักสิ่งนั้น ถ้าไม่รักมันก็ไม่ไปได้^{๓๘}

^{๓๖} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **ธรรมบุญชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๔๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ กรมศาสนา, ๒๕๔๕), หน้า ๔๐.

^{๓๗} พิศารพร วีรสิทธิ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้าประการของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าหน่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงาน ประกันสังคม”, **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑.

^{๓๘} พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), **พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันท** (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๖๐), หน้า ๑๕๐

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ขยมงคล) ได้กล่าวไว้ว่า อธิบาธ ๔ คือ หลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ ในการกระทำการงานหรือการอาชีพ ประการแรก อธิบาธ แปลความว่า ทางแห่งความสำเร็จ กล่าวคือ ข้อปฏิบัติ ให้บรรลุความสำเร็จด้วยดี มีประสิทธิภาพนั่นเอง^{๓๙}

ปัญญา ใช้บางยาง ได้กล่าวถึง อธิบาธ ๔ ไว้เป็น ๒ นัย คือ นัยแห่งพระสูตรและนัยแห่งพระอภิธรรมจะแสดงหนักไปทางโลกุตตระ ในที่นี้เป็นการแสดงตามนัยแห่งพระสูตร ความหมายของอธิบาธ มีดังนี้ความพอใจ การทำความพอใจ ความใคร่เพื่อจะทำ ความฉลาด ความพอใจในธรรม นี้เรียกว่า **ฉันทะ** ความปรารถนาความเพียรทางใจ ความขะมักเขม้น ความบากบั่น ความตั้งหน้า ความพยายาม ความอดสาหัส ความอดทน ความเข้มแข็ง ความหมั่น ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย ความไม่ทอดทิ้งฉันทะ ไม่ทอดทิ้งธุระ ความประคับประคอง ธุระไว้ด้วยดี วิริยะ วิริยินทรีย์ วิริยพละ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า **วิริยะ** จิต มโน มานัส มโน วิญญานธาตุ นี้เรียกว่า **จิต** ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความไม่หลง ความวิจยธรรม สัมมาทิฐิ นี้เรียกว่า **วิมังสา**^{๔๐}

สถิตย์ รัชปต์ ได้นิยามคำว่า อธิบาธ ๔ หมายถึงหลักธรรมหรือคำสอนในพุทธศาสนาที่มุ่งให้ผู้ปฏิบัติตามบรรลุถึงความสำเร็จอันประกอบด้วยหัวข้อธรรม ๔ ข้อ คือ ฉันทะวิริยะ จิตตะ และวิมังสาจากความหมายของอธิบาธ ๔ ที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่า อธิบาธ ๔ เป็นหลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา ที่เป็นทางแห่งความสำเร็จ ให้สามารถปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จตามความประสงค์ มี ๔ ประการ คือ^{๔๑}

สนอง วรอุไร ได้กล่าวไว้ว่า อธิบาธ ๔ คือ สูตรสำเร็จของชีวิต ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า จิตเป็นรากฐานของสิ่งทั้งหลาย จิตประเสริฐกว่าสิ่งทั้งหลาย สิ่งทั้งหลายสำเร็จได้ด้วยจิต เพราะฉะนั้น ความสำเร็จจึงอยู่ที่ใจ ไม่ว่าเราจะต้องการอะไรหากเราตั้งใจกำหนดจิตไว้มั่นคง ทุกสิ่งจะสำเร็จได้ตั้งใจ และอธิบาธ ๔ ให้ถึงขั้น คือ ทำสิ่งต่างๆ ด้วยใจรัก ด้วยความพากเพียร ด้วยใจจดจ่อ และใช้ปัญญาไต่สวนอย่างสม่ำเสมอ แล้วความสำเร็จจะไม่หนีไปไหน^{๔๒}

จากความหมายของหลักอธิบาธ ๔ พอสรุปได้ว่า อธิบาธ ๔ เป็นหลักธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จเป็นบันไดแห่งความสุขและความสำเร็จ คนเราเมื่อมีความรัก ความพอใจ ขยันหมั่นเพียรความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอการทำงานย่อมมีประสิทธิภาพและคนทำงานก็ย่อมมีความสุข

^{๓๙}พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ขยมงคล), **ความสำเร็จ หลักธรรมสู่ความสำเร็จและสันติสุข**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๕), หน้า ๙.

^{๔๐}ปัญญา ใช้บางยาง, **ธรรมอธิบายหลักธรรมในพระไตรปิฎก**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๘), หน้า ๕๐.

^{๔๑}สถิตย์ รัชปต์, “การประยุกต์หลักอธิบาธ ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด”, **ศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต**(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘), หน้า ๙.

^{๔๒}สนอง วรอุไร, **ทำชีวิตให้ได้ดีและมีสุข**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อัมรินทร์, ๒๕๕๐), หน้า ๙๗.

๒.๓.๒ องค์ประกอบของอิทธิบาท ๔

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของอิทธิบาท ๔ ไว้ดังนี้

๑. ฉันทะ แปลว่า ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักใคร่สิ่งที่ทำ และพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้นๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุ พุดง่าย ๆ ว่ารักงานและรักจุดหมายของงาน พุดให้ลึกลงไปทางธรรมว่า ความรักความใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้นๆ ของงานนั้น อยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ดีงามนั้น เมื่อเห็นสิ่งนั้นหรืองานนั้นกำลังเดินทางไปสู่จุดหมาย ก็เกิดปิติเป็นความเอิบอิ่มใจ ครั้นสิ่งหรืองานที่ทำนั้นบรรลุจุดหมายก็รับสมันสเป็นความฉ่ำชื่นใจที่พร้อมด้วยความรู้สึกโปร่งโล่งผ่องใสเบิกบานแผ่ออกไปเป็นอิสระไร้ขอบเขต

ถ้าสามารถปลูกเร้าฉันทะให้เกิดอย่างแรงกล้า เกิดความรักในคุณค่าความดีงาม ความสมบูรณ์ของสิ่งนั้นหรือจุดหมายนั้นอย่างเต็มที่แล้ว คนก็จะทุ่มเทชีวิตและจิตใจอุทิศให้แก่สิ่งนั้นเมื่อรักแท้ก็มอบใจให้อาจถึงขนาดยอมสละชีวิตเพื่อสิ่งนั้นได้ เมื่อมีฉันทะนำแล้วก็ต้องการทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุดให้สำเร็จผลอย่างดีที่สุดของสิ่งนั้นของงานนั้น ไม่หวั่นพะวงกับสิ่งล่อเร้าหรือผลตอบแทนทั้งหลาย จิตใจก็มุ่งมั่นแน่วแน่นคงในการดำเนินสู่จุดหมาย เดินเรียบสม่ำเสมอ ไม่ชาน ไม่ส่าย ฉันทสมาธิจึงเกิดขึ้นโดยนัยนี้ และพร้อมกับปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์ก็ย่อมเกิดควบคู่มาด้วย

๒. วิริยะ แปลว่า ความอาจหาญ แก่กล้า บากบั่น ก้าวไป ใจสู้ ไม่ย่อท้อไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เมื่อคนรู้อย่างใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึง ถ้าวิริยะเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว แม้ได้ยินว่าจุดหมายนั้นจะลุล่วงได้ยากนัก มีอุปสรรคมาก หรืออาจใช้เวลาเท่านั้นปีเท่านั้นเดือนเขาก็ไม่ท้อถอย กลับเห็นเป็นสิ่งท้าทายที่เขาจะเอาชนะให้ได้ทำให้สำเร็จ คนที่มีความเพียร เท่ากับมีแรงหนุนเวลาทำงานหรือปฏิบัติธรรมก็ตาม จิตใจจะแน่วแน่นคง พุ่งตรงต่อจุดหมาย สมาธิก็เกิดขึ้นได้ เรียกว่าเป็นวิริยสมาธิ พร้อมทั้งมีปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์เข้าประกอบคู่ไปด้วยกัน

๓. จิตตะ แปลว่า ความคิดจดจ่อ หรือเอาใจฝักใฝ่ ได้แก่ ความมีจิตผูกพัน จดจ่อเฝ้าคิดเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อย ไม่ห่างไปไหน ถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่ง คนผู้นั้นจะไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องอื่นๆ ใครพูดอะไรเรื่องอื่นๆ ไม่สนใจ แต่ถ้าพูดเรื่องงานนั้นจะสนใจเป็นพิเศษทันที บางทีจัดทำเรื่องนั้น งานนั้น ชลกร่วนอยู่ได้ทั้งวันทั้งคืนไม่เอาใจใส่ร่างกายการแต่งเนื้อแต่งตัว อะไรเกิดขึ้นก็ไม่สนใจ เรื่องอื่นเกิดขึ้นใกล้ๆ บางทีก็ไม่รู้ ทำจนลืมนวัน ลืมคืน ลืมกินลืมนอน ความมีใจฝักใฝ่เช่นนี้ ย่อมนำไปสู่สมาธิเกิดขึ้น จิตจะแน่วแน่น แนบสนิทในกิจที่ทำ มีกำลังมากเฉพาะสำหรับกิจนั้น เรียกว่าเป็นจิตตสมาธิ พร้อมกันนั้นก็เกิดปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วย

๔. วิมังสา แปลว่า ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน เกินเลย บกพร่องหรือขัดข้อง เป็นต้นในกิจที่ทำ รู้จักทดลองและคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุง ข้อนั้นเป็นการใช้ปัญญาชักนำสมาธิ ซึ่งจะเห็นได้ไม่ยากคนมีวิมังสาเป็นพวกชอบคิด ค้นหาเหตุผล ชอบสอบสวนทดลอง เมื่อทำอะไร ก็คิดพิจารณาทดสอบไป เช่นคิดว่าผลนี้เกิดจากสาเหตุอะไร ทำไมจึงเป็นอย่างนี้ ผลคราวนี้เกิดจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบเหล่านี้เท่านั้น ลองเปลี่ยนองค์ประกอบนั้นแล้ว ไม่เกิดผลอย่างที่คาดหมาย เป็นเพราะอะไร จะแก้ไขที่

จุดไหน ฯลฯ เป็นเหตุให้จิตแน่วแน่แล่นดังไปกับเรื่องที่พิจารณา ไม่ฟุ้งซ่านไม่วอกแวก และมีกำลังเรียกว่าวิมิงสาสมาธิ ซึ่งจะมีประธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์เกิดมาด้วย เช่นเดียวกับสมาธิข้ออื่นๆ^{๔๓}

แสงอรุณ โปร่งธูระ ได้กล่าวว่า อธิธิบาท หมายถึง หลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการนั้นๆ ที่เรียกว่า อธิธิบาท (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ) ซึ่งมี ๔ ข้อ คือ

๑. ฉันทะ มีใจรัก คือพอใจจะทำสิ่งนั้นและ ทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จ อย่างดีแห่งกิจการหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำพอให้เสร็จๆ หรือเพียงเพราะอยากได้รางวัลหรือผลกำไร

๒. วิริยะ พากเพียรทำ คือ ขยันหมั่นประกอบหมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดอ้อย

๓. จิตตะ เอาจิตฝึกฝน คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้นบ่อยๆ เสมอๆ

๔. วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบ เหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลย บกพร่อง ขัดข้อง เป็นต้น ในสิ่งที่ทำนั้น โดยรู้จักทดลองวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง^{๔๔}

วิทย์ วิศทเวทย์ และ เสถียรพงษ์ วรรณปก กล่าวว่า องค์ประกอบของ อธิธิบาท ๔ ได้แก่

๑. ฉันทะ คือ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น

๒. วิริยะ คือ ความเพียรหมั่นประกอบสิ่งนั้น

๓. จิตตะ คือ ความเอาใจฝึกฝนในสิ่งนั้น

๔. วิมังสา คือ การหมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น^{๔๕}

วิเชียร ขาบุตรบุญทริก กล่าวว่า องค์ประกอบของอธิธิบาท ๔ คือ

๑. ฉันทะ ความพอใจ ความยินดี หรือความเต็มใจที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

๒. วิริยะ ความพยายาม ความเพียรหรือความกล้าที่จะทุ่มเทชีวิตจิตใจให้การกระทำนั้นๆ โดยไม่มีคำว่าท้อแท้หรือเบื่อหน่าย

๓. จิตตะ ความสนใจ เอาใจใส่ หรือตั้งใจในการกระทำนั้นๆ อย่างจริงจัง โดยไม่ใส่ใจถึงปัญหาอุปสรรคอันจะเป็นเหตุให้เสียกำลังใจ

^{๔๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) , พุทธธรรม , พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๘๔๒ – ๘๔๔.

^{๔๔} แสงอรุณ โปร่งธูระ, พุทธศาสน์ , (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการสถาบันราชภัฏธนบุรี , ๒๕๓๙) , หน้า ๒๒๘ - ๒๒๙.

^{๔๕} วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก , หนังสือเรียนวิชาพระพุทธ ศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๔), หน้า ๘๙.

๔. วิมังสา การใช้ปัญญาพิจารณาตรวจสอบข้อดีข้อเสียข้อบกพร่องตลอดจนปัญหาอุปสรรคและวิธีแก้ไขอย่างมีเหตุผลว่าผลที่ปรากฏนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร มีประโยชน์อย่างไร^{๔๖}

พิฑูร มลิวลย์ ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของอิทธิบาท ๔ ได้แก่

๑. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น คือ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความพอใจด้วยความรักในสิ่งนั้น ทำสิ่งนั้นด้วยความเต็มใจ ไม่เบื่อหน่ายในกิจที่ทำ (เต็มใจ)

๒. วิริยะ ความเพียรประกอบสิ่งนั้น คือ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความขยันหมั่นเพียร ด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน ไม่ทอดทิ้งกิจที่ทำนั้น (แข็งใจ)

๓. จิตตะ ความเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น ไม่วางธุระ คือ เมื่อทำสิ่งใดทำด้วยความรู้จักไตร่ตรอง ทำด้วยปัญญา รู้จักพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาสาเหตุด้วยความรอบคอบ (เข้าถึง)

๔. วิมังสา ความหมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น เมื่อทำสิ่งใดทำด้วยความรู้จักไตร่ตรองรู้จักพิจารณาใคร่ครวญ รู้จักพินิจพิจารณา หัดลอง หัดสอบ (เข้าใจ)^{๔๗}

จากองค์ประกอบของอิทธิบาท ๔ ดังกล่าวสรุปได้ว่า อิทธิบาท ๔ หมายถึง คุณธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จตามประสงค์ โดยหวังความสำเร็จในสิ่งใดต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท มี ๔ ประการ คือ ฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) วิริยะ (ความเพียรประกอบสิ่งนั้น) จิตตะ (ความเอาใจฝักใฝ่) วิมังสา (การหมั่นตรองพิจารณาเหตุผล)

๒.๓.๓ อิทธิบาท ๔ ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

จากการทบทวนเอกสารปรากฏว่า มีนักวิชาการและผู้วิจัยได้ศึกษาและอธิบายถึงอิทธิบาท ๔ ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกไว้หลายท่าน ดังนี้

ในพระพุทธศาสนานั้น สมบัติที่เกิดจากฉันทะและความเพียรที่มุ่งมั่น เจริญอิทธิบาทประกอบด้วย วิริยสมาธิปานสังขารหมายถึง สมบัติที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์ เจริญอิทธิบาทประกอบด้วย จิตตสมาธิปานสังขาร หมายถึง สมบัติที่เกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์ เจริญอิทธิบาทประกอบด้วย วิมังสาสมาธิปานสังขาร หมายถึง สมบัติที่เกิดจากวิมังสาและความเพียรสร้างสรรค์ เพราะฉะนั้น อิทธิบาท ๔ มีองค์ประกอบ ดังนี้ ฉันทสมาธิ^{๔๘} หมายถึง สมบัติที่เกิดจากฉันทะ วิริยะ หมายถึง การปรารถนาความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ จิต หมายถึง มโนมานัส มโนวิญญาณธาตุที่สมกัน ความบากบั่น ความตั้งหน้า ความพยายาม ความอดุสหาะ ความทนทาน ความเข้มแข็ง ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย ความไม่ทอดทิ้งธุระ ความประคับประคองธุระไว้ด้วยดี วิริยะ วิริยินทรีย์ วิริยะพละสัมมาวายามะ วิมังสา หมายถึง ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความไม่หลง ความวิจยธรรม สัมมาทิสฺสสมาธิหมายถึง ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปแห่งจิต ความไม่ฟุ้งซ่านแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ สัมมาสมาธิ (สภาวะที่จิตมีอารมณ์เดียว)

^{๔๖}วิเชียร ขาบุตรบุญชกริก , พุทธศาสน์ , (กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๒๖.

^{๔๗}พิฑูร มลิวลย์, แบบเรียนวิชาธรรมและนักธรรมชั้นตรี , (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๙ - ๒๐.

^{๔๘}ม.ม.(ไทย) ๑๓/๒๔๓/๒๔๖๒.

นอกจากนี้ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัสถึง อธิธัมม ซึ่งได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาที่ปรากฏในพระอภิธรรมปิฎก ดังนี้

อธิธัมม ๔ ได้แก่ ภิกขุในธรรมวินัยนี้^{๔๙}

- ๑) เจริญอธิธัมมที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร
- ๒) เจริญอธิธัมมที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิและปธานสังขาร
- ๓) เจริญอธิธัมมที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิและปธานสังขาร
- ๔) เจริญอธิธัมมที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร

หลักธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติบรรลุถึงความสำเร็จทั้งในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติตามหลักอธิธัมมทั้ง ๔ ประการ ซึ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ได้ทรงปฏิบัติมาด้วยพระองค์เองและได้ทรงตรัสสอนให้พุทธบริษัทได้รู้และปฏิบัติตามจนเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งและเห็นจริงตามคำสั่งสอนของพระองค์ ดังนั้นที่มาและความหมายของหลักอธิธัมมจึงมีปรากฏตามในพุทธพจน์ ดังนี้

อธิธัมม ๔ ได้แก่ ภิกขุในธรรมวินัยนี้

๑. เจริญอธิธัมมที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร
๒. เจริญอธิธัมมที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิและปธานสังขาร
๓. เจริญอธิธัมมที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิและปธานสังขาร
๔. เจริญอธิธัมมที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร^{๕๐}

ในมหาปริณิพพานสูตร พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงอานุภาพของอธิธัมม ๔ ประการ ไว้ว่า อานนท กรงราชคฤห์นารัณมย์ ภุเขาคิชฌกูฏนารัณมย์ อธิธัมม ๔ ผู้ใดผู้หนึ่งเจริญทำให้มากแล้ว ทำให้เป็นดุจยานแล้ว ทำให้เป็นที่ตั้งแล้ว ให้ตั้งมั่นแล้ว สังสมแล้ว ปรรากติ ผู้นั้นเมื่อมุ่งหวัง พึงดำรงอยู่ได้หนึ่งกัลป์หรือเกินกว่าหนึ่งกัลป์ อธิธัมม ๔ ตถาคตเจริญทำให้มากแล้ว ทำให้เป็นดุจยานแล้ว ทำให้เป็นที่ตั้งแล้ว ให้ตั้งมั่นแล้ว สังสมแล้ว ปรรากติแล้ว ตถาคตเมื่อมุ่งหวัง พึงดำรงอยู่ได้หนึ่งกัลป์หรือเกินกว่าหนึ่งกัลป์^{๕๑}

ในขวสกสูตร สันถัมมารพพหม ได้กล่าวถึงการเจริญอธิธัมม ๔ ประการ โดยพวกเทพชั้นดาวดึงส์ได้กล่าวว่า พระผู้มีพระภาคผู้ทรงรู้ทรงเห็น เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงบัญญัติอธิธัมม ๔ ประการนี้ แม้ที่ทรงบัญญัติไว้อย่างดี ก็เพียงเพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จ เพื่อให้ชำนาญในเรื่องความสำเร็จ เพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จภิกขุในธรรมวินัยนี้^{๕๒}

๑. เจริญอธิธัมม คือฉันทสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียรสร้างสรรค์)

๒. เจริญอธิธัมม คือวิริยสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์)

^{๔๙}ดูรายละเอียดใน อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๔๓๑ - ๔๖๕/๓๔๒ - ๓๕๗

^{๕๐}อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๔๓๑/๓๔๒.

^{๕๑}ที.ม.(ไทย) ๑๐/๑๗๙/๑๒๗.

^{๕๒}ที.ม.(ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๘.

๓. เจริญอธิบาท คือจิตตสมาธิปานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์)

๔. เจริญอธิบาท คือวิมัสสาสมาธิปานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิมัสสาและความเพียรสร้างสรรค์)

โดยเนื้อความในขณสกุสูตรดังที่ได้กล่าวมานี้ แสดงถึงอันสงส์ของการเจริญอธิบาทธรรมเพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จ เพื่อเพิ่มพูนความชำนาญซึ่งก่อให้เกิดความสำเร็จ ตลอดทั้งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามสมประสงค์

ในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวถึง การเจริญอธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิและปานสังขารดังนี้

ภิกษุเจริญอธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิและปานสังขารเป็นอย่างไร ถ้า

ภิกษุทำฉันทะให้เป็นอธิบดีแล้วได้สมาธิ ได้เอกัคคตาจิต นี้เรียกว่า ฉันทสมาธิ

ภิกษุนั้นสร้างฉันทะ พยายาม ปราศจากความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่นเพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิด

ภิกษุนั้นสร้างฉันทะ พยายาม ปราศจากความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่นเพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว

ภิกษุนั้นสร้างฉันทะ พยายาม ปราศจากความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่นเพื่อยังกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิด

ภิกษุนั้นสร้างฉันทะ พยายาม ปราศจากความเพียร ประคองจิต มุ่งมั่นเพื่อความดำรงอยู่ ไม่เลือนหาย ภิกษุโยภาพ ไพบูลย์ เจริญเต็มแห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วธรรมเหล่านั้นเรียกว่าปานสังขาร

ประมวलयฉันทสมาธิและปานสังขารเข้าเป็นอย่างเดียวกัน จึงนับได้ว่าฉันทสมาธิและปานสังขาร ด้วยประการฉะนี้^{๕๓}

บรรดาธรรมเหล่านั้น ฉันทะ เป็นไฉน

ความพอใจ การทำความพอใจ ความเป็นผู้ประสงค์จะทำ ความฉลาด ความพอใจในธรรม นี้เรียกว่า ฉันทะ

ภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว เข้าไปถึงแล้วด้วยดี เข้ามาถึงแล้ว เข้ามาถึงแล้วด้วยดี เข้าถึงแล้วเข้าถึงแล้วด้วยดี ประกอบแล้วด้วยฉันทสมาธิและปานสังขารนี้ ด้วยประการฉะนี้เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า ประกอบด้วยฉันทสมาธิปานสังขาร^{๕๔}

สรุปได้ว่า อธิบาท ๔ หมายถึง หลักธรรมที่ปฏิบัติเพื่อเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานต่างๆตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วยฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิด) และวิมัสสา (ความไตร่ตรอง)

^{๕๓} อภ.วิ. (ไทย) ๓๕/๔๓๒/๓๔๒.

^{๕๔} อภ.วิ. (ไทย) ๓๕/๔๓๓/๓๔๓.

๒.๔ ข้อมูลพื้นที่วิจัย

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ

เดิมที่ตำบลห้วยถั่วเหนือ เป็นส่วนหนึ่งของตำบลห้วยใหญ่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ นายอำเภอหนองบัวซึ่งในขณะนั้นคือนายอรุณ วิไลรัตน์ ได้ปรับปรุงสภาพตำบลโดยแยกหมู่บ้าน ขึ้นใหม่และได้แยกตำบลห้วยใหญ่ออกเป็น ๓ ตำบลคือ

๑. ตำบลห้วยใหญ่ มีหมู่บ้าน ๖ หมู่บ้าน

๒. ตำบลห้วยถั่วใต้ มีหมู่บ้าน ๗ หมู่บ้าน

๓. ตำบลห้วยถั่วเหนือ มีหมู่บ้าน ๙ หมู่บ้าน

ผู้ที่ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลห้วยถั่วเหนือตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบันมีดังนี้

๑. นายนาม ปั่นกันอินทร์ พ.ศ. ๒๕๐๒ - พ.ศ. ๒๕๑๑

๒. นายสวัสดิ์ รอดพูล พ.ศ. ๒๕๑๑ - พ.ศ. ๒๕๑๙

๓. นายสม จอองกา พ.ศ. ๒๕๑๙ - พ.ศ. ๒๕๒๗

๔. นายสมเกียรติ ปั่นกันอินทร์ พ.ศ. ๒๕๒๗ - พ.ศ. ๒๕๔๗

๕. นายอุดร จันใด พ.ศ. ๒๕๔๗ - พ.ศ. ๒๕๕๕

๖. นายรุ่งโรจน์ แสงศิริ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ปัจจุบัน

พื้นที่ดั้งเดิมของชาวบ้าน ได้อพยพมาจากจังหวัดต่าง ๆ ที่หลัก ๆ เช่น สระบุรี นครราชสีมา ลพบุรี สิงห์บุรี อัญญาและจังหวัดอื่น ๆ อีกประปราย การสื่อสารจะใช้ภาษาถิ่นตามที่อยู่อาศัยเป็นมาบางหมู่บ้านส่วนใหญ่จะใช้ภาษากลางในการสื่อสาร ขนบธรรมเนียมประเพณีจะยึดถือประเพณีดั้งเดิมของไทยปฏิบัติสืบทอดกันมาจนปัจจุบัน เช่น สงกรานต์ เข้าพรรษา ออกพรรษา กวนข้าวทิพย์

ข้อมูลพื้นฐาน

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ ตั้งอยู่ที่ เลขที่ ๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เขต ใน ๙ ตำบลของอำเภอหนองบัว ระยะทาง ห่างจากจังหวัดประมาณ ๕๙ กม โดยใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๕ (ชุมแสง- หนองบัว) ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากอำเภอหนองบัวเป็นระยะทางประมาณ ๖ กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด ๓๐.๒๓ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ มีหมู่บ้าน ๙ หมู่บ้าน มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ จรดตำบลห้วยร่วม อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ทิศใต้ จรดตำบลห้วยถั่วใต้ และ ตำบลธารทหาร อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ทิศตะวันออก จรดตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ทิศตะวันตก จรดตำบลห้วยใหญ่ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อที่

มีเนื้อที่ประมาณ ๒๕,๐๐๐ ไร่ หรือประมาณ ๓๐.๒๓ ตร.กม.

มีพื้นที่ทางการเกษตรจำนวน ๑๘,๔๗๕ ไร่

ตารางที่ ๒.๒ แสดงพื้นที่ทั้งหมดของตำบลห้วยถั่วเหนือจำนวน ๙ หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	พื้นที่ ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทำ การ เกษตร (ไร่)	นาข้าว (ไร่)	ไม้ผล (ไร่)	พืช/ ผัก (ไร่)
๑	จิกยาวใต้	๒,๓๙๖	๑,๖๑๗	๑,๕๕๗	๔๕	๑๕
๒	ห้วยถั่วกลาง	๒,๙๖๗	๒,๓๓๒	๒,๒๙๐	๓๒	๑๐
๓	กระดานหน้า เกล	๓,๔๘๔	๒,๕๖๙	๒,๔๖๕	๖๘	๓๖
๔	ชะลอมสั้น	๑,๘๑๓	๑,๒๘๔	๑,๒๔๑	๓๑	๑๒
๕	ตะโกงาม	๑,๔๖๔	๘๒๐	๗๘๐	๒๗	๑๓
๖	ห้วยถั่วเหนือ	๓,๑๖๙	๒,๔๗๔	๒,๓๗๖	๓๖	๑๕
๗	รังย้อย	๓,๗๙๔	๒,๐๕๘	๒,๙๑๓	๓๔	๑๑
๘	โคกมะกอก	๓,๐๔๕	๒,๓๑๕	๒,๒๖๔	๓๖	๑๕
๙	ห้วยวารีน้อย	๒,๘๖๘	๒,๑๕๓	๒,๑๑๓	๒๘	๑๒
รวม		๒๕,๐๐๐	๑๘,๔๗๕	๑๗,๙๙๙	๓๓๗	๑๓๙

ภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มดินเหนียวเหมาะแก่การเพาะปลูกมีแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นลำคลองสายหลักดังนี้

- คลองห้วยใหญ่ซึ่งไหลผ่านหมู่บ้านกระดานหน้าเกล
- คลองห้วยถั่วเหนือซึ่งไหลผ่านหมู่บ้านห้วยถั่วเหนือ หมู่บ้านห้วยถั่วกลางและหมู่บ้านโคกมะกอก
- คลองห้วยปลาเนาซึ่งไหลผ่านหมู่บ้านรังย้อยและหมู่บ้านห้วยวารีน้อยและอีกคลอง

หนึ่ง คือ คลองร่องหอยซึ่งไหลมารวมกับคลองห้วยปลาเนาที่หมู่บ้านรังย้อยแล้วไหลสู่หมู่บ้านห้วยวารีน้อย

จำนวนหมู่บ้านและการปกครอง

ตำบลห้วยถั่วเหนือ แบ่งการปกครองออกเป็น ๙ หมู่บ้าน คือ

- หมู่ที่ ๑ บ้านจิกยาวใต้ นายจอม ม่วงหวาน ผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยถั่วกลาง นายอำนาจ บุญนะ ผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ ๓ บ้านกระดานหน้าแกล นายสมศรี ลพประเสริฐ ผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ ๔ บ้านชะลอมสัน นายอานวย ขำโชติ ผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ ๕ บ้านตะโกงาม นายเทอดศักดิ์ขุนพานิช ผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยถั่วเหนือ นายทอม โสภางษ์ ผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ ๗ บ้านรังย้อย นายสมนึก เป้นดัง ผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ ๘ บ้านโคกมะกอก นายแสง แจ้งเปี้ย ผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ ๙ บ้านห้วยวารีเหนือ นายรุ่งโรจน์ แสงศิริ กำนันประจำตำบล

ประชากร

- จำนวนราษฎร รวมทั้งสิ้น ๓,๓๙๘ คน เป็นชาย ๑,๖๓๕ คน เป็นหญิง ๑,๗๖๓ คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๑๑๒ คน / ๑ ตร.กม.
- จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๑,๒๔๑ ครัวเรือน
- จำนวนประชากรที่อยู่ในพื้นที่จริงประมาณ ๒,๒๓๓ คน เป็นชาย ๑,๐๘๖ คน เป็นหญิง ๑,๑๔๗ คน
- ความหนาแน่นเฉลี่ย ๗๔ คน/ ตร.กม. แยกได้ดังนี้

ตารางที่ ๒.๓ แยกจำนวนประชากร แต่ละหมู่บ้าน

หมู่ที่	๑.๑ จำนวนครัวเรือน	๑.๒ จำนวนประชากร		
		ชาย	หญิง	รวม
๑	๑๖๖	๑๘๖	๑๙๖	๓๘๒
๒	๑๒๑	๑๕๗	๑๔๐	๒๙๗
๓	๓๓๒	๕๓๓	๕๕๙	๑,๐๙๒
๔	๕๑	๖๗	๖๒	๑๒๙
๕	๔๙	๗๐	๗๗	๑๔๗
๖	๑๑๓	๑๘๒	๑๘๗	๓๖๙
๗	๑๔๙	๑๙๙	๒๐๖	๔๐๕
๘	๑๒๐	๑๒๖	๑๒๖	๒๕๒
๙	๑๔๐	๑๕๕	๑๗๐	๓๒๕
รวม	๑,๒๔๑	๑,๖๓๕	๑,๗๖๓	๓,๓๙๘

ข้อมูล : ทร.๑๔ ณ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ตารางที่ ๒.๔ แสดงสัดส่วนอายุประชากร

กลุ่ม	อายุ (ปี)	ชาย(คน)	หญิง(คน)	รวม(คน)
๑	น้อยกว่า ๑ ปีเต็ม	๖	๘	๑๔
๒	๑ ปีเต็ม - ๒ ปี	๒๒	๑๔	๓๖
๓	๓ ปีเต็ม - ๕ ปี	๓๙	๕๐	๘๙
๔	๖ ปีเต็ม - ๑๑ ปี	๙๖	๗๓	๑๖๙
๕	๑๒ ปีเต็ม - ๑๔ ปี	๖๓	๕๘	๑๒๑
๖	๑๕ ปีเต็ม - ๑๗ ปี	๗๓	๔๗	๑๒๐
๗	๑๘ ปีเต็ม - ๒๕ ปี	๙๖	๘๗	๑๘๓
๘	๒๖ ปีเต็ม - ๔๙ ปี	๓๒๐	๓๒๖	๖๔๖
๙	๕๐ ปีเต็ม - ๖๐ ปี	๑๗๑	๒๑๐	๓๘๑
๑๐	๖๐ ปีเต็ม - ๗๐ ปี	๒๐๐	๒๗๔	๔๗๔
	๗๐ ปีเต็มขึ้นไป			
รวมทั้งหมด		๑,๐๘๖	๑,๑๔๗	๒,๒๓๓

ข้อมูล : จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงจากการสำรวจนี้ อาจไม่เท่ากับจำนวน
ประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้ (จปฐ. ๒๕๕๖)

การถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรของราษฎรในพื้นที่จะเห็นว่าเกษตรกรส่วนมากไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ซึ่งต้องเช่าที่ดินทำกินตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นข้อผูกพันที่ยากแก่การแก้ไขแม้ว่ามีนโยบายของรัฐบาลที่พยายามแก้ไขอย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาต่อเนื่องมาไม่เคยห่างหาย

๑	). มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง	ร้อยละ	๒๗.๗๒
๒	). มีที่ดินเป็นของตนเองและเช่าเพิ่ม	ร้อยละ	๔๔.๗๒
	๓). ไม่มีที่ดินต้องเช่าทั้งหมด	ร้อยละ	๒๗.๕๔

หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

- ปิมน้ำมัน	๑	แห่ง
- โรงสี	๑	แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง	๑	แห่ง

สภาพทางสังคม

การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา ๒ แห่ง ดังนี้
 - ๑). โรงเรียนบ้านเทพสถาพร ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยถั่วเหนือ สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนนักเรียนทั้งหมด ๖๕ คน จำนวนอาจารย์ ๙ คน
 - ๒). โรงเรียนชุมชนบ้านกระดานหน้าแก ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยถั่วเหนือเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวนนักเรียนทั้งหมด ๑๖๐ คน จำนวนอาจารย์ ๑๙ คน ๑ คน ลูกจ้างชั่วคราว ๑ คน

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด ๖	แห่ง ได้แก่
๑. วัดจิกยาวใต้	หมู่ที่ ๑
๒. วัดกระดานหน้าแก	หมู่ที่ ๓
๓. วัดห้วยถั่วกลาง	หมู่ที่ ๖
๔. วัดรังย้อย	หมู่ที่ ๗
๕. วัดโคกมะกอก	หมู่ที่ ๘
๖. วัดห้วยวารีน้อย	หมู่ที่ ๙

สาธารณสุข

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยถั่วกลาง ๑ แห่ง มีบุคลากร จำนวน ๓ คน
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ ๙๙ %

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ป้อมตำรวจ ๑ แห่ง

มวลชนจัดตั้ง

อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน ๑ รุ่น

การบริการพื้นฐาน

การคมนาคม

เส้นทางคมนาคมที่สำคัญ คือ ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๕ (ชุมแสง - หนองบัว) ซึ่งผ่านพื้นที่ตำบลทางตอนกลางในแนวตะวันออก - ตะวันตก ผ่านพื้นที่หมู่ ๑ , ๒ , ๓ , ๗ เป็นเส้นทางหลักเชื่อมการคมนาคมภายในตำบล และ ระหว่างตำบล นอกจากนี้ยังมีถนนลูกรัง เชื่อมการคมนาคมในตำบลมีถนนคสล.๒ สาย และถนนดินเทลูกรัง ๑๖ สายและถนนลาดยาง๑ สาย

การไฟฟ้า

- คริวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ ๑,๒๔๑ คริวเรือน

แหล่งน้ำ, ประปา

- คริวเรือนที่มีประปาใช้ ๑,๒๔๑ คริวเรือน

- สระเก็บน้ำ ๑๔ แห่ง

- ฝาย ๙ แห่ง

- ห้วยลำธารธรรมชาติ ๓ แห่ง

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

ภายในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ มีลำห้วยหลายสายซึ่งเป็นแหล่งน้ำสายหลักที่เปรียบเสมือนเป็นเส้นเลือดหล่อเลี้ยงราษฎรตำบลห้วยถั่วเหนือมานานนับหลายชั่วอายุคนที่ใช้ด้านการเกษตรกรรม

ศักยภาพในตำบล

ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

จำนวนบุคลากร

พนักงานส่วนตำบล จำนวน	๙	คน	แยกเป็น
๑. ตำแหน่งในสำนักงานปลัด	๔	คน	
๒. ตำแหน่งในส่วนการคลัง	๒	คน	
๓. ตำแหน่งส่วนโยธา	๒	คน	

ลูกจ้างประจำ / พนักงานจ้างตามภารกิจ / พนักงานจ้างทั่วไป จำนวน ๖ คน แยกเป็น

๑. สำนักปลัด ๓ คน
๒. ส่วนการคลัง ๒ คน
๓. ส่วนโยธา ๑ คน

ผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารสภา อบต. และผู้ดำรงตำแหน่งนายก อบต. เริ่มแรกถึงปัจจุบัน

ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

๑. นายสมเกียรติ ปั่นกันอินทร์ พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔
๒. นายสมบุญ สอนเย็น พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๖

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ

๑. นายสมบุญ สอนเย็น พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๘
๒. นายวันชัย แสงศรี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ปัจจุบัน
๓. นายภานุวัฒน์ เหลืองสุรภิสกุล พ.ศ. ๒๕๕๖ - ปัจจุบัน

ตารางที่ ๒.๕ แสดงรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ย้อนหลัง ๓ ปี

รายได้	ปีงบประมาณ		
	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
รายได้ที่ อบต.จัดเก็บเอง	๑๔๑,๐๔๕.๖๓	๑๒๔,๗๒๗.๓๓	๑๓๙,๓๕๔.๕๖
รายได้ที่รัฐจัดสรรให้	๖,๓๓๖,๖๒๐.๙๓	๘,๕๑๕,๕๖๐.๖๗	๘,๒๔๖,๖๓๒.๐๗
เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	๖,๖๑๔,๑๖๒.๙๘	๖,๔๓๔,๐๒๔	๔,๓๔๓,๙๔๐
รวม	๑๓,๐๙๑,๘๒๙.๕๔	๑๕,๐๗๕,๓๑๒	๑๒,๗๒๙,๙๒๖.๖๓

ยานพาหนะ เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

- รถจักรยานยนต์ ๑ คัน
- รถยนต์ ๑ คัน

ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

๑. การรวมกลุ่มของประชาชน

๒. จุดเด่นของพื้นที่

มีลำคลองไหลผ่านหลายสายซึ่งเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำให้มีพืชพันธุ์ในพื้นที่มากมาย ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและชาวบ้านปลูกไว้ใช้เป็นอาหาร และหากเหลือบริโภคก็ขายเป็นรายได้เสริมสภาพบ้านเรือนกระจุกกระจายมีผลทำให้ง่ายและสะดวกในการที่จะจัดทำผังเมืองที่ดีและน่าอยู่อาศัยต่อไปที่สำคัญ ประชากรในตำบลห้วยถั่วเหนือ มีความ

สามัคคี มีความรู้และเข้าใจปัญหาในชุมชนอย่างเข้าใจอย่างแท้จริงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างดีด้านความสัมพันธ์ในชุมชนและท้องถิ่นมีความเป็นอยู่อย่างสมานฉันท์เอื้ออาทรห่วงใยความเป็นอยู่ของกันและกันในชุมชนเป็นอย่างดี

ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

๑. ที่ดิน ตำบลห้วยถั่วเหนือมีที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่เป็นข้าว และมีที่ดินสาธารณะหลายแห่งเหมาะสมที่จำปลูกป่าเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติ
๒. ประชาชนมีการตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มจึงเหมาะสมที่จะตั้งเป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก
๓. ตำบลห้วยถั่วเหนือมีลำห้วยไหลผ่านหลายสายเหมาะสมที่จะทำประมงน้ำจืด
๔. ประชาชนตำบลห้วยถั่วเหนือมีฝีมือด้านหัตถกรรมและงานไม้สมควรจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ
๕. สภาพตำบลห้วยถั่วเหนือประชาชนตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มเหมาะสมที่จะตั้งเป็นตลาดขนาดเล็ก
๖. ตำบลห้วยถั่วเหนือมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดพิจิตรจึงสมควรพัฒนาเส้นทางในการขนส่งสินค้า

นโยบายการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่น

๑. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน แบ่งออกเป็น

๑.๑ ถนน ภายในตำบลจะได้รับการก่อสร้าง การพัฒนา และปรับปรุง ให้ประชาชนสามารถใช้สัญจรไปมาได้อย่างสะดวก ปลอดภัย โดยจัดลำดับความสำคัญของการแก้ปัญหาไว้ในแผนปฏิบัติการตามความต้องการของประชาคมและภายใต้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมกับประสานขอความร่วมมือขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

๑.๒ ไฟฟ้า ดำเนินการสำรวจผู้ที่ไม่มีไฟฟ้าใช้และขอขยายเขตเพิ่มเติมหรือจัดหาให้ได้ใช้อย่างทั่วถึงไฟฟ้าสาธารณะทั้งของเก่าที่ชำรุดจะเร่งดำเนินการซ่อมแซมและขยายเขตเพิ่มเติมตามถนน ซอย ให้ได้รับแสงสว่างมากกว่าในปัจจุบันภายใต้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล และกฎหมายที่ให้กระทำได้

๑.๓ แหล่งน้ำ จัดหาแหล่งน้ำใช้ให้เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชนในการแก้ปัญหา ภัยแล้งและวางแผนบริการน้ำใช้แก่ประชาชนในฤดูแล้งอย่างทั่วถึงโดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการช่วยเหลือดำเนินการหากไม่เพียงพอ ดูแลระบบประปาเน้นการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการโดยประชาชนมีส่วนร่วมและให้เป็นไปตามข้อตกลงของผู้ใช้น้ำและข้อกำหนดหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น

๒. นโยบายด้านการศึกษา

๒.๑ ให้การสนับสนุนการศึกษาระดับก่อนปฐมวัยและปฐมวัย ทั้งด้านอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) วัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การเรียนการสอน พร้อมจัดหาบุคลากรผู้สอนได้ระดับ ก่อนปฐมวัย ให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบล เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาระดับสูงต่อไป พร้อมทั้งดำเนินการตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนดภายใต้กฎหมายที่พึงกระทำได้

๒.๒ ส่งเสริมการเรียนรู้ของกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านวิชาการด้านทักษะของกลุ่มต่าง ๆ

๒.๓ ส่งเสริมให้มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านตามความเหมาะสมของหมู่บ้าน

๒.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนอุปกรณ์การศึกษา ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนให้กับ นักเรียนตามความจำเป็น

๓. นโยบายด้านการเมืองการปกครอง

๓.๑ เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยผ่านความเห็นชอบจากประชาคมระดับหมู่บ้าน หรือระดับตำบลแล้วแต่กรณี

๓.๒ ส่งเสริมประชาคมเข้มแข็ง โดยการสนับสนุนในการทำกิจกรรมของประชาคม ส่งเสริมการประชุมการแก้ปัญหาในพื้นที่ของประชาคม

๓.๓ ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะทำงานอย่างบูรณาการทั้งฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน และผู้นำกลุ่มต่าง ๆ

๓.๔ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งด้านการเมือง การปกครอง การบริหารงาน แก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไปตามโอกาสอันควร

๔. นโยบายด้านเศรษฐกิจ

๔.๑ สนับสนุนกลุ่มอาชีพต่างๆ ภายในตำบลที่ใช้งบประมาณ และการจัดกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม

๔.๒ จัดศึกษาดูงาน จัดกิจกรรมความรู้แก่กลุ่มอาชีพ เสริมทักษะการทำงานให้เข้มแข็ง

๔.๓ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการเสริมสร้างความรู้ให้ความช่วยเหลือกลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ

๔.๔ จัดโครงการกิจกรรมเพื่อเสริมรายได้ให้กับครอบครัวที่ตกเกณฑ์ จปฐ. เพื่อเป็นการ เพิ่มรายได้ และแก้ไขปัญหาความยากจนระดับหนึ่ง

๔.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาการว่างงานกรณีนักเรียนนักศึกษาหรือ กลุ่มอาชีพต่างๆ

๕. นโยบายด้านสาธารณสุข

๕.๑ ร่วมมือกับสาธารณสุขประจำตำบล อสม. แต่ละหมู่บ้าน จัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชนทุกระดับ และส่งเสริมให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีทุกคน ตามแนวทางนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข

๕.๒ เฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาพร้อมป้องกัน โรคติดต่อต่าง ๆ ตามประกาศของทางราชการอย่างสม่ำเสมอและรวดเร็ว

๕.๓ สนับสนุนด้านงบประมาณตามโครงการด้านสาธารณสุข

๕.๔ สนับสนุนการแก้ปัญหายาเสพติดทุกรูปแบบ

๕.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของ อสม. หมู่บ้านอย่างทั่วถึงโดยนโยบายด้านการสาธารณสุขเป็นการดำเนินการร่วมกับสถานีอนามัยในตำบล งบประมาณจาก สปสช.

๖. นโยบายด้านการกีฬา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี

๖.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมแข่งขันกีฬาระดับหมู่บ้านตำบลและอำเภอ และอื่นๆตามความพร้อมและความเหมาะสมภายในกฎหมายที่กำหนด

๖.๒ ส่งเสริมการออกกำลังกายแก่เด็ก , เยาวชน , ผู้สูงอายุ โดยจัดหาอุปกรณ์กีฬาตามความต้องการแก่ผู้เล่นและสภาพพื้นที่ของหมู่บ้าน

๖.๓ ร่วมกับประชาชนผู้นำหมู่บ้าน จัดงานประเพณีต่าง ๆ หรือสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

๖.๔ ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนาทุกวัด ในพื้นที่ตำบลห้วยแก้วเหนือ โดยเน้นให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น

๖.๕ ส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและกิจกรรมวันสำคัญทางราชการอย่างสม่ำเสมอส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและท้องถิ่นให้คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทยเพื่อที่จะสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีอันงดงามที่ดีให้คงอยู่ไว้ตลอดไป

๗. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

๗.๑ บำรุงรักษาแหล่งน้ำตามธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง

๗.๒ สนับสนุนการปลูกต้นไม้ทุกหมู่บ้านเพื่อเพิ่มอากาศบริสุทธิ์ให้กับประชาชนทั่วไป

๗.๓ คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๗.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการด้านการเกษตรภายใต้ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรระดับตำบล

๘. นโยบายด้านสวัสดิการสังคมสงเคราะห์

๘.๑ สำรวจจำนวนผู้สูงอายุจัดทำบัญชี เพื่อจัดหางบประมาณในการช่วยเหลือต่อไป

๘.๒ สำรวจคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสเพื่อจัดหางบประมาณช่วยเหลือต่อไป

๘.๓ จัดตั้งงบประมาณช่วยเหลือในกรณีเกิดอุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย

๘.๔ ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์และผู้ด้อยโอกาส

๘.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบล ห้วยถั่วเหนือ

๙. เรื่องอื่น ๆ

๙.๑ จัดกิจกรรมต่าง ๆ และโครงการต่าง ๆ ที่อาจจัดทำขึ้นตามความประสงค์ของ ประชาคมโดยมุ่งเน้นยึดผลที่ได้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นหลัก

๙.๒ จัดทำโครงการต่างๆที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อประโยชน์ของประชาชน ในตำบลห้วยถั่วเหนือ

๙.๓ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ

๙.๔ พัฒนาศักยภาพการทำงานของบุคลากร โดยเน้นการให้บริการ ความรวดเร็ว ถูกต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้ เน้น งานด้านบริการประชาชนให้ได้รับความพึงพอใจในการรับบริการงาน สาธารณะทุกด้านอย่างสูงสุด

๙.๕ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์สถานที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือให้ ร่มรื่นสะอาด สวยงาม

๙.๖ สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของ อปพร. และตำรวจอาสา ให้เข้มแข็ง สามารถบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง การกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายที่กล่าวมา ได้วางอยู่บน พื้นฐานความเป็นจริงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ดำเนินการบรรลุเป้าหมายตามกรอบนโยบายที่กำหนด และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบล

การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชน

๑. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

๑.๑ ราษฎรไม่มีอาชีพเสริม

๑.๒ ไม่มีระบบประกันราคาสินค้าเกษตร

๑.๓ ราษฎรขาดที่ทำกินในการเกษตร

๑.๔ ราษฎรขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ

๑.๕ ราษฎรไม่มีการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเอง

๑.๖ ราษฎรไม่มีการรวมกลุ่ม

๒. ปัญหาด้านสังคม

๒.๑ ด้านครอบครัวและชุมชน

๒.๑.๑ ไม่มีระบบการเรียนรู้และการรวมกลุ่มอย่างถาวร

๒.๑.๒ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ถูกทอดทิ้ง

๒.๑.๓ เด็กก่อนวัยเรียนได้รับการดูแลไม่เหมาะสมกับวัย

๒.๑.๔ คนในชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม

๒.๑.๕ การป้องกันโรคติดต่อในท้องถิ่นไม่ดีเท่าที่ควร

๒.๑.๖ ไม่มีแหล่งเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาธารณะ

๒.๑.๗ ปัญหาการเล่นพนัน

๒.๒ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๒.๒.๑ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินยังไม่เพียงพอ

๒.๓ ด้านกีฬาและนันทนาการ

๒.๓.๑ ขาดผู้นำด้านการกีฬาในชุมชน กิจกรรมไม่ต่อเนื่อง

๒.๓.๒ ชุมชนมีสถานที่ออกกำลังกายและที่พักผ่อนไม่เพียงพอ

๒.๔ ด้านยาเสพติด

๒.๔.๑ การให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาเสพติดไม่ทั่วถึง

๒.๔.๒ ยาเสพติดแพร่ระบาด

๓. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๓.๑ ด้านคมนาคม

๓.๑.๑ การเดินทางถนนบางสายไม่สะดวก

๓.๒ ด้านสาธารณูปโภค

๓.๒.๑ ระบบไฟฟ้า ประปา ไม่ทั่วถึงทุกครัวเรือน

๓.๒.๒ โทรศัพท์สาธารณะมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

๓.๒.๓ ไฟฟ้าสาธารณะไม่เพียงพอ

๔. ปัญหาด้านแหล่งน้ำ

๔.๑ แหล่งน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภค

๔.๑.๑ ขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง

๔.๑.๒ ราษฎรไม่มีภาชนะเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง

๔.๑.๓ ราษฎรขาดระบบประปาที่ดีในหมู่บ้าน

๔.๑.๔ ไม่มีทางระบายน้ำและแหล่งเก็บกักน้ำธรรมชาติ

๔.๑.๕ ไม่มีคูระบายน้ำ และทำนบกั้นน้ำ

๔.๑.๖ คู คลอง ขาดการปรับปรุงดูแล

๔.๒ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๔.๒.๑ ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำที่มีอยู่อย่างเต็มที่

๔.๒.๒ แหล่งน้ำธรรมชาติตื้นเขิน

๔.๒.๓ แหล่งน้ำมีไม่เพียงพอ

๕. ปัญหาด้านสาธารณสุข

๕.๑ ป้องกันโรคระบาด โรคติดต่อ

๕.๑.๑ การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ

๕.๑.๒ ขาดความรู้ในเรื่องของสุขภาพอนามัยการป้องกันและการส่งเสริม

สุขภาพ

๖. ปัญหาด้านการเมืองการบริหาร

๖.๑ ด้านการเมือง การปกครอง

๖.๑.๑ ขาดกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง

๖.๑.๒ ประชาชนไม่เข้าใจการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง

๖.๒ ด้านการเมือง – การบริหาร

๖.๒.๑ บุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

๖.๒.๒ ไม่มีอาคารที่ทำการที่เหมาะสม

๖.๒.๓ ไม่มีข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ครบถ้วนไว้บริการประชาชน

๗. ปัญหาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๗.๑ ด้านการศึกษา

๗.๑.๑ การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษาไม่เพียงพอ

๗.๑.๒ ขาดเงินทุนและโอกาสในการศึกษาต่อ

๗.๑.๓ สถานศึกษาไม่ได้มาตรฐานเมื่อเทียบกับสถานศึกษาในชุมชนเมือง

๗.๑.๔ เด็กก่อนวัยเรียน ไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม

๗.๑.๕ เด็ก เยาวชน ประชาชน ให้ความสำคัญกับการกีฬาน้อย

๗.๒ ด้านศาสนาและวัฒนธรรม

๗.๒.๑ ขาดการรณรงค์ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี

๘. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘.๑ ด้านแหล่งน้ำธรรมชาติ

๘.๑.๑ ขาดงบประมาณในการพัฒนา ขาดการมีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้ตามถนน ริมแม่น้ำลำคลอง ตลอดจนการดูแลสถานที่สาธารณะ

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ พบว่า ความสามารถที่จะจะทำให้เกิดผลในการทำงาน ซึ่งจะเน้นคุณสมบัติ ความรอบรู้ เป็นกระบวนการทำให้ผลงานมีคุณภาพสูง เน้นผลสำเร็จของงานที่มีประโยชน์อย่างคุณค่า

๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหาร

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน พบว่ามีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

นาริรัตน์ กว้างขวาง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานุกรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ” ผลวิจัยพบว่า ประชาชนที่มารับบริการจากเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานุกรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับบริการ ไม่แตกต่าง ส่วนประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับบริการ แตกต่างกัน^{๕๕}

พระนันต์ ขยานนโท(ประเสริฐศิลป์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักสัปปุริสธรรม ๗” พบว่า การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมี (ค่าเฉลี่ยที่ระดับ ๓.๘๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยน้อยไปหามากดังนี้คือ ด้านธัมมัญญู ด้านอรรถัญญู ด้านอัตตัญญู ด้านมัตตัญญู ด้านกาลัญญู ด้านปริสสัญญูและด้านปุคคลัญญู^{๕๖}

ธีระชัย อินทร์น้อย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม รองลงมา คือ ด้านความโปร่งใส และด้านคัมค่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัด

^{๕๕} นาริรัตน์ กว้างขวาง , “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานุกรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๕๖} พระนันต์ ขยานนโท(ประเสริฐศิลป์), “การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักสัปปุริสธรรม ๗” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

นครสวรรค์พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญต่างกันทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๕๗}

นฤมล ราชบุรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบในกรุงเทพมหานคร” พบว่า การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณภาพครู ด้านคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ ด้านสนับสนุน ความร่วมมือจากภายนอกและด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้จบการศึกษา ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและ ประเภทโรงเรียน ผลการเปรียบเทียบ เมื่อจำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๕๘}

พระมหาทองดี นิปโก (สุราทิพย์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔” พบว่า การบริหารของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ด้านการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าบุคลากรเจ้าหน้าที่ และประชาชนผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในฐานะผู้มารับบริการของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค มีการบริหารงานของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ มีการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน การเปรียบเทียบการบริหารของสถานสงเคราะห์บางแค กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ และสถานภาพ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลทำให้การบริหารงานของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ แตกต่างกันได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ และสถานภาพ^{๕๙}

^{๕๗}ธีระชัย อินทร์น้อย, ดาบตำรวจ, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๕๘}นฤมล ราชบุรี , “การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบในกรุงเทพมหานคร” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

^{๕๙}พระมหาทองดี นิปโก (สุราทิพย์) , “การบริหารงานของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารต่าง ๆ ในขั้นต้น สรุปได้ว่าการบริหารในแต่ละหน่วยงานย่อมมีวิธีการที่แตกต่างกันไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์ของแต่ละหน่วยงาน แต่สิ่งสำคัญในการบริหารนั้นอยู่ที่ประสิทธิภาพของผู้บริหารระเบียบ กฎเกณฑ์นั้น ๆ ไปปฏิบัติ หรือแม้แต่การนำหลักการบริหารที่ได้รับการยอมรับ หรือเป็นหลักการที่ทางราชการทำเป็นกฎเกณฑ์มาใช้ ก็ยังต้องนำมาบูรณาการให้เหมาะสมกับหน่วยงานนั้น

๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับอิทธิบาท ๔

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ อิทธิบาท ๔ พบว่ามีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

ชาตรี แนวจำปา ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ และด้านจิตตะ ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก สำหรับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ที่ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มีอายุ และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ โดยภาพรวมแตกต่างกัน สรุปได้ว่า ทุกคนต้องใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียร บากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงาน และมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ^{๖๐}

พระมหาสุวิทย์ สิริวัทโน (พรหมเกิด) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก อิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า พนักงานที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และรายได้รวมต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลัก อิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน^{๖๑}

^{๖๐}ชาตรี แนวจำปา , “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๒.

^{๖๑}พระมหาสุวิทย์ สิริวัทโน (พรหมเกิด), “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

พัชรี ข่านาญศิลป์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔” พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ พบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนบุคลากรที่มีเพศ อายุ รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ไม่แตกต่างกัน^{๖๒}

บุญชู ฉัตรารักษ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความผูกพันต่อองค์การตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการตำรวจประจำศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ความผูกพันต่อองค์การตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการตำรวจประจำศูนย์ ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์การตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการตำรวจประจำศูนย์ ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ อายุ และชั้นยศไม่แตกต่าง และระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑^{๖๓}

วิชญาภา เมธีวรฉัตร ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า บุคลากรมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน^{๖๔}

^{๖๒}พัชรี ข่านาญศิลป์ , “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ตามหลักอิทธิบาท ๔”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) , ๒๕๕๔.

^{๖๓}บุญชู ฉัตรารักษ์ , ดาบตำรวจ, “ความผูกพันต่อองค์การตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการตำรวจประจำศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๖๔}วิชญาภา เมธีวรฉัตร, “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

กัญแก้วพารณ กลิ่นนันทนวลได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงาน จังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖, ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘, ด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ และด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕

สรุปได้ว่า จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง อิทธิบาท ๔ จะเห็นได้ว่าการทำงานให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยกระบวนการ หรือวิธีการต่างๆ มาผสมผสานกันเป็นไป บรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้นธรรมชาติเรื่องอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ถือเป็นกลไกอันสำคัญที่ทำให้งานต่างๆ นั้นประสบความสำเร็จ

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

พระยุดธุมิ ธรรมธโร (สังชาติ) ^{๒๕} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีสถานภาพ อายุ อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน แตกต่างกันไป

พระภาณุวัฒน์ ฐิตวินโย (ทวีร่าง) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับ

^{๒๕} กัญแก้วพารณ กลิ่นนันทนวล, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) , ๒๕๕๓.

^{๒๖} พระยุดธุมิ ธรรมธโร (สังชาติ), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) , ๒๕๕๓.

มากทุกข้อ ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ สถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน^{๖๗}

พระจรรยา อธิปญโญ (เวฬุาปี) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ประชาชนมีระดับ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.52$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน^{๖๘}

สุพจน์ เจริญชา ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร” พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานของตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกันและระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แต่ในส่วน of ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑^{๖๙}

^{๖๗} พระภิกษุวัฒน์ ฐิตวินโย (ทวีราษฎร์) , “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๖๘} พระจรรยา อธิปญโญ (เวฬุาปี), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๖๙} สุพจน์ เจริญชา , ร้อยตำรวจโท, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะหลักสราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน และมีรายได้ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรม โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑^{๗๐}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการปกครองท้องถิ่นช่วยสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการปกครองที่รับมอบอำนาจจากรัฐบาลกลาง พื้นที่เหล่านี้นิยมมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้การบริหารและการปกครองที่มีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลเพียงแห่งเดียว ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องกระจายระบบงานให้มีลักษณะคล่องตัวและปรับตัวให้ยืดหยุ่น เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในชุมชนและแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และยังจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับหลักความรับผิดชอบตามระบอบประชาธิปไตย

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัย กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

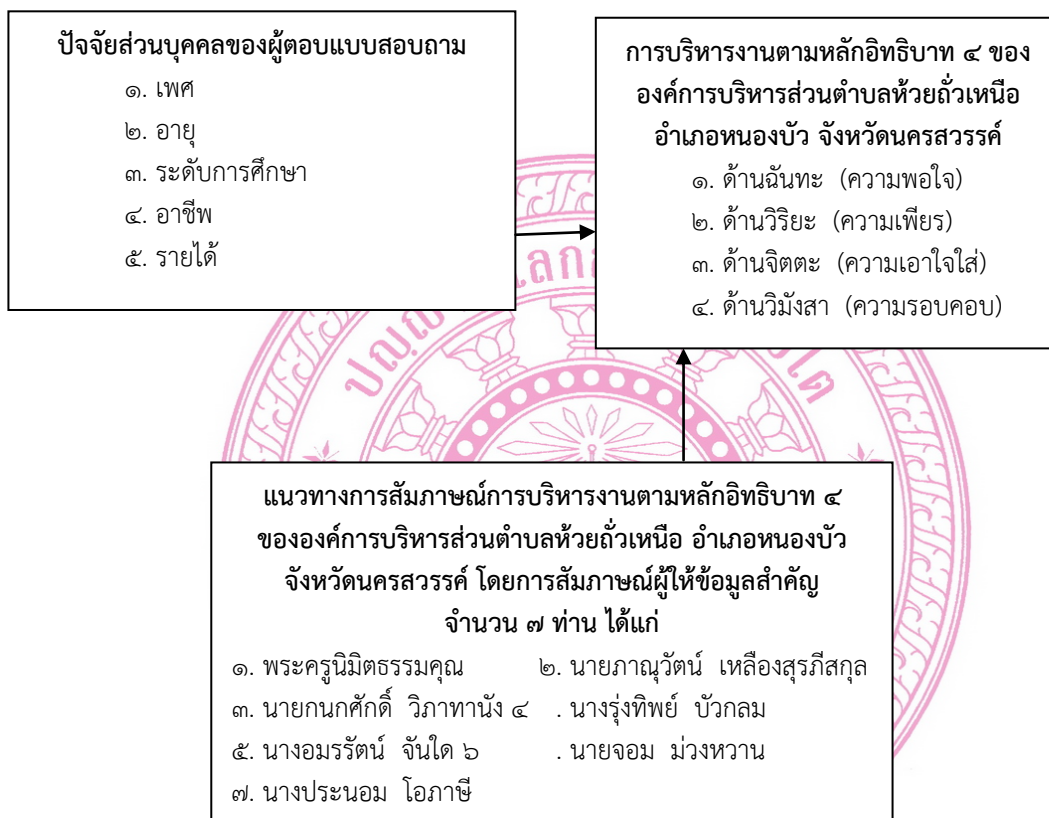
ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากหลักธรรมในพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ สุตตันตปิฎก

^{๗๐} อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด , “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

ทีมนิกาย มหารรรค^{๗๑} ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑.ด้านฉันทะ ๒.ด้านวิริยะ ๓.ด้านจิตตะ ๔.ด้านวิมังสา ดังแผนภาพที่ ๒.๓

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

แผนภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดการวิจัย

^{๗๑} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๙.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Methods) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative Research) จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Methods) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative Research) จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณนี้ด้วย

๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีจำนวน ๓๙๘ คน

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนานักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖.

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชาชน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๓๑๑ คน ที่ได้จากสูตรของ Yomane ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรทั้งหมด ๓,๓๙๘ รูป/คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{3398}{1 + 3398(0.05)^2}$$

$$n = \frac{3398}{1 + 8.495}$$

$$n = \frac{3398}{9.495}$$

$$n = 357.87$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๓๕๘ คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูล มีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้หมู่บ้าน เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตร ดังนี้

จำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน = $\frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ รวม ๓๕๘ คน รายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ ๑ บ้านจิกยาว	๓๘๒	๔๐
หมู่ที่ ๒ บ้านห้วยถั่วกลาง	๒๙๗	๓๑
หมู่ที่ ๓ บ้านกระดานหน้าแก	๑,๐๙๒	๑๑๕
หมู่ที่ ๔ บ้านชะลอมสัน	๑๒๙	๑๔
หมู่ที่ ๕ บ้านตะโกงาม	๑๔๗	๑๕
หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยถั่วเหนือ	๓๖๙	๓๙
หมู่ที่ ๗ บ้านรังย้อย	๔๐๕	๔๓
หมู่ที่ ๘ บ้านโคกมะกอก	๒๕๒	๒๗
หมู่ที่ ๙ บ้านห้วยวารีเหนือ	๓๒๕	๓๔
รวม	๓,๓๙๘	๓๕๘

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ ท่าน ได้แก่

- ๑) พระครูนิมิตธรรมคุณ เจ้าคณะตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
- ๒) นายภาณุวัฒน์ เหลืองสุรสีกุล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
- ๓) นายกนกศักดิ์ วิภาทานัง หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
- ๔) นางรุ่งทิพย์ บัวกลม นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลบ้านกระดานหน้าแก ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
- ๕) นางอมรัตน์ จันได ครู.ศศ.๒ โรงเรียนชุมชนบ้านกระดานหน้าแก ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
- ๖) นายจอม ม่วงหวาน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
- ๗) นางประนอม โอภาชี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- ๑) ศึกษา การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์เอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
- ๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- ๔) สร้างเครื่องมือการวิจัย
- ๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
- ๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น(Reliability)
- ๗) นำเครื่องมือที่ได้จากการไปทดลองแจก (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน ๓๐ ชุด มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
- ๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
๙. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research) และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informant) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- ๑) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ ข้อมูลการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของประชาชน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านฉันทะ ๒) ด้านวิริยะ ๓) ด้านจิตตะ และ๔) ด้านวิมังสา โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนนดังนี้

^๒ชุดิ ระบอบ และคณะ, ระเบียบวิธีวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

- ๕ หมายถึง มีบทบาท มากที่สุด
 ๔ หมายถึง มีบทบาท มาก
 ๓ หมายถึง มีบทบาท ปานกลาง
 ๒ หมายถึง มีบทบาท น้อย
 ๑ หมายถึง มีบทบาท น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่เป็นปลายเปิด (open ended Question) ให้เลือกตอบแบบเสรี

๒) แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

๑. ๑ ข้อคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๑.๒ หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

๑.) พระครูสิริศิริรักษ์อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๒.) ผศ.ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๓.) ดร.อดิศักดิ์ กอวัฒนาอาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๔.) อาจารย์ยศเดชพรหมกัลป์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๕.) นายจรินทร์ ไทยยอนันต์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ได้ค่ามากกว่า ๐.๕ ขึ้นไปทุกข้อ

๑.๓ หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ(Reliability)

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้(Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค(Cronbach)^๓ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๓๒

๑.๔ นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริง ที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

๒. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

๓) นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

๑) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๒) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูล โดยนำแบบสอบถามจำนวน ๓๕๘ ฉบับ โดยแจกกับประชาชน ที่อยู่ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน ๕๘ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

^๓สิน พันธุ์พินิจ,เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์(กรุงเทพมหานคร บริษัททุนพัลลขซึ่งจำกัด, ๒๕๔๗),

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนางคณาธิการบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์

๒. นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปทำกัมมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informants) ได้แก่

๑) พระครูนิมิตธรรมคุณ เจ้าคณะตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๒) นายภาณุวัฒน์ เหลืองสุริยกุล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๓) นายกนกศักดิ์ วิภาทานัง หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๔) นางรุ่งทิพย์ บัวกลม นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลบ้านกระดานหน้าแกล ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๕) นางอมรรัตน์ จันใด ครู.ศศ.๒ โรงเรียนชุมชนบ้านกระดานหน้าแกล ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๖) นายจอม ม่วงหวาน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๗) นางประนอม โอภาสี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ช่วงวันที่ ๒๑ - ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมเป็นระยะเวลา ๗ วัน

๓. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท(Content Analysis Techniques)

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย(Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ของประชาชนต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลสถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟร์ (Sheffé)

เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

เกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อความที่ได้จากการประเมินผลมีดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	๔๒๑ - ๕๐๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	๓๔๑ - ๔๒๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	๒๖๑ - ๓๔๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	๑๘๑ - ๒๖๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	๑๐๐ - ๑๘๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการเขียนเป็นความเรียง และจัดกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

ชูศรี วงศ์รัตนะ, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตร, ๒๕๔๑), หน้า ๗๕.

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งสิ้น ๓๕๘ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๔.๕ สรุปผลสัมฤทธิ์เชิงลึกเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๔.๖ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ, อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

(n = ๓๕๘)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๒๗	๓๕.๕
หญิง	๒๓๑	๖๔.๕
รวม	๓๕๘	๑๐๐.๐
๒. อายุ		
๒๐ - ๓๐ ปี	๑๐๑	๒๘.๒
๓๑ - ๔๐ ปี	๑๒๔	๓๔.๖
๔๑ - ๕๐ ปี	๕๓	๑๒.๐
๕๑ - ๖๐ ปี	๘๑	๒๒.๖
๖๑ ปีขึ้นไป	๙	๒.๕
รวม	๓๕๘	๑๐๐.๐
๓. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๑๒๒	๓๔.๑
มัธยมศึกษา	๑๖๗	๔๖.๖
ปริญญาตรีขึ้นไป	๖๙	๑๙.๓
รวม	๓๕๘	๑๐๐.๐
๔. อาชีพ		
รับจ้าง	๑๑๓	๓๑.๖
ค้าขาย	๘๙	๒๔.๙
เกษตรกรรม	๑๓๗	๓๘.๓
รับข้าราชการ	๑๙	๕.๓
รวม	๓๕๘	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

(n = ๓๕๘)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๕. รายได้/ต่อเดือน		
น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐๑	๒๘.๒
๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๓๓	๓๗.๒
๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท	๔๓	๑๒.๐
๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๘๑	๒๒.๖
รวม	๓๕๘	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนไม่เท่ากัน แยกเป็นชายจำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็น ร้อยละ ๓๕.๕ และเป็นหญิงจำนวน ๒๓๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๕

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี มีจำนวน ๑๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖ รองลงมาคือ มีอายุอยู่ระหว่าง ๒๐-๓๐ ปี มีจำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๒ และน้อยที่สุด คือ ผู้มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป มีเพียงจำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน ๑๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖ รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน ๑๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑ และน้อยที่สุดคือ ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีจำนวน ๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓ รองลงมาคือ ประกอบอาชีพรับจ้าง มีจำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖ และน้อยที่สุดคือ ประกอบอาชีพรับราชการ มีจำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๙

รายได้/ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีจำนวน ๑๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒ รองลงมาคือ มีรายได้น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีจำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๒ และน้อยที่สุดคือ มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป ต่อเดือน มีจำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ด้านวิริยะ (ความเพียร) ด้านจิตตะ (ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ) และ ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
โดยภาพรวม

(n = ๓๕๘)

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	ระดับบทบาท		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านฉันทะ (ความพอใจ)	๓.๔๑	๐.๘๕๔	มาก
ด้านวิริยะ (ความเพียร)	๓.๔๑	๐.๘๗๐	มาก
ด้านจิตตะ (ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ)	๓.๔๓	๐.๘๑๖	มาก
ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง)	๓.๔๗	๐.๙๑๓	มาก
ภาพรวม	๓.๔๓	๐.๗๙๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๔๓, S.D. = ๐.๗๙๒) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นของประชาชนได้ดังนี้ ความคิดเห็น ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) มีระดับสูงสุด ($\bar{X}$ = ๓.๔๗, S.D. = ๐.๙๑๓) รองลงมาคือ ด้านจิตตะ(ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ) ($\bar{X}$ = ๓.๔๓, S.D. = ๐.๘๑๖) และด้านวิริยะ (ความเพียร) ($\bar{X}$ = ๓.๔๑, S.D. = ๐.๘๗๐) ส่วนด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับสุดท้าย($\bar{X}$ = ๓.๔๑, S.D. = ๐.๘๕๔)

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ในด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P)

(n = ๓๕๘)

ข้อ	ด้านฉันทะ(ความพอใจ)การวางแผน(Plan-P)	ระดับบทบาท		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญของท้องถิ่นมาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงาน	๓.๓๒	.๙๘๑	ปานกลาง
๒	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน	๓.๔๕	.๙๘๐	มาก
๓	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น	๓.๕๐	๑.๐๓๖	มาก
๔	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	๓.๓๕	๑.๐๓๗	ปานกลาง
๕	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น	๓.๖๘	๑.๐๓๗	มาก
๖	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา	๓.๔๑	๑.๐๕๗	มาก
๗	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา	๓.๒๓	๑.๐๖๕	ปานกลาง
๘	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์	๓.๓๔	๑.๐๘๔	ปานกลาง
รวม		๓.๔๑	๐.๘๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = ๓.๔๑ , S.D. = ๐.๘๕๔) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการ กำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}$ = ๓.๖๘, S.D. = ๑.๐๓๗) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการ กำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ($\bar{X}$ = ๓.๕๐, S.D. = ๑.๐๓๖) และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา ($\bar{X}$ = ๓.๒๓, S.D. = ๑.๐๖๕) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน องค์การบริหารส่วนตำบลมีการรวบรวม

ข้อมูลและปัญหาสำคัญของท้องถิ่นมาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงาน ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.581) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ในด้านวิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do - D)

(n = 355)

ข้อ	ด้านวิริยะ(ความเพียร)การปฏิบัติตามแผน(Do-D)	ระดับบทบาท		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประเมินสถานการณ์ก่อนการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการ	3.22	.572	ปานกลาง
๒	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการไปตามขั้นตอนที่ได้วางไว้	3.36	.555	มาก
๓	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการได้ทันเวลาที่กำหนด	3.39	1.101	มาก
๔	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการมีการประหยัดงบประมาณ	3.42	1.051	มาก
๕	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ	3.49	1.058	มาก
๖	มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม	3.48	.578	มาก
๗	มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลของโครงการ/กิจกรรม	3.42	1.052	มาก
๘	มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม	3.46	1.075	มาก
รวม		3.41	0.870	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do - D) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.870) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 1.058) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.578) และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการ ประเมินสถานการณ์ก่อนการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการ ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.572) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลมี

การปฏิบัติงานตามแผนและโครงการไปตามขั้นตอนที่ได้วางไว้ ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.554) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ในด้านจิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C)

(n = 358)

ข้อ	ด้านจิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C)	ระดับบทบาท		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วคณะกรรมการมีการประเมินผลโครงการ	3.53	1.056	มาก
๒	การดำเนินงานเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด	3.46	1.051	มาก
๓	มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานระหว่างการทำงานตามแผนงานและโครงการ	3.34	1.054	ปานกลาง
๔	เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	3.22	.972	ปานกลาง
๕	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินแผนงานและโครงการ	3.36	.954	ปานกลาง
๖	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบงบประมาณในการดำเนินงาน	3.46	1.051	มาก
๗	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่อสาธารณะ	3.57	.955	มาก
๘	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.52	1.137	มาก
รวม		3.43	0.816	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านจิตตะ(ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.553) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่อสาธารณะ อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 1.137) รองลงมาคือ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วคณะกรรมการมี

การประเมินผลโครงการ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 1.086) และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.972) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานระหว่างการทำงานตามแผนงานและโครงการ ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.084) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ในด้านวิม้งสา (ความไตรงตรง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A)

(n = 358)

ข้อ	ด้านวิม้งสา (ความไตรงตรง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A)	ระดับบพบาพ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมนำไปสู่การแก้ไข ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น	3.44	1.080	มาก
๒	การแก้ไขปัญหา สามารถตอบสนองความต้องการ ของประชาชน	3.50	1.063	มาก
๓	ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมอย่างแท้จริง	3.46	1.081	มาก
๔	เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมหาแนวทางการ แก้ไขปัญหจากการติดตามและประเมินผล	3.47	0.955	มาก
๕	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ผล การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมให้ประชาชน ทราบอย่างเปิดเผย	3.52	1.137	มาก
๖	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการยินดีรับฟังความ คิดเห็นและคำวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนเพื่อ ปรับปรุงการบริหารงาน	3.28	1.203	ปานกลาง
๗	ท่านพอใจในผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในปี ที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๖)	3.53	1.086	มาก
๘	ผลการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ในปี ที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๖) ได้นำมาใช้เพื่อ ปรับปรุงการบริหารงาน	3.46	1.091	มาก
รวม		3.47	0.913	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข(Action-A) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.853) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.895) รองลงมาคือ ท่านพอใจในผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๖) ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.86) และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการยินดีรับฟังความคิดเห็นและคำวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนเพื่อปรับปรุงการบริหารงาน ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.803) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมอย่างแท้จริง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.881) อยู่ในระดับมาก

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนมีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ

(n = 358)

การบริหารงานตาม หลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยถั่ว เหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๑๒๗ คน)		หญิง (๒๓๑คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
ด้านฉันทะ	๓.๓๖	๐.๙๐๖	๓.๔๔	๐.๘๒๕	-๐.๗๗๓	๐.๑๔๙
ด้านวิริยะ	๓.๓๘	๐.๘๓๒	๓.๕๑	๐.๘๑๖	-๑.๒๓๖	๐.๒๒๙
ด้านจิตตะ	๓.๕๐	๐.๘๗๘	๓.๕๙	๐.๘๔๐	-๑.๐๓๕	๐.๑๓๘
ด้านวิมังสา	๓.๕๐	๐.๘๗๖	๓.๕๘	๐.๘๔๑	-๐.๗๒๐	๐.๓๔๕
รวม	๓.๔๕	๐.๗๙๑	๓.๕๕	๐.๗๒๒	-๑.๐๑๑	๐.๑๓๗

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ $t - test$ แบบข้อมูล ๒ กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนมีอายุต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอายุ

(n = ๓๕๘)

การบริหารงานตามหลัก อิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig.
๑. ด้านฉันทะ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๖๒๘	๔	.๙๐๗	๑.๒๔๗	๐.๒๙๑
	ภายในกลุ่ม	๒๕๖.๖๔๘	๓๕๓	.๗๒๗		
	รวม	๒๖๐.๒๗๕	๓๕๗			
๒. ด้านวิริยะ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๒๗๕	๔	๑.๐๖๙	๑.๔๒๐	๐.๒๒๗
	ภายในกลุ่ม	๒๖๕.๗๑๕	๓๕๓	๐.๗๕๓		
	รวม	๒๖๙.๙๙๐	๓๕๗			
๓. ด้านจิตตะ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๘๘๙	๔	๐.๙๗๒	๑.๔๖๗	๐.๒๑๒
	ภายในกลุ่ม	๒๓๓.๙๙๕	๓๕๓	๐.๖๖๓		
	รวม	๒๓๗.๘๘๔	๓๕๗			
๔. ด้านวิมังสา	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๐๕	๔	๑.๐๒๖	๑.๒๓๔	๐.๒๙๖
	ภายในกลุ่ม	๒๙๓.๕๔๑	๓๕๓	๐.๘๓๒		
	รวม	๒๙๗.๖๔๖	๓๕๗			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๗๑๕	๔	๐.๙๒๙	๑.๔๘๗	๐.๒๐๖
	ภายในกลุ่ม	๒๒๐.๔๗๗	๓๕๓	๐.๖๒๕		
	รวม	๒๒๔.๑๙๒	๓๕๗			

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมติฐาน ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๕๘)

การบริหารงานตามหลัก อิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig.
๑. ด้านฉันทะ	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๐๗	๒	๑.๑๕๔	๑.๕๘๗	๐.๒๐๖
	ภายในกลุ่ม	๒๕๗.๙๖๘	๓๕๕	๐.๗๒๗		
	รวม	๒๖๐.๒๗๕	๓๕๗			
๒. ด้านวิริยะ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๑๒	๒	๐.๕๕๖	๐.๗๓๔	๐.๔๘๑
	ภายในกลุ่ม	๒๖๘.๘๗๘	๓๕๕	๐.๗๕๗		
	รวม	๒๖๙.๙๙๐	๓๕๗			
๓. ด้านจิตตะ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๗๗๕	๒	๐.๘๘๘	๑.๓๓๔	๐.๒๖๕
	ภายในกลุ่ม	๒๓๖.๑๐๙	๓๕๕	๐.๖๖๕		
	รวม	๒๓๗.๘๘๔	๓๕๗			
๔. ด้านวิมังสา	ระหว่างกลุ่ม	๒.๖๘๙	๒	๑.๓๔๔	๑.๖๑๘	๐.๒๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๙๔.๙๕๘	๓๕๕	๐.๘๓๑		
	รวม	๒๙๗.๖๔๖	๓๕๗			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๘๘๗	๒	๐.๙๔๙	๑.๕๑๕	๐.๒๒๑
	ภายในกลุ่ม	๒๒๒.๒๙๕	๓๕๕	๐.๖๒๖		
	รวม	๒๒๔.๑๘๒	๓๕๗			

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนมีอาชีพต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔. ๑๐ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชน ต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๕๘)

การบริหารงานตามหลัก อิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig.
๑. ด้านฉันทะ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๙๙๒	๓	๐.๖๖๔	๐.๙๑๐	๐.๔๓๖
	ภายในกลุ่ม	๒๕๘.๒๘๔	๓๕๔	๐.๗๓๐		
	รวม	๒๖๐.๒๗๕	๓๕๗			
๒. ด้านวิริยะ	ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๓๑	๓	๐.๘๑๐	๑.๐๗๒	๐.๓๖๑
	ภายในกลุ่ม	๒๖๗.๕๕๘	๓๕๔	๐.๗๕๖		
	รวม	๒๖๙.๙๘๙	๓๕๗			
๓. ด้านจิตตะ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๐๔๗	๓	๑.๐๑๖	๑.๕๓๑	๐.๒๐๖
	ภายในกลุ่ม	๒๓๔.๘๓๘	๓๕๔	๐.๖๖๓		
	รวม	๒๓๗.๘๘๕	๓๕๗			
๔. ด้านวิมังสา	ระหว่างกลุ่ม	๕.๓๔๒	๓	๑.๗๘๑	๒.๑๕๗	๐.๐๙๓
	ภายในกลุ่ม	๒๙๒.๓๐๔	๓๕๔	๐.๘๒๖		
	รวม	๒๙๗.๖๔๖	๓๕๗			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๑๗	๓	๐.๘๐๖	๑.๒๘๖	๐.๒๗๙
	ภายในกลุ่ม	๒๒๑.๗๗๕	๓๕๔	๐.๖๒๖		
	รวม	๒๒๔.๑๙๒	๓๕๗			

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมติฐาน ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

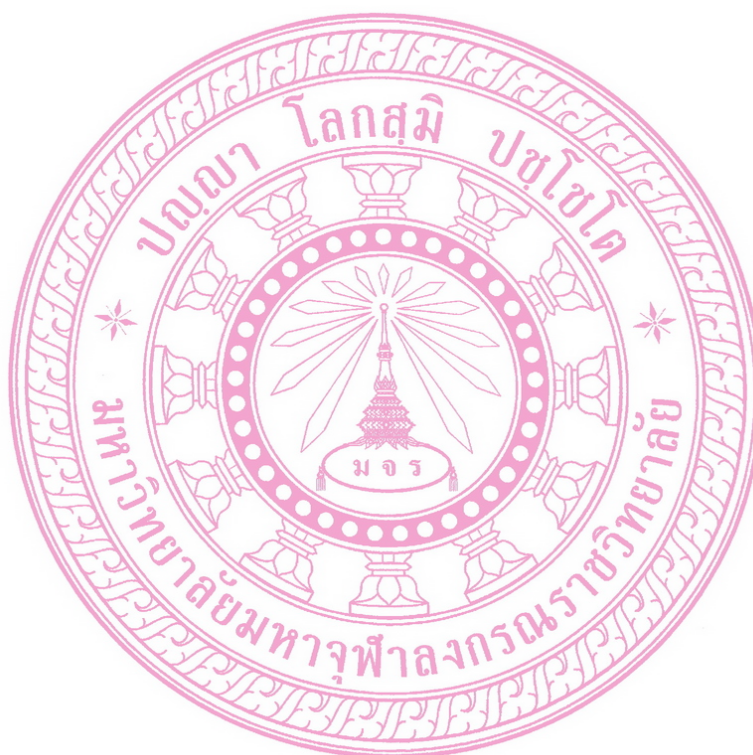
สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนมีรายได้ต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามรายได้

(n = ๓๕๘)

การบริหารงานตามหลัก อิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig.
๑. ด้านฉันทะ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๖๑๙	๓	๑.๒๐๖	๑.๖๖๔	๐.๑๗๔
	ภายในกลุ่ม	๒๕๖.๖๕๖	๓๕๔	๐.๗๒๕		
	รวม	๒๖๐.๒๗๕	๓๕๗			
๒. ด้านวิริยะ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๕๓๔	๓	๑.๑๗๘	๑.๕๖๕	๐.๑๙๘
	ภายในกลุ่ม	๒๖๖.๔๕๖	๓๕๔	๐.๗๕๓		
	รวม	๒๖๙.๙๙๐	๓๕๗			
๓. ด้านจิตตะ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๗๙๒	๓	๑.๒๖๔	๑.๙๑๑	๐.๑๒๗
	ภายในกลุ่ม	๒๓๔.๐๙๒	๓๕๔	๐.๖๖๑		
	รวม	๒๓๗.๘๘๔	๓๕๗			
๔. ด้านวิมังสา	ระหว่างกลุ่ม	๔.๐๗๖	๓	๑.๓๕๙	๑.๖๓๘	๐.๑๘๐
	ภายในกลุ่ม	๒๙๓.๕๗๑	๓๕๔	๐.๘๒๙		
	รวม	๒๙๗.๖๔๖	๓๕๗			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๗๑๐	๓	๑.๒๓๗	๑.๙๘๕	๐.๑๑๖
	ภายในกลุ่ม	๒๒๐.๔๘๓	๓๕๔	๐.๖๒๓		
	รวม	๒๒๔.๑๙๒	๓๕๗			

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ $F - test$ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มี รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๑๒ สรุปโดยภาพรวม การเปรียบเทียบความเห็นของ ประชาชนต่อการบริหารงานตาม
หลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว
จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑ - ๕

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการทดสอบ	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ	-๑.๐๑๑	-	๐.๑๓๗	-	✓
๒.	อายุ	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ	-	๑.๔๘๗	๐.๒๐๖	-	✓
๓.	ระดับการศึกษา	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ	-	๑.๕๑๕	๐.๒๒๑	-	✓
๔.	อาชีพ	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ	-	๑.๒๘๖	๐.๒๗๙	-	✓
๕.	รายได้ต่อเดือน	การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ	-	๑.๙๘๕	๐.๑๑๖	-	✓

จากตารางที่ ๔.๑๒ สรุปได้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open-Ended) ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงประกอบตาราง ดังนี้

๔.๔.๑ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P)

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะใน การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
ด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P)

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำ แผนงานตามความเห็นของตนเองมากกว่า ที่จะนำข้อมูลและปัญหาของท้องถิ่นมา จัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงาน	๑. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการ สำรวจข้อมูลพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ สภาพปัญหาของประชาชน แล้วนำมา วิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นแผนงานต่อไป
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการ สอบถามปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ของประชาชนในการจัดทำแผนงาน	๒. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการ สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ว่า มีความต้องการอย่างไร แล้วเสนอ ต่อคณะ ผู้จัดทำแผนงาน เพื่อให้องค์การบริหารส่วน ตำบล กำหนดเป็นนโยบาย นโยบายถึงจะ ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ อย่างเต็มที่
๓. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนงานเป็นส่วนน้อย	๓. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการให้ ความรู้แก่ประชาชนในด้านการกำหนดแผน

๔.๔.๒ ด้านวิริยะ(ความเพียร)การปฏิบัติตามแผน (Do – D)

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ องค์การ
บริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในด้านวิริยะ(ความเพียร)
การปฏิบัติตามแผน (Do – D) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑ ๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะใน การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
ด้านวิริยะ(ความเพียร)การปฏิบัติตามแผน (Do – D)

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมเป็นส่วนน้อย	๑. องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม
๒. การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามแผนงานและโครงการไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนด	๒. ควรจัดลำดับความสำคัญในแต่ละด้านในเรื่องของการปฏิบัติตามแผนงาน
๓. ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรมเป็นส่วนน้อย	๓. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม

๔.๔.๓ ด้านจิตตะ(ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C)

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในด้านจิตตะ(ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๕

ตารางที่ ๔.๑๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะใน การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านจิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C)

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลล่าช้ากว่าที่กำหนด	๑. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดลำดับ ความสำคัญในแต่ละด้านใน การดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมเป็นส่วนน้อย	๒. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาส ให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม
๓. ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ งบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม เป็นส่วนน้อย	๓. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ งบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

๔.๔.๔ ด้านวิมังสา(ความไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A)

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะใน การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว ในด้านวิมังสา(ความไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๖

ตารางที่ ๔.๑ ๖ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะใน การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
ด้านวิม้งสา(ความไตรงตรง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A)

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีการแก้ไข ปัญหาผลของการดำเนินงานที่ผ่านมา	๑. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการ กำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนงาน เพื่อที่จะไม่เกิดปัญหาในเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติ
๒. ประชาชนมีส่วนร่วม หาแนวทางการแก้ไข ปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมา เป็นส่วน น้อย	๒. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วม หาแนวทางการแก้ไข ปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมา
๓. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรปรับปรุงการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จากปี ที่ผ่านมาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน	๓. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรนำปัญหา จากการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมาปรับปรุง แก้ไขเป็นแผนในการดำเนินงานในปีถัดไป เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยแท้จริง

๔.๕ สรุปผลสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๗ ท่าน ดังนี้

- ๑) พระครูนิมิตธรรมคุณ เจ้าคณะตำบลห้วยถั่วเหนือ
- ๒) นายภาณุวัฒน์ เหลืองสุรสีสกุล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ
- ๓) นายกนกศักดิ์ วิภาทานัง หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ห้วยถั่วเหนือ

๔) นางรุ่งทิพย์ บัวกลม นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลบ้านกระดานหน้าแก

๕) นางอมรรัตน์ จันได ครู.ศศ.๒ โรงเรียนชุมชนบ้านกระดานหน้าแก

๖) นายจอม ม่วงหวาน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยถั่วเหนือ

๗) นางประนอม โอภาสี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่ที่ ๑

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สามารถสรุปผลโดยจำแนกตามรายด้านของการวิจัย ดังนี้

๑. นโยบายที่จะพัฒนา การบริหาร งานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า

นโยบายด้านการศาสนา ร่วมมือกับทางวัดในการจัดกิจกรรมทางศาสนา เพื่อเป็นศูนย์รวมใจของประชาชน^๑ นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประเภทสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบาย^๒ นโยบายด้านวัฒนธรรม สนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น^๓ นโยบายด้านเศรษฐกิจ สนับสนุนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ และสนับสนุนส่งเสริมการผลิตภาคเกษตร^๔ นโยบายด้านการสาธารณสุข สนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชน^๕ นโยบายด้านการศึกษา สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ

^๑สัมภาษณ์ พระครูนิมิตธรรมคุณ, เจ้าคณะตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๖ มกราคม ๒๕๕๗.

^๒สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เหลืองสุรสีสกุล, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๗ มกราคม ๒๕๕๗.

^๓สัมภาษณ์ นายกนกศักดิ์ วิภาทานัง, หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๗ มกราคม ๒๕๕๗.

^๔สัมภาษณ์ นายจอม ม่วงหวาน, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

^๕สัมภาษณ์ นางรุ่งทิพย์ บัวกลม, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลบ้านกระดานหน้าแก, ๘ มกราคม ๒๕๕๗.

อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์^๖ นโยบายด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สนับสนุนกิจกรรมชุมชนให้เป็นหมู่บ้านเข้มแข็ง^๗

๒. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักอิทธิบาท ๔ จะสามารถนำมาช่วยในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการสัมภาษณ์ พบว่า

(๑) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P)

มีใจรักในงาน พอใจที่จะดำเนินงานให้เป็นผลสำเร็จ^๘ พอใจในงานที่ทำ รักงานและรักจุดมุ่งหมายของงาน^๙ มีการวางแผนการดำเนินงาน อยากให้งานสำเร็จผลตามจุดหมายที่วางไว้ เมื่อเห็นงานที่กำลังเดินไปสู่จุดหมายก็เกิดความปิติ เมื่องานนั้นบรรลุจุดหมายก็เกิดความรู้สึกดีใจที่งานสำเร็จผลตามที่ย่างแผนไว้^{๑๐}

(๒) ด้านวิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do - D)

ตั้งมั่นที่จะดำเนินงานด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน ไม่ทอดทิ้ง ไม่ท้อถอย จนกว่างานจะสำเร็จ^{๑๑} มีความตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ เต็มความสามารถเพื่อให้การดำเนินงานนั้นเป็นไปตามแผนงาน^{๑๒} มีความมุ่งมั่น ความพยายามปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานด้วยความขยันหมั่นเพียร^{๑๓} ปฏิบัติงานด้วยความขยัน ใจสู้ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความยากลำบาก^{๑๔}

(๓) ด้านจิตตะ (ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C)

เอาใจใส่ ติดตามการดำเนินงาน อย่างจริงจัง โดยไม่ใส่ใจถึงปัญหาอุปสรรค^{๑๕} ดำเนินงานด้วยความรู้จักเอาใจใส่ ไตร่ตรองพิจารณาใคร่ครวญ หาสาเหตุด้วยความรอบครอบ

^๖สัมภาษณ์ นางอมรรัตน์ จันใด, ครู.คศ.๒ โรงเรียนชุมชนบ้านกระดานหน้าเกล, ๙ มกราคม ๒๕๕๗.

^๗สัมภาษณ์ นางประนอม โอภาสี, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ ๑, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

^๘สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เหลืองสุรภัสกุล, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๗ มกราคม ๒๕๕๗.

^๙สัมภาษณ์ นายกนกศักดิ์ วิภาทนาง, หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๗ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๐}สัมภาษณ์ นางอมรรัตน์ จันใด, ครู.คศ.๒ โรงเรียนชุมชนบ้านกระดานหน้าเกล, ๙ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๑}สัมภาษณ์ พระครูนิมิตธรรมคุณ, เจ้าคณะตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๖ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๒}สัมภาษณ์ นางรุ่งทิพย์ บัวกลม, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลบ้านกระดานหน้าเกล, ๘ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๓}สัมภาษณ์ นายจอม ม่วงหวาน, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๔}สัมภาษณ์ นางประนอม โอภาสี, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ ๑, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๕}สัมภาษณ์ พระครูนิมิตธรรมคุณ, เจ้าคณะตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๖ มกราคม ๒๕๕๗.

เข้าถึงเนื้องาน^{๑๖} มีความสนใจ เอาใจใส่หรือตั้งใจในการทำงานอย่างจริงจัง โดยไม่สนใจถึงปัญหาอุปสรรคที่เป็นสาเหตุให้เสียกำลังใจ^{๑๗}

(๔) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A)

ดำเนินงานโดยใช้สติ คิดพิจารณาวางแผน ทดลอง วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เพื่อจัดการดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้น^{๑๘} การใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ หาเหตุผลของงานและตรวจสอบข้อบกพร่อง คิดทบทวนและหาทางแก้ไขปรับปรุงงาน^{๑๙} ใช้ปัญญาดำเนินงานโดยตรวจสอบข้อดีข้อเสียข้อบกพร่องตลอดจนปัญหาและอุปสรรคและหาวิธีแก้ไขอย่างมีเหตุผล^{๒๐} ใช้ปัญญาดำเนินงานอย่างมีเหตุมีผล^{๒๑}

๓. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักอริยบท ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า

(๑) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P)

การที่จะดำเนินงานให้ดีขึ้นต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้งานสำเร็จผลตามจุดหมายที่วางไว้^{๒๒} สร้างการรักงานและทำงานด้วยใจรัก^{๒๓} ปลุกเร้าให้เกิดความรัก ความพอใจในการดำเนินงานเพื่อให้งานดำเนินไปสู่จุดหมาย^{๒๔}

(๒) ด้านวิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do - D)

การดำเนินงานนั้นต้องไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เมื่อรู้ปัญหาที่จะเกิด ความเพียรพยายามดำเนินงานนั้นให้สำเร็จผล^{๒๕} การดำเนินงานต้องมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้

^{๑๖}สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เหลืองสุรสีสกุล, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ, ๗ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๗}สัมภาษณ์ นายกนกศักดิ์ วิภาทนาง, หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ, ๗ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๘}สัมภาษณ์ นางอมรรัตน์ จันใด, ครู.คศ.๒ โรงเรียนชุมชนบ้านกระดานหน้าเกล, ๙ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๑๙}สัมภาษณ์ นางรุ่งทิพย์ บัวกลม, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลบ้านกระดานหน้าเกล, ๘ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๒๐}สัมภาษณ์ นายจอม ม่วงหวาน, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๒๑}สัมภาษณ์ นางประนอม โอภาสี, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่ที่ ๑, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๒๒}สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เหลืองสุรสีสกุล, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ, ๗ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๒๓}สัมภาษณ์ นายกนกศักดิ์ วิภาทนาง, หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ, ๗ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๒๔}สัมภาษณ์ พระครูนิมิตธรรมคุณ, เจ้าคณะตำบลห้วยแก้วเหนือ, ๖ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๒๕}สัมภาษณ์ นางอมรรัตน์ จันใด, ครู.คศ.๒ โรงเรียนชุมชนบ้านกระดานหน้าเกล, ๙ มกราคม ๒๕๕๗.

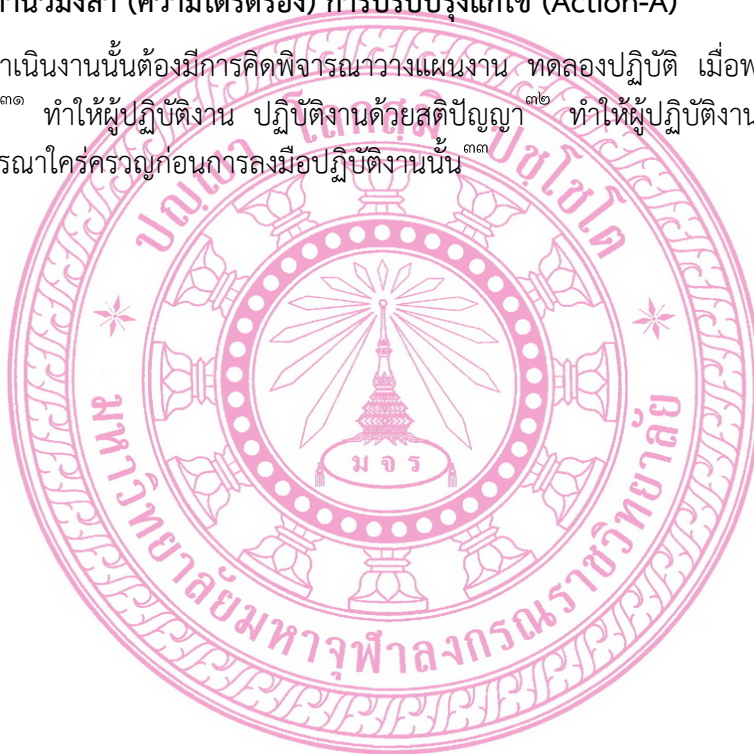
ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย^{๒๖} ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดใจรักที่จะทุ่มเทให้กับการปฏิบัติงาน^{๒๗}

(๓) ด้านจิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C)

สร้างให้ผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ ใช้ความคิดในการปฏิบัติงาน^{๒๘} ปลุกฝังให้ผู้ปฏิบัติงานเอาใจใส่ฝึกฝนงาน^{๒๙} ทำให้ผู้ปฏิบัติงานตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง โดยไม่สนใจต่อปัญหาอุปสรรค^{๓๐}

(๔) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A)

การดำเนินงานนั้นต้องมีการคิดพิจารณาวางแผนงาน ทดลองปฏิบัติ เมื่อพบปัญหาต้องหาวิธีแก้ไขปรับปรุง^{๓๑} ทำให้ผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานด้วยสติปัญญา^{๓๒} ทำให้ผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานโดยใช้เหตุผล พิจารณาใคร่ครวญก่อนการลงมือปฏิบัติงานนั้น^{๓๓}

^{๒๖} สัมภาษณ์ นางรุ่งทิพย์ บัวกลม, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลบ้านกระดานหน้าแก, ๘ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายจอม ม่วงหวาน, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เหลืองสุรภัสกุล, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๗ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายกนกศักดิ์ วิภาทานัง, หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๗ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นางรุ่งทิพย์ บัวกลม, นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลบ้านกระดานหน้าแก, ๘ มกราคม ๒๕๕๗.

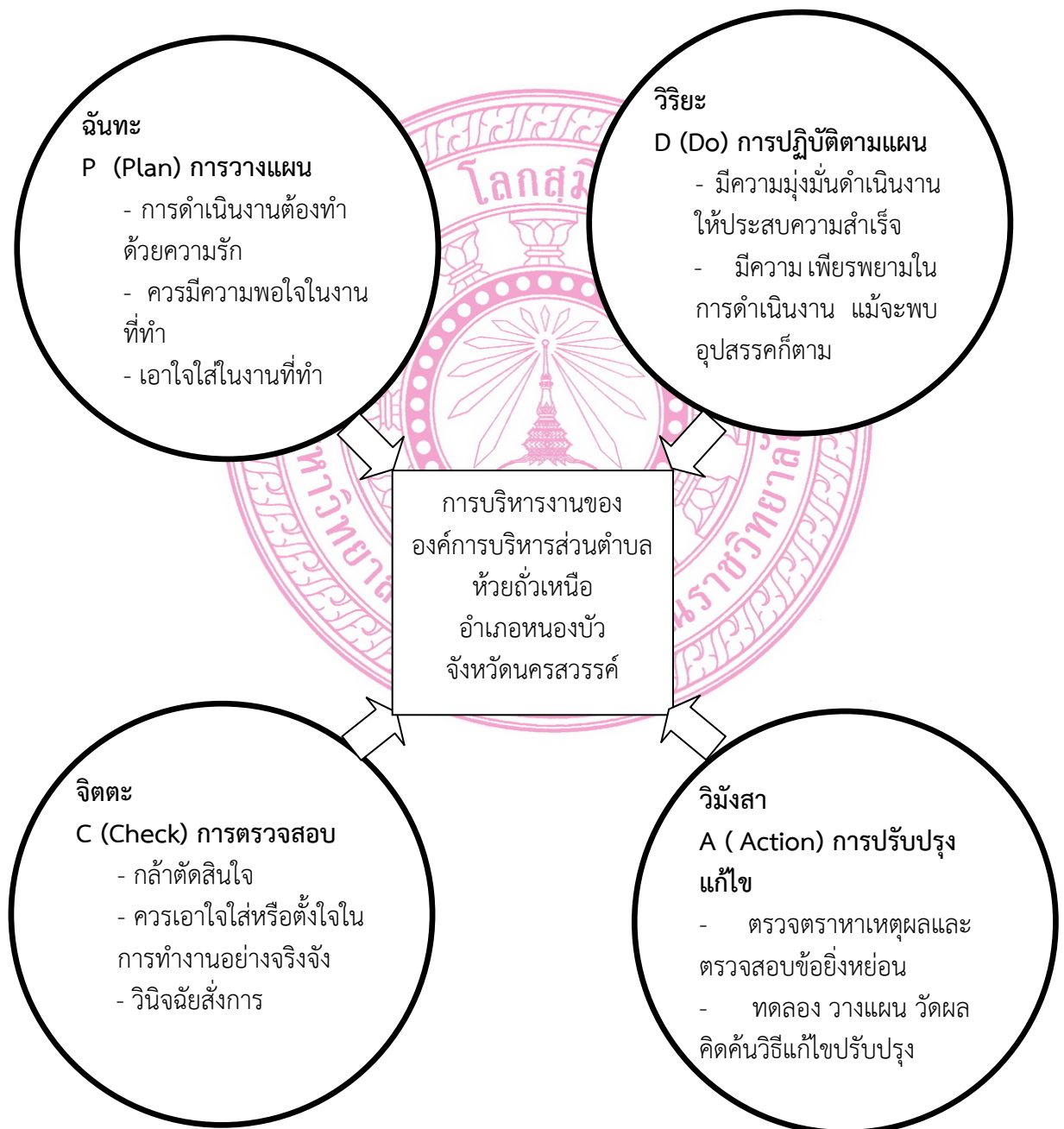
^{๓๑} สัมภาษณ์ นางอมรรัตน์ จันใด, ครู.คศ.๒ โรงเรียนชุมชนบ้านกระดานหน้าแก, ๙ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายจอม ม่วงหวาน, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗.

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระครูนิมิตธรรมคุณ, เจ้าคณะตำบลห้วยถั่วเหนือ, ๖ มกราคม ๒๕๕๗.

๔.๖ สรุปลองค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้สรุปลองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ที่ได้จากการศึกษา ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

แผนภาพที่ ๔.๑

สรุปลองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นแนวทางในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ตามทัศนะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ดังนี้

(๑) การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มีแนวทางในการบริหารงานในด้านฉันทะ โดยสร้างความรัก ความพอใจในงาน เพื่อให้งานดำเนินไปสู่จุดหมาย

(๒) การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มีแนวทางในการบริหารงานในด้านวิริยะ โดยการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน และนำมาซึ่งความสำเร็จของงาน

(๓) การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มีแนวทางในการบริหารงานในด้านจิตตะ โดยทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความตั้งใจเอาใจใส่ที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จแม้ว่าจะพบกับปัญหาอุปสรรค ก็ยังปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

(๔) การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มีแนวทางในการบริหารงานในด้านจิตตะ โดยทำให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินงานโดยใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรอง หาสาเหตุที่เป็นปัญหาของงาน โดยคิดทดลองวางแผน วัดผลประเมินผลงาน และคิดวิธีแก้ไขปรับปรุงงานเพื่อให้เกิดการพัฒนางานต่อไป

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากประชาชนในตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๓๕๘ คน โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิด และปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-Test) และค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

๕.๑.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ประชาชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศ หญิงจำนวน ๒๓๑ คิดเป็น ร้อยละ ๖๔.๕ มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี มีจำนวน ๑๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน ๑๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖ ประกอบ อาชีพเกษตรกรมีจำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓ และมีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีจำนวน ๑๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒

๕.๑.๒ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล
ห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

(๑) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P)

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ใน ด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P) โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญของท้องถิ่นมาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๒ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลมีการอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๕ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๓ และองค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผล แผนยุทธศาสตร์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๔ ส่วนข้ออื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ

(๒) ด้านวิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do – D)

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ใน ด้านวิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน (Do – D) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประเมินสถานการณ์ก่อนการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๒ ส่วนข้ออื่นๆ ที่เหลือ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

(๓) ด้านจิตตะ (ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C)

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในด้านจิตตะ (ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ติดตามประเมินแผนงานและโครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานระหว่างปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๔ และ เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๒ ส่วนข้ออื่นๆ ที่เหลือ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

(๔) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A)

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการ ยินดีรับฟังความคิดเห็นและคำวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนเพื่อปรับปรุงการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๘ ส่วนข้ออื่นๆ ที่เหลือ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๑.๓ ผล การเปรียบเทียบระดับ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบระดับ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนมีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

พบว่า ประชาชนมีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนมีอายุต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

พบว่า ประชาชนมีอายุต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

พบว่า ประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนมีอาชีพต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

พบว่า ประชาชนมีอาชีพต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนมีรายได้ต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลัก
 ธิปไตย ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
 แตกต่างกัน

พบว่า ประชาชนมีรายได้ต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักธิปไตย ๔
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน
 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๕.๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนมีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อ การ บริหารงาน ตามหลักธิปไตย ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน	-	✓
สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนมีอายุต่างกัน มีความเห็นต่อ การ บริหารงาน ตามหลักธิปไตย ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน	-	✓
สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักธิปไตย ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน	-	✓
สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนมีอาชีพต่างกัน มีความเห็นต่อ การ บริหารงาน ตามหลักธิปไตย ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน	-	✓
สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนมีรายได้ต่างกัน มีความเห็นต่อ การ บริหารงาน ตามหลักธิปไตย ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน	-	✓

จากตารางที่ ๕.๑ แสดงให้เห็นว่า สถานภาพส่วนบุคคลของ ประชาชน ผู้ตอบ
 แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ไม่พบความแตกต่าง ซึ่งเป็นการ
 ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามรายด้านของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

(๑) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) การวางแผน (Plan-P)

ปัญหา อุปสรรค

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนงานตามความเห็นของตนเองมากกว่าที่จะนำข้อมูลและปัญหาของท้องถิ่นมาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงาน

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการสอบถามปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในการจัดทำแผนงาน

๓) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานเป็นส่วนน้อย

ข้อเสนอแนะ

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่สภาพปัญหาของประชาชน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นแผนงานต่อไป

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลควร มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ว่ามีความต้องการอย่างไร แล้วเสนอต่อคณะผู้จัดทำแผนงาน เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดเป็นนโยบาย นโยบายนี้จะตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่

๓) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการกำหนดแผน

(๒) ด้านวิริยะ (ความเพียร) การปฏิบัติตามแผน(Do – D)

ปัญหา อุปสรรค

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมเป็นส่วนน้อย

๒) การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามแผนงานและโครงการไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนด

๓) ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรมเป็นส่วนน้อย

ข้อเสนอแนะ

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม

๒) ควรจัดลำดับความสำคัญในแต่ละด้านในเรื่องของการปฏิบัติตามแผนงาน

๓) ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม

(๓) ด้านจิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ) การตรวจสอบ (Check-C)

ปัญหา อุปสรรค

๑) การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลล่าช้ากว่าที่กำหนด

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/

กิจกรรมเป็นส่วนน้อย

๓) ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

เป็นส่วนน้อย

ข้อเสนอแนะ

๑) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดลำดับความสำคัญในแต่ละด้านใน การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

๓) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

(๔) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) การปรับปรุงแก้ไข(Action-A)

ปัญหา อุปสรรค

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการแก้ไขปัญหาผลของการดำเนินงานที่ผ่านมา

๒) ประชาชนมีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมา เป็นส่วนน้อย

๓) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรปรับปรุงการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลจากปีที่ผ่านมาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะ

๑) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนงาน เพื่อที่จะไม่เกิดปัญหาในเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมา

๓) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรนำปัญหาจากการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแผนในการดำเนินงานในปีถัดไป เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยแท้จริง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุวิทย์ สิริวฑฺฒโน (พรหมเกิด) ^๑ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา ” พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานในการบริหารงานตามหลัก อิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า พนักงานที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และรายได้รวมต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในแต่ละด้าน สามารถนำมา อภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

(๑) ด้านฉันทะ

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งนี้เนื่องจาก การจะทำงานต้องเริ่มจากการมีฉันทะก่อนและรักในงานที่ทำ ให้มีความสุขกับงานที่ทำซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ชาตรี แนวจำปา ^๒ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ” ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ และด้านจิตตะ ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก สำหรับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่งที่ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่

^๑พระมหาสุวิทย์ สิริวฑฺฒโน (พรหมเกิด) , “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา ” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) , ๒๕๕๓.

^๒ชาตรี แนวจำปา , “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) , ๒๕๕๒.

มีอายุ และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ โดยภาพรวมแตกต่างกัน สรุปได้ว่าทุกคนต้องใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียร บากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงาน และมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ

(๒) ด้านวิริยะ

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงเนื่องจาก การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีเพียร ความพยายาม กระตือรือร้น มีการทำงานเป็นทีมซึ่งตรงกับงานวิจัยของ **กัญญ์ภาภรณ์ กลิ่นนันทนวล** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖, ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘, ด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ และด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑

(๓) ด้านจิตตะ

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงเนื่องจาก การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีเพียร ความพยายาม กระตือรือร้น ที่จะทำงานเป็นทีมซึ่งตรงกับงานวิจัยของ **วิชญาภา เมธีวรฉัตร** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า บุคลากรมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน

^๑กัญญ์ภาภรณ์ กลิ่นนันทนวล, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท ๔”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) , ๒๕๕๓.

^๒วิชญาภา เมธีวรฉัตร , “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

(๔) ด้านวิม้งสา

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านวิม้งสา อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาซึ่ง ตรงกับงานวิจัยของ พัชรี ชำนาญศิลป์^๕ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔”พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิม้งสา พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิม้งสา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ พบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนบุคลากรที่มีเพศ อายุ รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ไม่แตกต่างกัน

^๕พัชรี ชำนาญศิลป์ , “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ตามหลักอิทธิบาท ๔”,วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) , ๒๕๕๔.

๕.๒.๒. การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

จากการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ตามความเห็นของ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ๕ ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

(๑) เพศ

ประชาชน ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าประชาชนไม่ว่าชายหรือหญิงก็มีความเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **นารีรัตน์ กว้างขวาง**^๖ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานุกรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอสุมทรีบุรีการ จังหวัดสมุทรปราการ ” ผลวิจัยพบว่า ประชาชนที่มารับบริการจากเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอสุมทรีบุรีการ จังหวัดสมุทรปราการ มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานุกรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอสุมทรีบุรีการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับบริการ ไม่แตกต่าง ส่วนประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับบริการ แตกต่างกัน

(๒) อายุ

ประชาชน ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล บริหารงานโดยคำนึงถึงเกียรติ ศักดิ์ศรีและเคารพในสิ่งที่ควรเคารพทุกช่วงอายุ จึงไม่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ **พระภาณุวัฒน์ ฐิตวินโย (ทวีร่าง)**^๗ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง

^๖นารีรัตน์ กว้างขวาง , “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานุกรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอสุมทรีบุรีการ จังหวัดสมุทรปราการ ” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^๗พระภาณุวัฒน์ ฐิตวินโย (ทวีร่าง) , “ การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

“การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ สถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน

(๓) ระดับการศึกษา

ประชาชน ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่าง กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุพจน์ เจริญขำ ร้อยตำรวจโท** “ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานของตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกันและระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

“สุพจน์ เจริญขำ ร้อยตำรวจโท, “การบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

(๔) อาชีพ

ประชาชน ที่มี อาชีพ แตกต่างกันมีความเห็นต่อ การบริหารงานตามหลัก
 อธิปไตย ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
พระจุณ อธิปัญญา (เวฬุวาปี) ^๙ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
 องค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ” ผลการวิจัยพบว่า การ
 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
 องค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วน
 บุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความ
 คิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า
 จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

(๕) รายได้

ประชาชน ที่มี รายได้ แตกต่างกันมีความเห็นต่อ การบริหารงานตามหลัก
 อธิปไตย ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
พระภาณุวัฒน์ จิตวินโย (ทวีร่าง) ^{๑๐} ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล
 ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของ
 ผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ
 พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตาม
 หลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น
 รายด้านพบว่า ผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล
 ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นการบริหารงานองค์การ
 บริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ
 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การ
 บริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงาน
 องค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตาม
 สถานภาพส่วนบุคคล บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ สถานภาพ
 และประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลัก
 ธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

^๙พระจุณ อธิปัญญา (เวฬุวาปี), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน
 ตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย
 : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๑๐}พระภาณุวัฒน์ จิตวินโย (ทวีร่าง) , “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลัก
 ธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย
 : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. องค์การและผู้บริหารควรบริหารงานโดยนำหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์และบูรณาการกับนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและนำมาซึ่งประโยชน์สุขของคนในชุมชน

๒. ส่งเสริมให้ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการบริหารงานและการพัฒนาชุมชน

๓. เปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอความต้องการและปัญหาในชุมชน และแสดงความคิดเห็นวิจารณ์การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับข้อมูลปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. ควรนำผลการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. ควรนำปัญหา อุปสรรคที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น

๓. องค์การและผู้บริหารควรให้ความสำคัญและนำหลักอิทธิบาท ๔ และหลักธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการบริหารงานขององค์กรตนเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้พื้นที่ในการศึกษาภายในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์เป็นพื้นที่เดียวในการศึกษา สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปนั้นควรทำการศึกษา ดังนี้

๑. ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความสอดคล้องกันในระดับการบริหาร

๒. ควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่นๆมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

๓. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

๔. ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้น เช่น การสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงที่สุด

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย . พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ . (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประสานมิตร, ๒๕๔๖.

โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๘.

_____ . การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต . ปรับปรุงใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๐.

ชูบ กาญจนประกร. “รัฐศาสตร์” สังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มงคลการพิมพ์, ๒๕๔๖.

ฐิตินันท์ สุวรรณศิริ. “การจัดการความรู้ของผู้ตรวจประเมินระบบคุณภาพ สำนักงานรับรองระบบคุณภาพ วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ”. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., ๒๕๕๐.

दनัย เทียนพุด . การบริหารทรัพยากรบุคคลในทศวรรษหน้า . พิมพ์ครั้งที่ ๓ . กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

เด่น ชะเนติย์ . การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๓๓.

ธงชัย สันติวงษ์ . องค์การและการบริหาร . พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.

นภาพร ชันธนา. การจัดองค์การและการบริหารธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕.

บัญญัติ พุ่มพันธ์. อบต.ของเรา : ท้องถิ่นของเรา พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บพิธการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๘.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) . พุทธวิธีในการบริหาร . พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พระธรรมโกศาจารย์(ปัญญานันทภิกขุ). พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันทะ. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ม.ป.ป..

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) . พุทธธรรม . พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **ธรรมญูชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๔๖. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๔๕.

พิทยา บวรวัฒนา. **การบริหารเชิงบูรณาการ**. นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖.

พิทุร มลิวัดย์. **แบบเรียนวิชาธรรมและนักธรรมชั้นตรี**. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๐.

ยุทธ ไกยวรรณ. **การบริหารการผลิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๕.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

วิเชียร ชาบุตรบุญทริก . **พุทธศาสน์** . กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๓๕.

วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. **หนังสือเรียนวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๕**, กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๔.

วิรัช สงวนวงศ์วาน . **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ** . กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. **ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕

สนอง วรอุไร . **ทำชีวิตให้ได้ดีและมีสุข** . พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์, ๒๕๕๐.

สนิท จรอนันต์. **ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง)** กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุชุมและบุตร จำกัด, ๒๕๔๘.

สมคิด บางโม. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.

_____. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

สมใจ ลักษณะ. **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน** . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศูนย์การพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๒.

สมชัย ศรีสุทธิยากร . **การบริหารการพัฒนาองค์กร** . พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ . นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕.

สมพงษ์ เกษมสิน. **การบริหาร**. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์พระนคร . กรุงเทพมหานคร : ไทยพัฒนาการพิมพ์ธนบุรี, ๒๕๑๘.

สมยศ นาวิการ. **การบริหารตามสถานการณ์**. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕.

สำนักงานเลขาธิการ อบต.อุบลราชธานี. **คู่มือการบริหารงานบุคคล อบต. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย**. อุบลราชธานี : ม.ป.พ., ๒๕๔๒.

สิริภาพ เหล่าลาภะ. **พุทธศาสตร์การเมือง**. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕.

สุพิน เกษาคุปต์ . **การจัดการปฏิบัติงาน** . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

สุรพล สุธะพรหม, ผศ.ดร. **การเมืองกับการปกครองของไทย** . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

เสนาะ ตีเยาว์. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

แสงอรุณ ไปร่งธุระ . **พุทธศาสน์** . กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการสถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๓๙.

อุดม เชยกิจวงศ์. หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา อบต.ประชาธิปไตยของชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๕.

(๒)วิทยานิพนธ์ :

กัญแก้วพารณ ก่อเนินนวล . “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตาม
อิทธิบาท ๔”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต . บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ชาตรี แนวจำปา . “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต . บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ธีระชัย อินทร์น้อย, ดาบตำรวจ . “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน
ตำบลท่าไม้ อำเภอลำดวน จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต .
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

นฤมล ราชบุรี . “การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบใน
กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต . บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

นาริรัตน์ กว้างขวาง. “การบริหารงานเทศบาลตำบลหลักสารณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาล
ตำบลบางเมือง อำเภอบางบาล จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต . บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๔.

บุญชู ฉัตรรักษ์ , ดาบตำรวจ. “ความผูกพันต่อองค์การตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการตำรวจ
ประจำศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ อำเภอบางบาล จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๔.

บุญมี บุญเยี่ยม . “ศึกษาการนำอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการทำงานของพนักงานศูนย์ควบคุม การบิน
ภูเก็ต บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยทักษิณ : ม.ป.พ., ๒๕๔๔.

พระจรรณ ธีรบุญโญ (เวฬุวาปี). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ลำพยนต์ อำเภอดงหลวง จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต .
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระธรรณต์ ชยานนโท(ประเสริฐศิลป์) . “การบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัยตามหลักสัปปริสธรรม ๗”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต . บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระภาณุวัฒน์ วิฑิตวินโย (ทวีร่าง). “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล
ของอำเภอน้ำขุ่น จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต . บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

- พระมหาทองดี นิปปโก (สุราทิพย์). “การบริหารงานของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหาสุวิทย์ สิริวัฑโน (พรหมเกิด). “การบริหารงานตามหลักอริยาบท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระยุทธิภูมิ ธรรมธโร (สังชาติ). “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระสมรส ธรรมโส (ขวัญหอม). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พัชรพร วีรสิริ. “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้าประการของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอริยาบท ๔ ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประกันสังคม”. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๖.
- พัชร ชำนาญศิลป์. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ตามหลักอริยาบท ๔”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- วิษณุภา เมธีวรฉัตร. “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอริยาบท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีวังค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาลัยรามคำแหง. “ผลการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗.
- สถิตย์ รัชปต์. “การประยุกต์หลักอริยาบท ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาคุณุหัส มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด”. **ศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๘.
- สุพจน์ เจริญขำ, ร้อยตำรวจโท. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอนาหว้าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- อาภรณ์รัตน์ เลิศไพบรود. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสารณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

๒. ภาษาอังกฤษ :

- Dale Yoder. **Personnel Principles and Policies**. fourth printing, Englewood Cliffs : New Jersey Prentice - Hall, Inc., 1956.
- Good, Cater V.. **Dictionary of Education**. New York : McGraw-Hill Book Company, 1973.
- Henri Fayol. **Industrial and General Administration**. New York : Mc-Grew Hill, 1930.
- Herbert A. Simon. **Administrative Behavior**. New York : McMillan, 1960.
- Katz, Daniel and Kahn. **The Social Psychology of Organization**. New York : John Wiley, 1978.
- Luther Gulick and Lyndall Urwick. **Papers on the Science of Administration**. New York : Institute of Public Administration, 1937.
- Millet John D. **Management in the Public Service**. New York : Mc Graw-Hill Book Company, 1954.
- Peterson, Elmor and E. Grosvenor Plowman. **Business Organization and Management**. Homewood, l11. : Richard D. Irwin, 1953.
- Simon, Smithburg & Thompson. **Public Administration**. 14th ed. New York : Alfred A.Knope, 1971.
- William Ouchi. **Organization and Management**. Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971.

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

ที่ ศธ ๖๑๐๙(ต)/๑๐๘๒

วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน พระครูสิริศรีรักษ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาสี รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอริยบท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ศธ ๖๑๐๙(ท)/๑๑๓๒

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร นายจรินทร์ ไทยยำนันท์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาษี รหัสประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมทั้งหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๒๕ ตุลาคม ๕๖
ได้รับทราบแล้ว
พระเทพปริยัติเมธี
(พระเทพปริยัติเมธี)
ปลัด อบต. ห้วยแก้วเหนือ

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๓)/๑๐๘๑

วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร ผศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาศิริ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๕ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออัญมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ลงชื่อ.....
(ผู้ช่วยค.เลขาธิการ ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง)
กรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๓)/๑๐๘๓

วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติคราห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร อาจารย์อัศวเดช พรหมกลับ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาษี รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอยู่อย่างดียิ่ง

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

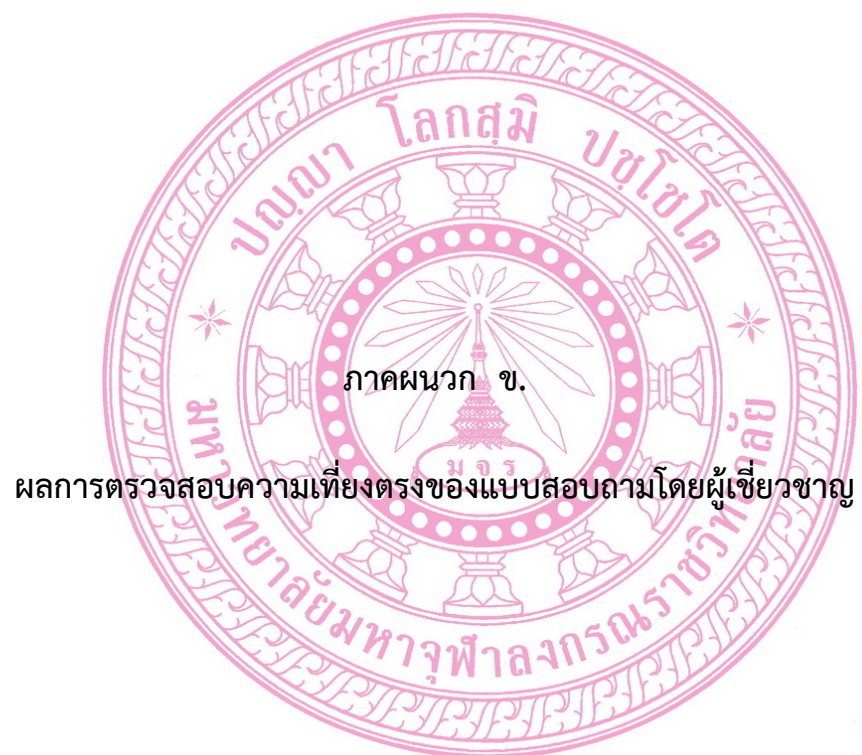
(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๒๕-๑๐-๕๖

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ /คนที่					สรุป/แปลผล	
		๑	๒	๓	๔	๕	ค่า IOC	แปลผล
	การวางแผน (plan-P) ด้านฉันทะ (ความพอใจ)							
๑	อ.บ.ต.ของท่านมีการรวบรวมข้อมูลและ ปัญหาสำคัญของท้องถิ่นมาจัดทำฐานข้อมูล เพื่อจัดทำแผนงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	อ.บ.ต.ของท่านมีการเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	อ.บ.ต.ของท่านมีการกำหนดวิสัยทัศน์และ ภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับ ศักยภาพของท้องถิ่น	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	อ.บ.ต.ของท่านมีการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	อ.บ.ต.ของท่านมีการกำหนดเป้าหมายการ พัฒนาท้องถิ่น	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	อ.บ.ต.ของท่านมีการกำหนดยุทธศาสตร์การ พัฒนาและแนวทางการพัฒนา	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	อ.บ.ต.ของท่านมีการอนุมัติและประกาศใช้ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	อ.บ.ต.ของท่านมีการกำหนดรูปแบบการ ติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ / คนที่					สรุป/แปลผล	
		๑	๒	๓	๔	๕	ค่า IOC	แปลผล
	การปฏิบัติตามแผน (do – D) ด้านจริยะ(ความเพียร)							
๑	อ.บ.ต.ของท่านมีการประเมินสถานการณ์ ก่อนการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการ	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	อ.บ.ต.ของท่านมีการปฏิบัติงานตามแผนและ โครงการไปตามขั้นตอนที่ได้วางไว้	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	อ.บ.ต.ของท่านมีการปฏิบัติงานตามแผนและ โครงการได้ทันเวลาที่กำหนด	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	อ.บ.ต.ของท่านมีการปฏิบัติงานตามแผนและ โครงการมีการประหยัดงบประมาณ	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	อ.บ.ต.ของท่านมีการปฏิบัติงานตามแผนและ โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน โครงการ/กิจกรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูล ของโครงการ/กิจกรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความ คิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ /คนที่					สรุป/แปลผล	
		๑	๒	๓	๔	๕	ค่า IOC	แปลผล
การตรวจสอบ(check-C) ด้านจิตตะ(ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ)								
๑	เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วคณะกรรมการมีการประเมินผลโครงการ	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	การดำเนินงานเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานระหว่างการทำงานตามแผนงานและโครงการ	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	อ.บ.ต.ของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินแผนงานและโครงการ	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	อ.บ.ต.ของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบงบประมาณในการดำเนินงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	อ.บ.ต.ของท่านมีการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่อสาธารณะ	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	อ.บ.ต.ของท่านมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา อ.บ.ต.ของท่านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ / คนที่					สรุป/แปลผล	
		๑	๒	๓	๔	๕	ค่า IOC	แปลผล
	การปรับปรุงแก้ไข (action-A) ด้านวิม้งสา (ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง)							
๑	ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	การแก้ไขปัญหา สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมอย่างแท้จริง	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหจากการติดตามและประเมินผล	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	อ.บ.ต.ของท่านได้ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบอย่างเปิดเผย	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	อ.บ.ต.ของท่านยินดีรับฟังความคิดเห็นและคำวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนเพื่อปรับปรุงการบริหารงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	ท่านพอใจในผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๖)	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	ผลการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ในปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๖) ได้นำมาใช้เพื่อปรับปรุงการบริหารงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้

ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๑๗๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลตัวอย่าง (Try Out)

เจริญพร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวถนน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาษี รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวถนน
อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความประสงค์จักเก็บข้อมูลตัวอย่าง (Try Out)
จากหน่วยงานของท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บ
รวบรวมข้อมูลตัวอย่าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการ
เก็บข้อมูลตัวอย่าง (Try Out) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออัญมโทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๘

๒๕ ๓ ๒๕๕๖

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a๑	๑๔๔.๔๗	๔๖.๘๗๘	.๐๐๐	.๙๓๓
a๒	๑๔๔.๙๐	๔๐.๖๔๕	.๙๓๐	.๙๒๕
a๓	๑๔๔.๗๐	๔๒.๐๑๐	.๘๔๐	.๙๒๖
a๔	๑๔๔.๗๐	๔๒.๐๑๐	.๘๔๐	.๙๒๖
a๕	๑๔๔.๔๗	๔๖.๘๗๘	.๐๐๐	.๙๓๓
a๖	๑๔๔.๔๗	๔๖.๘๗๘	.๐๐๐	.๙๓๓
a๗	๑๔๔.๖๗	๔๕.๖๐๙	.๒๐๑	.๙๓๔
a๘	๑๔๔.๖๗	๔๕.๖๐๙	.๒๐๑	.๙๓๔
b๑	๑๔๔.๔๗	๔๖.๘๗๘	.๐๐๐	.๙๓๓
b๒	๑๔๔.๗๐	๔๒.๐๑๐	.๘๔๐	.๙๒๖
b๓	๑๔๔.๖๗	๔๕.๖๐๙	.๒๐๑	.๙๓๔
b๔	๑๔๔.๗๐	๔๒.๐๑๐	.๘๔๐	.๙๒๖
b๕	๑๔๔.๔๗	๔๖.๘๗๘	.๐๐๐	.๙๓๓
b๖	๑๔๔.๗๐	๔๒.๐๑๐	.๘๔๐	.๙๒๖
b๗	๑๔๔.๔๗	๔๖.๘๗๘	.๐๐๐	.๙๓๓
b๘	๑๔๔.๙๐	๔๐.๖๔๕	.๙๓๐	.๙๒๕
c๑	๑๔๔.๖๗	๔๕.๖๐๙	.๒๐๑	.๙๓๔
c๒	๑๔๔.๗๐	๔๒.๐๑๐	.๘๔๐	.๙๒๖
c๓	๑๔๔.๔๗	๔๖.๘๗๘	.๐๐๐	.๙๓๓
c๔	๑๔๔.๗๐	๔๒.๐๑๐	.๘๔๐	.๙๒๖
c๕	๑๔๔.๙๓	๓๗.๕๑๓	.๘๑๘	.๙๒๙
c๖	๑๔๔.๔๗	๔๖.๘๗๘	.๐๐๐	.๙๓๓
c๗	๑๔๔.๗๐	๔๒.๐๑๐	.๘๔๐	.๙๒๖
c๘	๑๔๔.๔๗	๔๖.๘๗๘	.๐๐๐	.๙๓๓
d๑	๑๔๔.๗๐	๔๒.๐๑๐	.๘๔๐	.๙๒๖
d๒	๑๔๔.๔๗	๔๖.๘๗๘	.๐๐๐	.๙๓๓
d๓	๑๔๔.๗๐	๔๒.๐๑๐	.๘๔๐	.๙๒๖
d๔	๑๔๔.๔๗	๔๖.๘๗๘	.๐๐๐	.๙๓๓
d๕	๑๔๔.๖๗	๔๕.๖๐๙	.๒๐๑	.๙๓๔

Item-Total Statistics

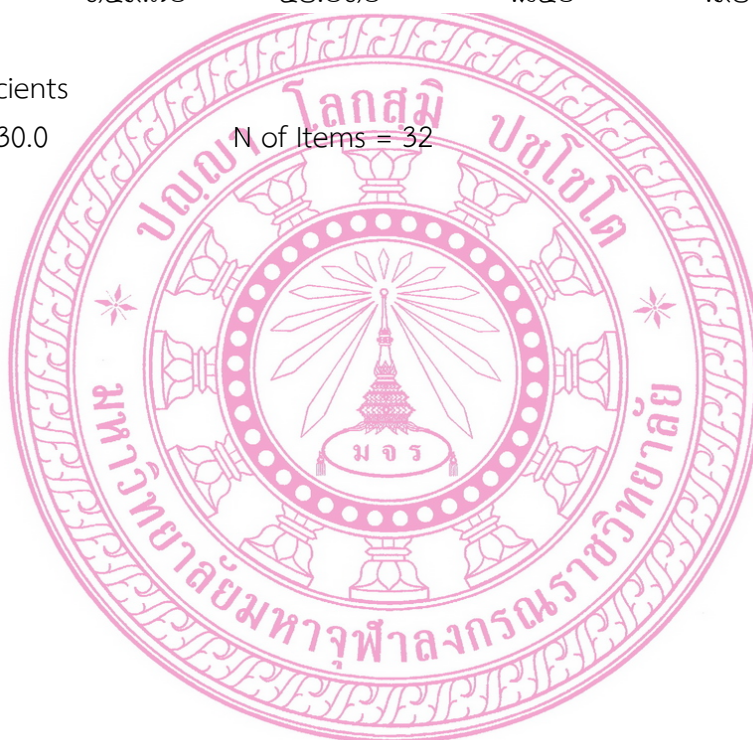
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
d๖	๑๔๙.๙๐	๔๐.๖๔๕	.๙๓๐	.๙๒๕
d๗	๑๔๙.๖๗	๔๕.๖๐๙	.๒๐๑	.๙๓๔
d๘	๑๔๙.๗๐	๔๒.๐๑๐	.๘๔๐	.๙๒๖

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 32

Alpha = .932

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๑๔๖๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๓ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย

เจริญพร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๓๕๘ ชุด

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาษี เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ
อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตมีความประสงค์จัดเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยจาก
หน่วยงานของท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นิติดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

ฉะนั้น จึงเจริญพรมหาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้พิจารณาอนุญาตให้นิติดำเนินการ
เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนา
ขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๘

๒๒
ให้ดำเนินการคืนข้อมูล
๒๒
คืน
๒๒
(นางสาว...)
นิต ๐๖๓. นิสิต...

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หรือเติมคำลงใน.....ความเป็นจริง

๑. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ๒๐ - ๓๐ ปี ☐ ๓๑ - ๔๐ ปี

☐ ๔๑ - ๕๐ ปี ☐ ๕๑ - ๖๐ ปี

☐ ๖๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา

☐ ปริญญาตรีขึ้นไป

๔. อาชีพหลัก

☐ รับจ้าง ☐ ค้าขาย

☐ เกษตรกร ☐ รับราชการ

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

๕. รายได้/เดือน

☐ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ☐ ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท

☐ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท ☐ ตั้งแต่ ๒๑,๐๐๐ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลัก อิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็น ต่อ การบริหาร งานตามหลัก อิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ที่ท่านคิดว่าตรงกับสภาพความเป็นจริง ตามเกณฑ์ดังนี้

ข้อที่	การนำหลักอิทธิบาท ๔ มาบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การวางแผน (plan-P) ด้านฉันทะ (ความพอใจ)					
๑	อ.บ.ต.ของท่านมีการรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญของท้องถิ่นมาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงาน					
๒	อ.บ.ต.ของท่านมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์					
๓	อ.บ.ต.ของท่านมีการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น					
๔	อ.บ.ต.ของท่านมีการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
๕	อ.บ.ต.ของท่านมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น					
๖	อ.บ.ต.ของท่านมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา					
๗	อ.บ.ต.ของท่านมีการอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา					
๘	อ.บ.ต.ของท่านมีการกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์					

ข้อที่	การนำหลักกฤษฎีกา ๔ มาบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การปฏิบัติตามแผน (do - D)ด้านวิริยะ(ความเพียร)					
๑	อ.บ.ต.ของท่านมีการประเมินสถานการณ์ก่อนการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการ					
๒	อ.บ.ต.ของท่านมีการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการไปตามขั้นตอนที่ได้วางไว้					
๓	อ.บ.ต.ของท่านมีการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการได้ทันเวลาที่กำหนด					
๔	อ.บ.ต.ของท่านมีการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการมีการประหยัดงบประมาณ					
๕	อ.บ.ต.ของท่านมีการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ					
๖	มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม					
๗	มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลของโครงการ/กิจกรรม					
๘	มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม					

ข้อที่	การนำหลักกฤษฎีกา ๔ มาบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การตรวจสอบ(check-C)ด้านจิตตะ(ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ)					
๑	เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วคณะกรรมการมีการประเมินผลโครงการ					
๒	การดำเนินงานเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด					
๓	มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานระหว่างการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ					
๔	เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม					
๕	อ.บ.ต.ของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินแผนงานและโครงการ					
๖	อ.บ.ต.ของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบงบประมาณในการดำเนินงาน					
๗	อ.บ.ต.ของท่านมีการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่อสาธารณะ					
๘	อ.บ.ต.ของท่านมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา อ.บ.ต.ของท่านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					

ข้อที่	การนำหลักอิทธิบาท ๔ มาบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การปรับปรุงแก้ไข (action-A)ด้านวิมangsa (ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง)					
๑	ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น					
๒	การแก้ไขปัญหา สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน					
๓	ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมอย่างแท้จริง					
๔	เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการติดตามและประเมินผล					
๕	อ.บ.ต.ของท่านได้ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบอย่างเปิดเผย					
๖	อ.บ.ต.ของท่านยินดีรับฟังความคิดเห็นและคำวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนเพื่อปรับปรุงการบริหารงาน					
๗	ท่านพอใจในผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๖)					
๘	ผลการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ในปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๖) ได้นำมาใช้เพื่อปรับปรุงการบริหารงาน					

ตอนที่ ๓ คำถามปลายเปิด

คำชี้แจง จงอธิบายปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มาพอสังเขป

๑.ด้านฉันทะ หมายถึง (ความพอใจ) ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป

ปัญหาและอุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

๒.ด้านวิริยะ หมายถึง (ความขยันหมั่นเพียร) ขยันประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน
อูระ ไม่ท้อถอย

ปัญหาและอุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

๓.ด้านจิตตะ หมายถึง (ความมุ่งมั่น) ตั้งรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตผูกใฝ่ ไม่
ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศกายอุทิศให้แก่สิ่งที่ทำ

ปัญหาและอุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

๔.ด้านวิมังสา หมายถึง (การไตร่ตรอง หรือ ทดลอง) หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหา
เหตุผลและตรวจสอบข้อที่ยังหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผลคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง

ปัญหาและอุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก

ที่ ศร ๖๑๐๙(๗)/๒๐๖๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย
เจริญพร นางประนอม โอภาสี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ ๑ ตำบลห้วยแก้วเหนือ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาสี เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว
จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้หนังสือได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออโนทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(ต)/๒๐๖๖

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิพนธ์ให้สัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นางอมรรัตน์ จันโต ครู ค.ศ.๒ ชำนาญการ โรงเรียนชุมชนบ้านกระดานหน้าแก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาซี เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว
จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิพนธ์ได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๒๐๖๔

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นางรุ่งทิพย์ บัวกลม นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาษี เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว
จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๒๐๖๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย
เจริญพร นายกนกศักดิ์ วิภาทาณัง หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาษี เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว
จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(๗)/๒๐๖๒

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน พระครูนิมิตธรรมคุณ เจ้าคณะตำบลห้วยแก้วเหนือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาษี เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักอริยาบท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว
จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้หนังสือสัมภาษณ์
เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(ท)/๒๐๖๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นายภานุวัตร เหลืองสุรภิสกุล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาษี เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว
จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้หนังสือได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ที่ ศธ ๖๑๐๙(ท)/๒๐๖๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตร่วมภาษาเพื่อประกอบการวิจัย

เจริญพร นายจอม ม่วงหวาน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยถั่วเหนือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายนิพนธ์ โอภาษี เลขประจำตัว ๕๕๒๓๔๐๕๕๕๔ นิสิตรปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว
จังหวัดนครสวรรค์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้พิจารณาอนุญาตให้นิสิตรได้
สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
ขออานุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานศูนย์บัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

ภาคผนวก ซ.

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
ประกอบการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เรื่องการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

.....

แบบสัมภาษณ์นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหาร งานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์นี้ จะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ซึ่งจะไม่มีผลเสียต่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ทั้งในหน้าที่และการปฏิบัติงานแต่อย่างใด

คำชี้แจง : เกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์และเสนอความคิดเห็นแบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ตอนที่ ๑แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์
 ผู้วิจัย

บันทึกข้อมูลผู้วิจัย (จดบันทึก,บันทึกเสียง)
 วันสัมภาษณ์

สถานที่

ตอนที่ ๒แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ การบริหาร งานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ข้อ ๑. ท่านมีนโยบายที่จะพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ อย่างไร

ข้อ ๒. ท่านคิดว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักอิทธิบาท ๔ จะสามารถนำมาช่วยในการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้อย่างไร

๑) ด้านฉันทะ หมายถึง (ความพอใจ) ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป อย่างไร

๒) ด้านวิริยะ หมายถึง (ความขยันหมั่นเพียร) ขยันประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน อุตระ ไม่ท้อถอย อย่างไร

๓) ด้านจิตตะ หมายถึง (ความมุ่งมั่น) ตั้งรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอา จิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศกายอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ อย่างไร

๔) ด้านวิมังสา หมายถึง (การไตร่ตรอง หรือ ทดลอง) หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ วิธีแก้ไขปรับปรุง อย่างไร

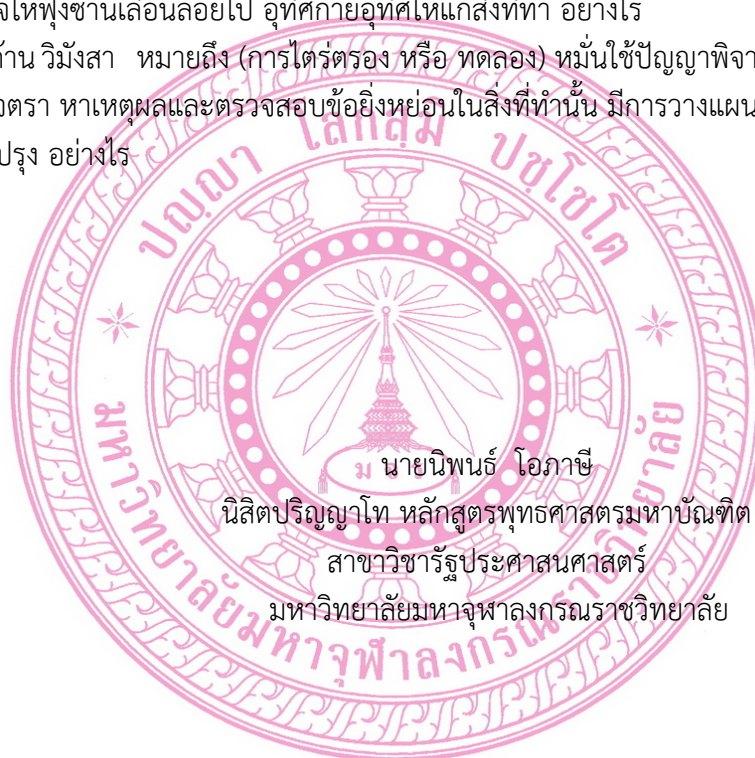
ข้อ ๓. ขอให้ท่านนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

๑) ด้านฉันทะ หมายถึง (ความพอใจ) ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป อย่างไร

๒) ด้านวิริยะ หมายถึง (ความขยันหมั่นเพียร) ขยันประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน อุตระ ไม่ท้อถอย อย่างไร

๓) ด้านจิตตะ หมายถึง (ความมุ่งมั่น) ตั้งรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอา จิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศกายอุทิศให้แก่สิ่งที่ทำ อย่างไร

๔) ด้านวิมังสา หมายถึง (การไตร่ตรอง หรือ ทดลอง) หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง อย่างไร

นายนิพนธ์ โอภาษี
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล : นายนิพนธ์ โอภาษี
วัน เดือน ปีเกิด : ๘ สิงหาคม ๒๕๒๔
ภูมิลำเนา : จังหวัดนครสวรรค์
การศึกษา : ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
หน้าที่การงาน : เจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ที่อยู่ปัจจุบัน : ๕๒ / ๙ ม. ๑ ต.ห้วยแก้วเหนือ อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์

